

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
доц. Ірина Солонинко

[Signature]
17.07.2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(тип дисципліни – вибіркова)

ВБ 3.1.2 Хірургічна стоматологія, в т.ч. анестезіологія

Індивідуальний профільний курс практичної підготовки
(ІПКП): «Загальна стоматологія»

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 221 «Стоматологія»
факультет, курс: стоматологічний, V

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
хірургічної стоматології
та щелепно-лицевої хірургії
Протокол № 11
від "13" 06 2023 р.
Завідувач кафедри
проф. Ян Варес *[Signature]*

Затверджено
профільною методичною комісією
з стоматологічних дисциплін
Протокол № 2
від "16" 06 2023 р.
Голова профільної методичної
комісії
проф. Ян Варес *[Signature]*

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

завідувач кафедри, д.мед.н., професор Варес Я.Е.,
завуч кафедри, к.мед.н., доцент Медвідь Ю.О.

РЕЦЕНЗЕНТИ :

к.мед.н., доцент Синиця В.В.
к.мед.н., доцент Кухта В.С.

Обговорено та рекомендовано до затвердження на міжкафедральній нараді фахівців
однопрофільних кафедр

з стоматологічних дисциплін

“ _____ ” _____ 202_ року, протокол No ___

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «хірургічна стоматологія» складена відповідно до Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня* галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія» освітньої програми *другого рівня вищої освіти з підготовки магістрів зі спеціальності 221 «Стоматологія»*

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дисципліна передбачає вивчення хірургічної стоматології за основними її розділами: «Пропедевтика хірургічної стоматології», «Запальні захворювання ЩЛД», «Онкологія ЩЛД», «Травматологія ЩЛД», «Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД», при цьому наголос робиться на вивченні етіології, патогенезу, клінічного перебігу, діагностики, невідкладного лікування та профілактики основних і найбільш розповсюджених захворювань ЩЛД.

Значна увага звертається на формування у студентів навичок збору анамнезу, проведення обстеження та диференційної діагностики захворювань ЩЛД із різноманітним клінічним перебігом та їх ускладненнями, на практиці вивчаються сучасні підходи до діагностики, принципів лікування та профілактики на засадах доказової медицини, а також невідкладні стани в практиці хірургічної стоматології. Студенти приймають участь в діагностично-лікувальному процесі амбулаторних, стаціонарних пацієнтів під керівництвом асистентів і доцентів кафедри. Також передбачено ознайомлення з лікувально-профілактичними заходами, які найчастіше застосовуються в хірургічній стоматологічній практиці.

Вивчення дисципліни «хірургічна стоматологія» сприяє формуванню цілісного уявлення про будову й функціонування органів ЩЛД; поглибленню теоретичної та практичної підготовки, набуттю професійних практичних навичок для самостійної лікарської діяльності.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)			
Назва дисципліни: Хірургічна стоматологія Змістових модулів 2	6 кредитів/ 180 год.	0	90	90	V курс (IX, X семестри) Залік	
Змістовий модуль 1	2,5 кредити/ 75 год.	0	30	45		
Змістовий модуль 2	3,5 кредитів/ 105 год.	0	60	45		

Предметом вивчення навчальної дисципліни є патологічні процеси ЩЛД, що відносяться до компетенції хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії, особливості їх клінічного перебігу, основні діагностичні та лікувальні маніпуляції, що застосовуються в практиці хірурга-стоматолога.

Міждисциплінарні зв'язки: терапевтична стоматологія, стоматологія дитячого віку, ортопедична стоматологія, нормальна анатомія, гістологія, нормальна фізіологія, патологічна фізіологія, топографічна анатомія та оперативна хірургія, мікробіологія, біохімія, фармакологія, внутрішні хвороби, ендокринологія, шкірно-венеричні, нервові хвороби, оториноларингологія, офтальмологія, медицина екстремальних станів.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «хірургічна стоматологія» є фахова підготовка лікаря-стоматолога, яка передбачає засвоєння питань теорії й практики з усіх розділів хірургічної стоматології та основ ЩЛХ, починаючи з організації роботи хірургічного відділення

стоматологічної поліклініки та щелепно-лицевого стаціонару до надання ургентної допомоги при невідкладних станах і в вогнищах масового ураження та кваліфікованої хірургічної стоматологічної та реконструктивно-відновної допомоги при захворюваннях ЩЛД.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «хірургічна стоматологія» є вміння проводити обстеження хірургічного стоматологічного хворого, діагностувати основні симптоми та синдроми патологій ЩЛД, обґрунтувати та сформулювати попередній діагноз; аналізувати результати обстеження та проводити диференційну діагностику, сформулювати клінічний діагноз основних захворювань, виявляти та ідентифікувати прояви соматичних захворювань в порожнині рота, визначати принципи комплексного лікування в клініці хірургічної стоматології, виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань ЩЛД, знати заходи первинної та вторинної профілактики найбільш поширених хірургічних стоматологічних захворювань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен—

знати:

- Особливості обстеження хворих з патологією ЩЛД, участь суміжних фахівців в обстеженні.
- Методика обстеження хворих з травмою щелепно-лицевої ділянки. Організаційні принципи надання допомоги потерпілим при травматичних ушкодженнях щелепно-лицевої ділянки.
- Принципи деонтології та лікарської етики в стоматології і ЩЛХ.
- Принципи організації надання стоматологічної допомоги в Україні.
- Основні методики загального та місцевого знеболення, седація в практиці лікаря-стоматолога (показання, протипоказання, особливості проведення).
- Загальні та місцеві ускладнення в практиці хірургічної стоматології та ЩЛХ. Серцево-легенева реанімація.
- Операція видалення зуба. Сучасні методики видалення зубів.
- Хвороби прорізування зубів (діагностика, лікування).
- Запальні процеси твердих тканин ЩЛД. Періодонтити, періостити, альвеоліти, остеомиєліти (діагностика, лікування).
- Запальні процеси м'яких тканин ЩЛД. Абсцеси, флегмони, лімфаденіти, фурункули, карбункули, бешихове запалення (діагностика, лікування).
- Одонтогенний синуїт. Сучасні методики діагностики та лікування.
- Запальні та реактивно-дистрофічні захворювання слинних залоз. Слинокам'яна хвороба (діагностика та лікування).
- Специфічні запальні захворювання ЩЛД. Актиномікоз, туберкульоз, сифіліс, дифтерія, ВІЛ (діагностика та лікування).
- Дисфункція скронево-нижньощелепного суглоба. Запальні та деструктивні процеси СНЩС. Сучасні методики діагностики та лікування.
- Ускладнення запальних процесів ЩЛД (сепсис, медіастиніт, абсцес мозку, тромбоз печеристого синусу, тощо). Діагностика та лікування.
- Травматичні пошкодження зубів. Класифікація, показання до збереження зубів. Перша допомога при травмах зубів у дітей та дорослих.
- Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД. Види хірургічної обробки ран, принципи надання допомоги при різних видах ран ЩЛД.
- Травматичні пошкодження твердих тканин ЩЛД. Види переломів щелепних кісток. Диференційна діагностика, участь суміжних фахівців у лікуванні хворих. Види консервативного та хірургічного лікування.
- Травматична хвороба (патогенез, клінічні симптоми, надання допомоги на етапах евакуації).
- Термічні (опіки, обмороження), хімічні (кислоти, луги, солі важких металів), фізичні (електричний струм) пошкодження обличчя.
- Поєднані пошкодження щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування. Травматична хвороба.
- Організація стоматологічної допомоги у Збройних Силах України.
- Принципи медичного сортування та етапне лікування поранених у ЩЛД.

- Загальна характеристика, клінічний перебіг, діагностика вогнепальних поранень, опіків, комбінованих уражень ЩЛД.
- Ранні та пізні ускладнення пошкоджень ЩЛД. Клініка, діагностика, лікування.
- Організація онкостоматологічної допомоги.
- Пухлини та пухлиноподібні утвори м'яких тканин та кісток ЩЛД.
- Кісти щелеп.
- Доброякісні одонтогенні пухлини щелеп: амелобластома (адамантинома), одонтома, цементома, епулід.
- Доброякісні неодонтогенні пухлини щелеп (остеобластома, остеокластома, остеома, остеїд-остеома, хондрома, гемангіома, фіброма, тощо).
- Остеогенні пухлиноподібні утворення щелеп (фіброзна остеодисплазія, паратиреоїдна остеодистрофія, хвороба Педжета, еозинофільна гранульома).
- Доброякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД (шкіри, жирової, сполучної, м'язової, нервової тканин, кровоносних та лімфатичних судин).
- Передракові захворювання шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика.
- Злоякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД та шиї. Рак і саркома щелеп.
- Доброякісні пухлини та кісти слинних залоз.
- Нейростоматологічні захворювання ЩЛД. Неврити лицевого нерва. Невралгії трійчастого нерва. Гангліоліти, судинні болі.
- Фактори розвитку вроджених вад ЩЛД. Класифікація вад, клінічні симптоми, методи лікування, терміни проведення пластичних операцій, принципи реабілітації пацієнтів, участь логопеда.
- Набуті дефекти та деформації м'яких тканин щелепно-лицевої локалізації та шиї, кісток лицевого скелету.
- Принципи реконструктивно-відновної хірургії обличчя.
- Диспластичні захворювання щелепно-лицевої локалізації. Дистрофічні захворювання тканин пародонта. Сіалози. Диспластичні захворювання м'яких тканин голови та шиї.
- Сучасні принципи діагностики та хірургічного лікування захворювань пародонту.
- Вікові зміни м'яких тканин обличчя та шиї, вертикальна та горизонтальна атрофія альвеолярних відростків щелепних кісток, адентії, рецесія ясен.
- Підготовка порожнини рота до протезування.
- Косметичні дефекти та деформації органів і тканин голови та шиї. Естетична хірургія обличчя.

ВМІТИ:

- Зібрати анамнез та провести огляд хворого на вказану патологію ЩЛД.
- Скласти план та провести обстеження пацієнта з патологією ЩЛД.
- Скласти план додаткових методів дослідження та вміти інтерпретувати їх результати.
- Заповнити відповідну медичну документацію.
- Виконати діагностичну пункцію запального вогнища ЩЛД.
- Провести забір запального ексудату для визначення антибіотикограми (дослідження виду мікрофлори та її чутливості до антибіотиків).
- Провести забір матеріалу з ранової поверхні для проведення цитологічного дослідження (відбиток, зішкріб) та виготовлення мазка на предметному склі.
- Призначати індивідуальну схему премедикації в залежності від психо-соматичного стану хворого, характеру та об'єму хірургічного втручання.
- Продемонструвати техніки передопераційної підготовки рук хірурга за сучасними методиками.
- Провести на фантомі техніку антисептичної обробки операційного поля.
- Складати план комплексного обстеження та лікування хворих на СНІД.
- Складати план комплексного лікування хворих на вказані патології.
- Виконати на фантомі техніку аплікаційної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення інфільтраційної анестезії.
- Виконати на фантомі техніки проведення мандибулярної анестезії.

- Виконати на фантомі техніку проведення торусальної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення ментальної (підборідкової) анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення язикової анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення щічної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення різцевої анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення піднебінної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення туберальної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення інфраорбітальної анестезії.
- Виконати на фантомі техніку проведення центральних провідникових анестезій.
- Виконати на фантомі операцію видалення окремих груп зубів на верхній та нижній щелепах.
- Виконати на фантомі операційне втручання – перикоронароектомію, атипове видалення зуба.
- Виконати на фантомі операцію розкриття субперіостального абсцесу.
- Виконати на фантомі операцію закриття ороантрального сполучення.
- Провести зубозберігаючі операційні втручання при періодонтитах.
- Провести зупинку кровотечі після видалення зуба.
- Провести кюретаж лунки.
- Провести кюретаж пародонтальних кишень.
- Виконати на фантомі операцію радикальної синусотомії.
- Виконати на фантомі операцію секвестректомії.
- Провести цистотомію.
- Виконати на фантомі етапи операції – розкриття абсцесів і флегмон різних анатомо-топографічних ділянок ЩЛД.
- Провести дренивання рани.
- Провести первинну хірургічну обробку рани.
- Продемонструвати техніку накладання вузлового шва.
- Провести реплантацію зуба.
- Провести тимчасову іммобілізацію уламків нижньої та верхньої щелеп.
- Виготовити тимчасові шини та провести шинування при переломах щелеп.
- Провести лігатурне зв'язування зубів.
- Провести накладання гладкої шини-скоби.
- Провести постійну іммобілізацію уламків нижньої та верхньої щелеп.
- Провести двощелепне шинування як один з методів постійної іммобілізації.
- Провести вправлення вивиху нижньої щелепи.
- Провести накладання щелепно-лицевих апаратів (репозійних, формуючих, заміщуючих та фіксуєчих).
- Скласти план та провести обстеження хворого з наявністю новоутвору, призначити додаткові методи діагностики.
- Провести забір матеріалу (мазків і біопатів) для цитологічного і патоморфологічних досліджень.
- Встановити онкодіагноз на основі отриманих результатів обстежень.
- Скласти план лікування пацієнта із онкологічними захворюваннями ЩЛД.
- Складати план комплексного лікування хворих з пухлинами ЩЛД.
- Діагностувати місцеві та загальні ускладнення в практиці хірурга-стоматолога.
- Провести на фантомі серцево-легеневу реанімацію (непрямий масаж серця і штучне дихання).
- Надавати допомогу при невідкладних станах в практиці ЩЛХ згідно відповідних алгоритмів.

демонструвати:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- здатність вчитися та бути сучасно навченим.
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- здатність до вибору стратегії спілкування.
- здатність працювати в команді.
- навички міжособистісної взаємодії.
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), орієнтацію на безпеку.
- володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

1.3 Компетентності та результати навчання.

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти дисципліна «Хірургічна стоматологія» забезпечує набуття студентами компетентностей:

- Інтегральна - Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності за вимогами Національної рамки кваліфікацій (НРК):

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
5. Здатність спілкуватися англійською мовою.
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
10. Здатність бути критичним і самокритичним.
11. Здатність працювати в команді.
12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності за вимогами Національної рамки кваліфікацій (НРК):

1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.
2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.
3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.
4. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.
5. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.

6. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.
7. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД з супутніми соматичними захворюваннями.
8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.
9. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.
10. Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.
11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.
12. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.
13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.
15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.
16. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД.
17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.
18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей освітньої компоненти Хірургічна стоматологія

Програмні компетентності	Хірургічна стоматологія (ВБ 3.1.2)
Загальні компетентності	
ЗК 1 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	+
ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	+
ЗК 3 Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.	+
ЗК 4 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	+
ЗК 5 Здатність спілкуватися англійською мовою.	+
ЗК 6 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	+
ЗК 7 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	+
ЗК 8 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	+
ЗК 9 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	+
ЗК 10 Здатність бути критичним і самокритичним.	+
ЗК 11 Здатність працювати в команді.	+
ЗК 12 Прагнення до збереження навколишнього середовища.	+
ЗК 13 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	+
ЗК 14 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	+
ЗК 15 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	+
Фахові компетентності	

ФК 1 Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	+
ФК 2 Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.	+
ФК 3 Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	+
ФК 4 Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.	+
ФК 5 Спроможність до проєктування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.	+
ФК 6 Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД.	+
ФК 7 Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД з супутніми соматичними захворюваннями.	+
ФК 8 Спроможність виконувати медичні та омаатологічні маніпуляції.	+
ФК 9 Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+
ФК 10 Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.	+
ФК 11 Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.	+
ФК 12 Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.	+
ФК 13 Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).	+
ФК 14 Спроможність ведення нормативної медичної документації.	+
ФК 15 Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.	+
ФК 16 Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД.	+
ФК 17 Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.	+
ФК 18 Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.	+

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комуні-кація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності					
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;	+	+		+
2.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	+	+		+
3.	Здатність застосовувати знання у практичних діяльності.	+	+	+	+
4.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	+	+	+	
5.	Здатність спілкуватися англійською мовою.	+	+	+	
6.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	+	+	+	+
7.	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	+	+	+	+
8.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;	+	+	+	+
9.	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.		+		+
10.	Здатність бути критичним і самокритичним.			+	+
11.	Здатність працювати в команді.			+	+
12.	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	+	+	+	+
13.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.		+	+	+
14.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського	+	+	+	+

	(вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.				
15.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	+	+	+	+
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1.	Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	+	+	+	+
2.	Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.	+			+
3.	Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.	+	+	+	+
4.	Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+
5.	Спроможність до проєктування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+
6.	Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+
7.	Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки з супутніми соматичними захворюваннями.	+	+	+	+
8.	Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.	+	+	+	+
9.	Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.	+	+	+	+
10.	Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.	+	+	+	+
11.	Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.	+	+	+	+
12.	Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології.	+	+	+	+
13.	Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).	+	+	+	+
14.	Спроможність ведення нормативної медичної документації.	+	+	+	+
15.	Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.	+	+	+	+
16.	Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД.	+	+	+	+
17.	Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.	+	+	+	+
18.	Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.	+	+	+	+

Результати навчання

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Нормативний та варіативний зміст підготовки, сформульований у термінах результатів навчання

Програмні результати навчання

Посилання на код матриці компетентностей	Зміст результату навчання	Код результату навчання
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Виокремлювати та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1 ОПП); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2 ОПП).	ПР1
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5 ОПП).	ПР2
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5 ОПП, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2 ОПП).	ПР3
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1 ОПП).	ПР4
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4 ОПП).	ПР5
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.	ПР6
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної медикаментозної та немедикаментозної профілактики стоматологічних захворювань.	ПР7
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати підхід, план, вид та принцип лікування стоматологічного захворювання (за списком 2 ОПП) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ПР8

Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати характер режиму праці, відпочинку та необхідної дієти при лікуванні стоматологічних захворювань (за списком 2 ОПП) на підставі попереднього або остаточного клінічного діагнозу шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ПР9
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3 ОПП) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.	ПР10
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Проводити лікування основних стоматологічних захворювань за існуючими алгоритмами та стандартними схемами під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1 ОПП).	ПР11
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.	ПР12
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4 ОПП).	ПР13
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.	ПР14
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.	ПР15
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.	ПР16
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.	ПР17
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.	ПР18
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2	Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.	ПР19
Зн1, Зн2, Ум1, Ум2, К1, К2, АВ1, АВ2, АВ3	Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.	ПР20
Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2	Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1 ОПП) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6 ОПП).	ПР21

<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Виконувати медичні стоматологічні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списками 2, 2.1 ОПП) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 7 ОПП).	<i>ПР22</i>
<i>Зн1, Зн2, Ум1, К1, К2, АВ1, АВ2</i>	Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4 ОПП) в умовах обмеженого часу (за списками 6, 7 ОПП).	<i>ПР23</i>

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей за НРК	Знання Зн1 Спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання та/або професійної діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи Зн2 Критичне осмислення проблем у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей	Уміння Ум1 Розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог Ум2 Проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності	Комунікація К1 Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, а також знань та пояснень, що їх обґрунтують, до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються К2 Використання іноземних мов у професійній діяльності	Автономія та відповідальність АВ1 Прийняття рішень у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування АВ2 Відповідальність за розвиток професійного знання і практик, оцінку стратегічного розвитку команди АВ3 Здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним
Загальні компетентності				
1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Зн1 Зн2	Ум1		АВ1
2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	Зн1	Ум1	К1	АВ2
3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.	Зн1	Ум1	К1	АВ1
4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.			К1, К2	
5. Здатність спілкуватися англійською мовою.			К1	
6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Зн1		К1, К2	АВ2
7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Зн1		К1	АВ2
8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.		Ум1		АВ1
9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	Зн1	Ум1	К1	АВ1
10. Здатність бути критичним і самокритичним.	Зн2			АВ1
11. Здатність працювати в команді.	Зн2		К1, К2	АВ2
12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Зн1	Ум1		АВ1
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Зн1			АВ1
14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як	Зн1	Ум1	К1	АВ3

члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.				
15.Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Зн1	Ум2		АВ3
Спеціальні (фахові) компетентності				
1.Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні	Зн2	Ум1	К1, К2	
2.Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень	Зн1	Ум1		АВ1
3.Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани	Зн1	Ум1		АВ1
4.Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД	Зн2	Ум1	К1	АВ1
5.Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати підходи, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД	Зн1	Ум1		АВ1
6.Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД	Зн1, Зн2	Ум1	К1	

7.Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД з супутніми соматичними захворюваннями		Ум1		AB1, AB2
8.Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції	Зн1	Ум1		AB1
9.Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та ЩЛД	Зн1	Ум1	К1	AB1 AB2
10.Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів	Зн1, Зн2	Ум1	К1	AB1 AB2
11.Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги	Зн1, Зн2	Ум1		AB1 AB2
12.Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології	Зн1	Ум2	К1	AB2
13.Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне)	Зн2	Ум2		
14.Спроможність ведення нормативної медичної документації			К1	AB1
15.Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації	Зн2		К1 К2	AB1 AB2
16.Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛД	Зн1	Ум1	К1	
17.Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності	Зн1		К1	AB2
18.Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини	Зн2	Ум1	К1	AB1 AB2

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Програмні результати навчання	Компетентності																																					
	Інтегральна компетентність	Загальні компетентності															Фахові компетентності																					
		ЗК1	ЗК2	ЗК3	ЗК4	ЗК5	ЗК6	ЗК7	ЗК8	ЗК9	ЗК10	ЗК11	ЗК12	ЗК13	ЗК14	ЗК15	СК1	СК2	СК3	СК4	СК5	СК6	СК7	СК8	СК9	СК10	СК11	СК12	СК13	СК14	СК15	СК16	СК17	СК18				
ПР1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					+	+	+		+	+	+					+		+			+						
ПР2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					+	+											+	+	+	+		+					
ПР3	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+					+	+											+		+			+					
ПР4	+	+	+	+	+	+					+					+	+	+		+	+	+					+				+	+	+					
ПР5	+	+	+	+	+	+					+					+	+	+												+			+	+				
ПР6	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+			+		+						+	+	+		+	+	+					
ПР7	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+		+						+	+	+			+						
ПР8	+	+	+	+			+	+	+							+	+			+	+	+			+	+	+											
ПР9	+	+	+	+	+		+	+	+	+			+			+					+	+			+						+	+						
ПР10	+	+	+	+			+	+	+	+						+					+	+			+								+	+				
ПР11	+	+	+	+	+						+	+				+								+	+	+					+	+						
ПР12	+	+	+	+	+	+					+		+	+	+	+									+	+						+	+		+			
ПР13	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+					+									+	+							+	+				
ПР14	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+												+		+	+	+		+	+			
ПР15	+	+	+	+		+	+	+	+	+		+	+	+	+	+			+									+	+	+	+							
ПР16	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПР17	+	+	+	+		+				+		+	+	+	+				+									+	+					+				
ПР18	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+				+						+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПР19	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПР20	+	+	+	+					+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПР21	+	+	+	+					+	+	+														+	+	+	+								+		
ПР22	+	+	+	+					+	+	+														+	+	+										+	
ПР23	+	+	+	+					+	+	+														+	+	+	+									+	

Результати навчання для дисципліни: фахова підготовка лікаря-стоматолога, яка передбачає засвоєння питань теорії й практики з розділів «Пропедевтика хірургічної стоматології та ЩЛХ», «Запальні процеси ЩЛД», «Травматологія ЩЛД», «Онкологія ЩЛД», «Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД»; вміння проводити обстеження хірургічного стоматологічного хворого, діагностувати основні симптоми захворювань ЩЛД, обґрунтувати та сформулювати попередній діагноз; аналізувати результати обстеження та проводити диференційну діагностику, сформулювати клінічний діагноз, виявляти та ідентифікувати прояви соматичних захворювань в порожнині рота, визначати принципи комплексного лікування, виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення, знати заходи первинної та вторинної профілактики хірургічних стоматологічних захворювань, вивчення яких передбачено усіма змістовими модулями.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **6 кредитів 180 годин.**

У ході вивчення дисципліни, студент має:

Змістовий модуль 1:

Пояснювати та трактувати етіологію, класифікацію, клінічну картину, диференційну діагностику дефектів і деформацій ЩЛД, принципи відновних операцій в ЩЛД, методику обстеження хворих з патологією ЩЛД, участь суміжних фахівців в обстеженні.

Аналізувати показання та протипоказання, особливості застосування основних методик відновно-пластичних втручань ЩЛД, особливості загального та місцевого знеболення, седації в практиці хірурга-стоматолога.

Розробити план та провести обстеження пацієнта з патологією ЩЛД, скласти план додаткових методів дослідження та вміти інтерпретувати їх результати, план комплексного обстеження та лікування хворих із дефектами і деформаціями ЩЛД.

Виконувати збір анамнезу та огляд хворого з захворюванням ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію.

Проводити забір матеріалу для проведення додаткових методів дослідження (мікробіологічного, цитологічного, гістологічного); заходи профілактики захворювань ЩЛД.

Призначати індивідуальну схему премедикації в залежності від психо-соматичного стану хворого, характеру та об'єму хірургічного втручання, медикаментозну терапію у післяопераційному періоді, надавати відповідні рекомендації, призначати консервативне лікування захворювань ЩЛД.

Продемонструвати техніки передопераційної підготовки рук хірурга за сучасними методиками, техніку антисептичної обробки операційного поля, техніки місцевопластичних операційних втручань.

Тема №1. Набуті дефекти і деформації м'яких тканин обличчя. Принципи планування пластичних операцій. Пластика місцевими тканинами. Пластика клаптем на ніжці. Вільна пересадка тканин. Пластика шкірним стеблом за Філатовим. Хірургічне лікування слинних нориць.

Вроджені незрощення верхньої губи та піднебіння. Класифікація. Особливості клінічного перебігу та функціональних порушень. Принципи хірургічного лікування.

Деформації щелеп: етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика. Ортогнатична хірургія: принципи та техніки моно- та бімаксиллярних операцій. Методика дистракційного остеогенезу.

Роль обличчя в житті людини. Класифікація дефектів і деформацій обличчя. Дефекти і деформації, що виникли внаслідок механічних травм, вогнепальних пошкоджень, опіків, після запальних захворювань (остеомиєліт, червоний вовчак, сифіліс, нома та ін.). Дефекти після видалення пухлин обличчя і органів порожнини рота.

Аналіз і оцінка дефекту обличчя, анатомічних, функціональних і естетичних змін. Вплив деформацій та дефектів ЩЛД на загальний та психоемоційний статус пацієнта. Протезування та реабілітація хворих після втручання у зв'язку з деформацією щелеп.

Типові способи пластики місцевими тканинами. Усунення дефектів губ і приротової ділянки.

Заміщення дефектів губ клаптями з щік, ділянки носогубних борід, з іншої губи. Усунення мікростоми, пластика кутів рота. Операційні втручання у зв'язку з подвійною губою, скороченням вуздечки губи, язика.

Дистракція шкіри. Шкіряні експандери. Дія, показання та методика застосування, переваги та недоліки.

Пластика тканин "клаптем на ніжці", взятих з близько розміщених ділянок. Забезпечення життєздатності клаптя живильною "ніжкою", що використовується для заміщення дефекту. Застосування таких клаптів для заміщення дефектів губ, щік, підборіддя, індійський спосіб ринопластики, варіанти цих видів пластики.

Пластика клаптями тканин із віддалених ділянок. Можливість залучення великої кількості тканин. Італійський спосіб ринопластики.

Розробка і впровадження в практику стеблового клаптя В.П. Філатова. Біологічне обґрунтування його застосування. Використання філатовського стебла для заміщення дефектів різних відділів обличчя і тканин порожнини рота.

Пластика із застосуванням вільної пересадки тканин. Сучасні уявлення про біологічні процеси, що проходять при вільній пересадці тканин та органів.

Класифікація трансплантатів. Імунологічні, біологічні та біомеханічні аспекти пересадки тканин: шкіри, кісток, хрящів та ін. Застосування ауто-, ало-, ксенотрансплантації різних тканин в щелепно-лицевій хірургії. Експлантація.

Вільна пересадка шкіри. Біологічне обґрунтування. Показання, методика застосування різних видів шкірних клаптів (тонкий, розщеплений, на всю товщу) для закриття ранових поверхонь на обличчі та в порожнині рота, їх переваги та недоліки.

Пересадка шкіри для усунення рубцевих деформацій, контрактур, дефектів різноманітних ділянок обличчя, порожнини рота, носа.

Профілактика і лікування різних видів рубців на обличчі. Особливості лікування келоїдних рубців. Біологічне обґрунтування диференційованого застосування фізичних факторів залежно від фази перебігу ранового процесу при пересадці шкіри та інших відновних операційних втручаннях.

Фактори розвитку вроджених вад обличчя. Патогенез розвитку патології у внутрішньоутробному періоді.

Види вроджених вад.

Диференційна діагностика незрощень верхньої губи та піднебіння. Клінічна картина явних та прихованих незрощень.

Функціональні та анатомічні порушення у дітей із вродженими незрощеннями верхньої губи і піднебіння.

Види операційних втручань, терміни пластичного закриття дефектів. Методи хейлопластики при однічному та двобічному незрощенні верхньої губи. Методи операційних втручань при вроджених незрощеннях піднебіння.

Принципи комплексного лікування дітей із вродженими незрощеннями верхньої губи і піднебіння.

Роль ортодонта та логопеда у післяопераційній реабілітації пацієнтів.

Особливості медикаментозного ведення пацієнтів дитячого віку.

Аномалії розвитку і деформації кісток щелеп. Класифікація ВООЗ деформацій та аномалій щелеп: недорозвинення (мікрогнатія) або надмірний розвиток (макрогнатія) верхньої та нижньої щелеп чи окремих їх ділянок (прогнатія і ретрогнатія), відкритий прикус. Клінічні прояви, функціональні та естетичні порушення. Аналіз і оцінка дефекту обличчя, анатомічних, функціональних і естетичних змін. Вплив деформацій та дефектів ЩЛД на загальний та психоемоційний статус пацієнта.

Показання до хірургічного лікування. Основні методи операцій для корекції розмірів і форми нижньої щелепи. Втручання в межах тіла, кута та гілки нижньої щелепи. Площини остеотомії щелеп. Усунення відкритого прикусу.

Операційна корекція форми, розмірів та положення верхньої щелепи. Особливості операційної техніки, іммобілізації і післяопераційного ведення.

Дистракційно-компресійний метод у лікуванні аномалій розвитку та деформацій щелеп. Історія розвитку, роль вітчизняних вчених. Біологічне обґрунтування дистракційного остеогенезу. Дистракційний регенерат, зона "росту" кісткової тканини.

Показання та обладнання для distraкції-компресії кісткової тканини, м'язів, судин, нервів, шкіри. Види апаратів, застосування зовнішньо- та внутрішньоротових апаратів, темпи distraкції-компресії верхньої та нижньої щелеп. Досягнення вітчизняних вчених.

Протезування та реабілітація хворих після втручання у зв'язку з деформацією щелеп.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Цілі і завдання відновної хірургії ЩЛД.
2. Обстеження пацієнтів, які потребують відновних операційних втручань в ЩЛД.
3. Класифікація дефектів та деформацій ЩЛД згідно етіології, патогенезу, локалізації та характеру порушень функцій.
4. Показання до реконструктивно-відновних операцій на обличчі.
5. Пластика місцевими тканинами за Шимановським.
6. Пластика зустрічними трикутними клаптями за Лімбергом.
7. Класифікація клаптів на ніжці.
8. Пластичне заміщення дефектів та деформацій носа.
9. Пластичне заміщення дефектів губ.
10. Заміщення дефектів тканин середньої зони обличчя.
11. Заміщення дефектів ЩЛД клаптями на ніжці.
12. Заміщення дефектів ЩЛД артеріалізованими клаптями.
13. Причини виникнення, класифікація слинних нориць.
14. Хірургічні методики закриття слинних нориць.
15. Консервативне лікування слинних нориць.
16. Показання до застосування трансплантатів шкіри та слизової оболонки.
17. Класифікація способів та методики проведення вільної пересадки шкіри та слизової.
18. Основні покази та протипокази до закриття дефектів обличчя філатовським стеблом.
19. Вимоги до шкіри, де планують сформувати стебло і в ділянці дефекту тканин обличчя.
20. Методи заготовки стебла, основні етапи операції формування стебла.
21. Основні прийоми підготовки (тренування) стебла до міграції.
22. Правила розпластування стебла на рані-реципієнті.
23. Особливості догляду за хворими після пластичних операцій.
24. Диспансеризація хворих після відновних операцій в ЩЛД.
25. Деонтологічні аспекти в роботі з хворими, які потребують відновних операцій в ЩЛД.
26. Етіологія вроджених вад та незрощень обличчя.
27. Класифікація вроджених незрощень губи та піднебіння.
28. Клінічна картина вроджених незрощень верхньої губи і піднебіння.
29. Функціональні та анатомічні порушення у дітей із вродженими незрошеннями верхньої губи і піднебіння.
30. Принципи комплексного лікування дітей із вродженими незрошеннями верхньої губи і піднебіння.
31. Терміни хірургічного лікування дітей із вродженими незрошеннями верхньої губи і піднебіння.
32. Методи хейлопластики при однобічному та двобічному незрощенні верхньої губи.
33. Методи операційних втручань при вроджених незрошеннях піднебіння.
34. Догляд і вигодовування дітей із вродженими незрошеннями верхньої губи та піднебіння.
35. Підготовка дітей до операції хейлопластики та ураностафілопластики.
36. Пластика післяопераційних дефектів та деформацій верхньої губи, носа і піднебіння.
37. Класифікація черепно-щелепно-лицевих деформацій.
38. Етіологічні фактори виникнення вказаної патології.
39. Особливості обстеження хворих із деформаціями лицевого черепа. Спеціальні методи діагностики.
40. Комплексне лікування хворих на черепно-щелепно-лицеві деформації, залучення суміжних фахівців.
41. Медична реабілітація пацієнтів із деформаціями лицевого скелета. Принципи диспансеризації.
42. Профілактичні заходи, спрямовані на попередження виникнення черепно-щелепно-лицевих деформацій.
43. Прогенія нижньої щелепи, клініка, методи лікування.

44. Мікрогенія нижньої щелепи, клініка, методи лікування.
45. Відкритий прикус, клініка, методи лікування.
46. Макрогенія нижньої щелепи, клініка, методи лікування.
47. Однобічні деформації нижньої щелепи, клініка, методи лікування.
48. Деформації підборіддя, клініка, методи лікування.
49. Дефекти нижньої щелепи, клініка, методи лікування.
50. Мікрогнатія (ретрогнатія) верхньої щелепи, клініка, методи лікування.
51. Мікрогнатія, що поєднується зі звуженням зубних рядів, клініка, методи лікування.
52. Прогнатія (макрогнатія) верхньої щелепи, клініка, методи лікування.
53. Дефекти верхньої щелепи, клініка, методи лікування.
54. Патологічні основи та принципи перебудови тканин під впливом компресійних та дистракційних сил.
55. Показання до застосування дистракційного методу при лікуванні дефектів та деформацій кісток лицевого скелету.
56. Особливості та режими застосування дистракційних сил в залежності від локалізації дефектів та загального стану хворих.
57. Методики застосування дистракційних методів з метою передімплантаційної підготовки хворих із атрофією та дефектами альвеолярних відростків.

Тема №2. Основи кістково-пластичної хірургії ЩЛД. Класифікація кістково-пластичних матеріалів. Поняття про автогенну, аллогенну, ксеногенну трансплантацію, застосування синтетичних (аллопластичних) кісткових замінників. Загальні правила кістково-пластичних операцій у ЩЛД. Принципи підготовки материнського ложа та донорської ділянки для трансплантації.

Тотальні та субтотальні дефекти верхньої та нижньої щелепи, їх клінічно-рентгенологічна характеристика. Принципи реконструктивної хірургії ЩЛД з використанням черепно-лицевих титанових імплантатів та кісткових автотрансплантатів. Дефекти та деформації зовнішнього носа та вуха. Основи ектопротезування. Реконструкція СНЩС

Класифікація та причини дефектів нижньої та верхньої щелеп. Показання до кісткової пластики. Біологічне обґрунтування кісткової пластики, імунологічна сумісність тканин. Види трансплантатів та кісткового ложа. Можливості застосування консервованої кістки, методи консервування кістки. Доля трансплантатів, типи їх перебудови.

Підготовка до операції. Особливості кісткової пластики нижньої та верхньої щелеп у разі «свіжих» вогнепальних поранень і після видалення пухлин (первинна кісткова пластика). Комбінована кісткова пластика. Методи фіксування трансплантатів і фрагментів нижньої та верхньої щелеп під час кістково-пластичної операції (титанові мініпластини та гвинти, гвинти IMF, титанові мембрани, армовані колагенові мембрани, еджуайс-техніка, зовнішньоротові апарати).

Остеогенна та остеоіндуктивна терапія: показання, підготовка хворих матеріали, методи, результати.

Класифікація трансплантатів. Імунологічні, біологічні та біомеханічні аспекти пересадки тканин: шкіри, кісток, хрящів та ін. Застосування ауто-, ало-, ксенотрансплантації різних тканин в щелепно-лицевій хірургії. Експлантація.

Біологічні основи пересадки хряща як опорного матеріалу і для корекції контурів різних ділянок обличчя.

Пластичне усунення дефектів носа. Види і методи ринопластики. Одночасне формування носа з філатовського стебла за методом Ф.М.Хітрова. Вільна пересадка комплексу тканин (шкіра і хрящ) для відновлення крила носа за методом Суислової.

Реконструктивні втручання при дефектах щік, аномаліях, деформаціях та дефектах вушних раковин.

Застосування полімерних матеріалів і біокомпозитів для експлантації у відновній хірургії обличчя. Контурна пластика для корекції зовнішніх обрисів обличчя при його дефекті та деформації.

Клапті з осьовим судинним малюнком: дельто-пекторальний, "еполетний" та інші. Біологічне обґрунтування, показання, переваги та недоліки, принципи застосування, можливі ускладнення.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Визначення поняття «регенерація». Класифікація регенерації тканин.
2. Характерні особливості щелеп, що впливають на процеси регенерації кістки.
3. Сучасні методи дослідження регенерації кістки.
4. Способи пересадки кісткових трансплантатів.
5. Різновиди остеогенезу.
6. Переваги і недоліки використання різних кісткових трансплантатів.
7. Поняття «остеоіндукції» та «остеокондукції».
8. Види остеоіндуктивних, остеокондуктивних і остеонейтральних матеріалів.
9. Остеогенна та остеоіндуктивна терапія.
10. Показання та протипоказання до проведення остеогенної і остеоіндуктивної терапії.
11. Принципи та методи остеогенної і остеоіндуктивної терапії при дефектах верхньої та нижньої щелепи.
12. Визначення понять “трансплантат”, “імплантат”, “комбінований трансплантат”, брєфокістка”.
13. Особливості реакції кісткової тканини на введення трансплантату. Види перебудови трансплантатів.
14. Переваги та недоліки при використанні авто-, аллогенних, комбінованих трансплантатів, брєфокістки.
15. Методи попередження відторгнення трансплантатів.
16. Біологічні засади та методи трансплантації кісткових, хрящових тканин.
17. Види штучних матеріалів, які використовують для заміщення кісткової тканини.
18. Принципи підготовки материнського ложа та донорської ділянки для трансплантації.
19. Класифікація дефектів щелепно-лицевої ділянки згідно етіології, патогенезу, локалізації та характеру порушень функцій.
20. Дефекти верхньої та нижньої щелепи, їх клінічно-рентгенологічна характеристика.
21. Обстеження хворого з набутими дефектами ЩЛД.
22. Комплексне лікування хворих з черепно-щелепно-лицевими деформаціями, залучення суміжних фахівців.
23. Методики хірургічних втручань при лікуванні дефектів нижньої щелепи.
24. Методики хірургічних втручань при лікуванні дефектів верхньої щелепи.
25. Методики хірургічних втручань при лікуванні дефектів СНЩС.
26. Принципи реконструктивної хірургії ЩЛД.
27. Медична реабілітація пацієнтів із дефектами лицевого скелета. Принципи диспансеризації.
28. Профілактичні заходи, спрямовані на попередження виникнення черепно-щелепно-лицевих деформацій.
29. Пластичне заміщення дефектів та деформацій носа.
30. Пластичне заміщення дефектів губ.
31. Заміщення дефектів тканин середньої зони обличчя.
32. Пластика післяопераційних дефектів та деформацій верхньої губи, носа і піднебіння.
33. Заміщення дефектів ЩЛД клаптями на ніжці.
34. Заміщення дефектів ЩЛД артеріалізованими клаптями.
35. Шкірно-фасціальні артеріалізовані клапті на обличчі.

Тема №3. Хірургічна підготовка порожнини рота до ортопедичного лікування. Операції на м'яких тканинах: пластика вуздечок губи та язика, усунення рубцевих деформацій та м'язових тяжів, фіброзних змін слизової оболонки порожнини рота. Вестибулопластика: принципи та техніки операції з використанням вільних слизових та шкірних трансплантатів.

Ускладнення ендодонтичних втручань та їх хірургічне лікування. Пародонтальна хірургія: основні методики операційних втручань, використання кістково-пластичних матеріалів. Спрямована тканинна регенерація за допомогою мембран.

Стани ЩЛД, що перешкоджають зубному протезуванню. Хірургічна підготовка порожнини рота до протезування: пластика вуздечок губи та язика, усунення рубцевих деформацій та м'язових тяжів, фіброзних змін слизової оболонки порожнини рота.

Поглиблення присінку порожнини рота місцевою пластичною операцією та з застосуванням вільних слизових та шкірних трансплантатів.

Методики хірургічного лікування ендодонтичних ускладнень (перфорація кореня, зовнішня резорбція кореня, перелом кореня). Показання до видалення зубів при виникненні ускладнень після ендодонтичного лікування.

Роль і значення хірургічних методів у комплексному лікуванні захворювань пародонта.

Кюретаж пародонтальних кишень, гінгівотомія, гінгівектомія, клаптева операція, остеопластика і компактостеотомія, пересадка артеріалізованих клаптів у зону ушкодження, остеогенна терапія.

Спрямована тканинна регенерація, матеріали та методи проведення.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Завдання і заходи хірургічної підготовки порожнини рота до протезування.
2. Види хірургічних втручань на м'яких тканинах порожнини рота.
3. Показання та протипоказання до хірургічної підготовки порожнини рота до протезування.
4. Показання до пластичних хірургічних втручань на м'яких тканинах порожнини рота.
5. Методи здовження вуздечок губ, щік, язика, показання до вказаних втручань.
6. Показання до пластики м'яких тканин порожнини рота.
7. Операційні методики поглиблення мілкого присінку порожнини рота.
8. Показання до вільної пластики шкірою, методика втручання.
9. Показання до вільної пластики слизовою оболонкою, методика втручання.
10. Методики накладання косметичних швів.
11. Особливості загоєння м'яких тканин порожнини рота.
12. Методика видалення слизового гребеня, її характеристика.
13. Можливі ускладнення місцевопластичних операцій.
14. Особливості догляду за післяопераційними ранами.
15. Профілактика післяопераційних ускладнень.
16. Особливості клінічної картини ускладнень ендодонтичного лікування.
17. Показання і протипоказання для проведення відповідного оперативного лікування.
18. Принципи проведення гранульомектомії в ділянці верхівки кореня зуба, міжкореневої перегородки.
19. Методики і етапи операції резекції верхівки кореня зуба.
20. Резекція (ампутація) кореня зуба.
21. Коронаро-радикулярна сепарація.
22. Гемісекція зуба.
23. Реплантація зуба.
24. Направлена регенерація тканин.
25. Основні завдання пародонтальної реконструктивно-відновної (пластичної) хірургії.
26. Показання та протипоказання до хірургічного лікування захворювань пародонту.
27. Планування хірургічного втручання.
28. Методики пародонтальної реконструктивно-відновної (пластичної) хірургії:
  - операції в межах пародонтальної, зубоясенної кишені;
  - клаптеві операції;
  - формування присінка порожнини рота.
29. Кістково-заміщуючі матеріали.

Тема №4. Дентальна імплантація. Історія та основні етапи розвитку імплантології. Види імплантатів, матеріали для їх виготовлення. Принципи та методика одно- та двохетапної імплантації. Поняття про негайне та відтерміноване навантаження імплантатів. Ускладнення дентальної імплантації.

Імплантаційні технології в щелепно-лицевій хірургії. Біологічні основи стоматологічної імплантації.

Стоматологічна імплантація: показання та протипоказання, обстеження пацієнта, планування хірургічного та ортопедичного етапів лікування. Оцінка кісткової тканини щелеп. Види і

матеріали імплантатів, одно- та двоетапна імплантація, реакція кістки на імплантацію. Негайне та відтерміноване навантаження імплантатів.

Остеоінтеграція, її суть. Техніка стоматологічної імплантації, ускладнення та їх профілактика, особливості її проведення на верхній та нижній щелепі. Результати стоматологічної імплантації. Спрямована регенерація тканин, мембранна техніка.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Особливості обстеження пацієнтів перед проведенням дентальної імплантації.
2. Показання і протипоказання до дентальної імплантації.
3. Типи імплантатів.
4. Будова імплантатів:
  - а) за видом матеріалу;
  - б) за видом конструкції;
  - в) складові елементи імплантатів.
5. Опорні ділянки для імплантатів.
6. Типи кісткової тканини за щільністю (С.Е.Міш).
7. Функціональні навантаження на імплантати після їх встановлення.
8. Основні вимоги до конструкції та матеріалів імплантатів.
9. Види дентальної імплантації.
10. Клінічні етапи імплантації.
11. Планування застосування методу протезування зубів з опорою на імплантати.
12. Методи ендосальної імплантації та особливості її проведення на верхній та нижній щелепах.
13. Базові методики операції дентальної імплантації.
14. Обладнання, інструментарій та медикаментозне забезпечення хірургічного етапу імплантації.
15. Ускладнення під час та після імплантації та їх лікування.

Тема №5. Анкілози скронево-нижньощелепного суглоба (СНЩС): етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика, лікування, профілактика. Артроскопія, її можливості в лікуванні хвороб СНЩС. Контрактура нижньої щелепи: етіологія, класифікація, клінічна картина, диференційна діагностика, лікування, профілактика.

Захворювання і пошкодження трійчастого і лицевого нервів. Клініка, діагностика, лікування. Хірургічне лікування больових синдромів: невралгії, неврити ЩЛД. Синдром больової дисфункції СНЩС.

Алгоритми виконання практичних навичок: пластика місцевими тканинами, техніки накладання швів, проведення альвеолотомії, проведення розтину пародонтального абсцесу.

Підсумкове заняття з розділу "Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД".

Методика обстеження хворого з захворюваннями СНЩС, контрактурою нижньої щелепи. Клінічні прояви патології СНЩС.

Методи хірургічних операцій (остеотомія, остеоектомія, резекція суглобового відростка з одномоментною його пластикою) при анкілозі СНЩС. Можливі ускладнення операцій при анкілозі СНЩС. Профілактика анкілозу СНЩС.

Класифікація контрактур нижньої щелепи. Етіопатогенез, клінічна картина, діагностика контрактури нижньої щелепи. Додаткові методи обстеження хворих із контрактурами нижньої щелепи. Диференційна діагностика. Сучасні медикаментозні методи лікування контрактур нижньої щелепи. Сучасні хірургічні методи лікування контрактур нижньої щелепи. Фізіотерапевтична реабілітація хворих із контрактурами нижньої щелепи. Профілактика контрактур нижньої щелепи (запальних, післятравматичних, післяін'єкційних).

Неврологія щелепно-лицевої ділянки.

Больові, парестетичні та інші синдроми.

Неврити лицевого нерва. Парез і параліч м'язів. Показання до оперативного лікування (декомпресія, невrolіз, зшивання нерва, фаціальна, м'язова, шкірна пластика, мікрохірургічна пластика нервами та м'язами).

Невралгія трійчастого нерва. Етіологія, клінічні прояви, диференціальна діагностика. Відмінність від невриту та інших прозопалгічних синдромів і наслідків порушення прикусу.

Невралгія язикового нерва. Синдром Фрея – аурикулотемпоральний синдром (гіпергемігідроз).

Гангліоліти, судинні болі. Принципи лікування невралгічних порушень щелепно-лицевої ділянки. Діагностика та лікувальна блокада анестетиками. Консервативні і хірургічні методи лікування, показання, прогноз. Показання до застосування фізіо- і рефлексотерапії.

Синдром больової дисфункції СНЩС; етіологія, патогенез, діагностика, лікування. Синдром Костена.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Класифікація анкілозів СНЩС.
2. Методи обстеження хворих на анкілози СНЩС.
3. Анкілоз СНЩС: етіопатогенез, клініка, діагностика, лікування.
4. Диференційна діагностика анкілозу СНЩС.
5. Методи хірургічних операцій (остеотомія, остеоектомія, резекція суглобового відростка з одномоментною його пластикою) при анкілозі СНЩС.
6. Можливі ускладнення операцій при анкілозі СНЩС.
7. Профілактика анкілозу СНЩС.
8. Класифікація контрактур нижньої щелепи.
9. Етіопатогенез, клінічна картина, діагностика контрактури нижньої щелепи.
10. Додаткові методи обстеження хворих із контрактурами нижньої щелепи.
11. Диференційна діагностика контрактур нижньої щелепи.
12. Сучасні медикаментозні методи лікування контрактур нижньої щелепи.
13. Сучасні хірургічні методи лікування контрактур нижньої щелепи.
14. Фізіотерапевтична реабілітація хворих із контрактурами нижньої щелепи.
15. Профілактика контрактур нижньої щелепи (запальних, посттравматичних, післяін'єкційних).
16. Причини виникнення невралгії та невриту трійчастого нерва, больової дисфункції СНЩС. Фактори, сприяючі розвитку захворювань.
17. Сучасні класифікації лицевого болю, невралгії трійчастого нерва.
18. Клінічні симптоми невралгії та невриту трійчастого нерва, больової дисфункції СНЩС.
19. Діагностика невралгії та невриту трійчастого нерва, больової дисфункції СНЩС.
20. Сучасні медикаментозні, фізіотерапевтичні та хірургічні методи лікування невралгії та невриту трійчастого нерва, больової дисфункції СНЩС.

Перелік питань, які повинен вивчити студент для засвоєння тем змістового модуля №1

1. Класифікація анкілозів СНЩС.
2. Анкілоз СНЩС: етіопатогенез, клінічні прояви.
3. Методи обстеження хворих із анкілозами СНЩС.
4. Хірургічні втручання при анкілозі СНЩС.
5. Можливі ускладнення операцій при анкілозі СНЩС.
6. Класифікація контрактур нижньої щелепи.
7. Сучасні медикаментозні методи лікування контрактур нижньої щелепи.
8. Сучасні хірургічні методи лікування контрактур нижньої щелепи.
9. Фізіотерапевтична реабілітація хворих із контрактурами нижньої щелепи.
10. Профілактика контрактур нижньої щелепи.
11. Основні принципи місцевопластичних операцій.
12. Методи пластики місцевими тканинами, їх класифікація.
13. Суть пластики зустрічними трикутними клаптями шкіри (Z-пластика) за А.А. Лімбергом.
14. Суть пластики круглими клаптями шкіри за Ю.К. Шимановським.
15. Суть пластики клаптем «на ніжці».
16. Можливі ускладнення місцевопластичної операції.
17. Причини виникнення, класифікація слинних нориць.
18. Консервативні методи лікування слинних нориць.
19. Хірургічні методи закриття слинних нориць (за Сапожковим, Лімбергом, Кенігом).
20. Основні показання до закриття дефектів обличчя філатовським стеблом.
21. Основні етапи операції формування стебла та міграції стебла.
22. Особливості догляду за хворими після пластики за Філатовим.
23. Класифікація способів вільної пластики шкіри та слизової.
24. Показання до застосування трансплантатів шкіри та слизової оболонки.
25. Методики проведення вільної пластики шкіри та слизової.

26. Етіологія вроджених вад та незрощень обличчя.
27. Класифікація вроджених незрощень губи та піднебіння.
28. Клінічна картина вроджених незрощень верхньої губи.
29. Клінічна картина вроджених незрощень піднебіння.
30. Принципи комплексного лікування дітей із вродженими незрощеннями верхньої губи і піднебіння.
31. Терміни хірургічного лікування дітей із вродженими незрощеннями верхньої губи і піднебіння.
32. Методи хейлопластики при однобічному та двобічному незрощенні верхньої губи.
33. Методи операційних втручань при вроджених незрощеннях піднебіння.
34. Догляд і вигодовування дітей із вродженими незрощеннями верхньої губи та піднебіння.
35. Підготовка дітей до операції хейлопластики та ураностафілопластики.
36. Класифікація додаткових методів обстеження пацієнтів із дефектами та деформаціями лицевого скелета.
37. Класифікація черепно-щелепно-лицевих деформацій.
38. Особливості обстеження хворих із деформаціями лицевого черепа. Спеціальні методи діагностики.
39. Принципи комплексного лікування хворих на черепно-щелепно-лицеві деформації, залучення суміжних спеціалістів.
40. Класифікація деформацій нижньої щелепи.
41. Основні хірургічні методи лікування деформацій нижньої щелепи.
42. Класифікація деформацій верхньої щелепи.
43. Основні хірургічні методи лікування деформацій верхньої щелепи.
44. Патофізіологічні основи та принципи перебудови тканин під впливом компресійних та дистракційних сил.
45. Показання до застосування дистракційного методу при лікуванні дефектів та деформацій кісток лицевого скелету.
46. Методики застосування дистракційних методів з метою передімплантаційної підготовки хворих із атрофією та дефектами альвеолярних відростків.
47. Визначення поняття «регенерація». Класифікація регенерації тканин.
48. Сучасні методи дослідження регенерації кістки.
49. Способи пересадки кісткових трансплантатів.
50. Різновиди остеогенезу.
51. Переваги і недоліки використання різних кісткових трансплантатів.
52. Поняття «остеоіндукція» та «остеокондукція».
53. Види остеоіндуктивних, остеокондуктивних і остеонейтральних матеріалів.
54. Остеогенна та остеоіндуктивна терапія.
55. Показання та протипоказання до проведення остеогенної і остеоіндуктивної терапії.
56. Класифікація дефектів ЩЛД згідно етіології, патогенезу, локалізації та характеру порушень функцій.
57. Визначення "кісткового дефекту". Види кісткових дефектів щелеп.
58. Обстеження хворого з набутими дефектами ЩЛД.
59. Комплексне лікування хворих з черепно-щелепно-лицевими деформаціями, залучення суміжних фахівців.
60. Цілі і завдання заміщення кісткових дефектів щелеп.
61. Основні методи заміщення кісткових дефектів щелеп та їх характеристики.
62. Види фіксуючих пристроїв та їх особливості.
63. Особливості догляду за післяопераційними ранами.
64. Медична реабілітація пацієнтів із дефектами лицевого скелета. Принципи диспансеризації.
65. Профілактичні заходи, спрямовані на попередження виникнення черепно-щелепно-лицевих деформацій.
66. Методики накладання косметичних швів.
67. Завдання і заходи хірургічної підготовки порожнини рота до протезування.
68. Види хірургічних втручань на м'яких тканинах порожнини рота.
69. Завдання і основні методи вестибулопластики. Переваги і недоліки.
70. Завдання і основні методи френулопластики. Переваги і недоліки.

71. Особливості загоєння м'яких тканин порожнини рота.
72. Методика видалення гребеня, її характеристика.
73. Можливі ускладнення місцевопластичних операцій.
74. Особливості догляду за післяопераційними ранами.
75. Профілактика післяопераційних ускладнень.
76. Методика видалення екзостозів, їх характеристика.
77. Цілі і завдання операції синус-ліфтингу. Відкритий та закритий синус-ліфтинг.
78. Методика виконання операції синус-ліфтингу, її характеристика, показання та протипоказання.
79. Можливі ускладнення операції синус-ліфтингу, способи їх профілактики.
80. Місцеві та загальні лікувальні заходи при хірургічних втручаннях на альвеолярних відростках щелеп.
81. Класифікація кістково-пластичних матеріалів.
82. Найбільш поширені сучасні кістково-пластичні матеріали, їх характеристики.
83. Особливості обстеження пацієнтів перед проведенням дентальної імплантації.
84. Показання і протипоказання до дентальної імплантації.
85. Типи імплантатів.
86. Будова імплантатів.
87. Опорні ділянки для імплантатів.
88. Типи кісткової тканини за щільністю (С.Е.Мisch).
89. Функціональні навантаження на імплантати після їх встановлення.
90. Основні вимоги до конструкції та матеріалів імплантатів.
91. Види дентальної імплантації
92. Клінічні етапи імплантації.
93. Планування застосування методу протезування зубів з опорою на імплантати.
94. Методи ендосальної імплантації та особливості її проведення на верхній та нижній щелепах.
95. Базові методики операції дентальної імплантації.
96. Обладнання, інструментарій та медикаментозне забезпечення хірургічного етапу імплантації.
97. Ускладнення під час та після імплантації та їх лікування.
98. Поняття «тромбоцитарні концентрати».
99. Головні принципи виконання й види пластичних операцій на обличчі.
100. Особливості клінічної картини ускладнень ендодонтичного лікування.
101. Принципи проведення гранульомектомії в ділянці верхівки кореня зуба, міжкореневої перегородки.
102. Методики і етапи операції резекції верхівки кореня зуба.
103. Резекція (ампутація) кореня зуба.
104. Коронаро-радикулярна сепарація.
105. Гемісекція зуба.
106. Реплантація зуба.
107. Направлена регенерація тканин.
108. Основні завдання пародонтальної реконструктивно-відновної (пластичної) хірургії.
109. Показання та протипоказання до хірургічного лікування захворювань пародонту.
110. Планування хірургічного втручання.
111. Методики пародонтальної реконструктивно-відновної (пластичної) хірургії:
112. Кістково-заміщуючі матеріали.
113. Причини виникнення невралгії та невриту трійчастого нерва, больової дисфункції СНЩС. Фактори, що сприяють розвитку захворювань.
114. Сучасні класифікації лицевого болю, невралгії трійчастого нерва.
115. Клінічні симптоми невралгії та невриту трійчастого нерва, больової дисфункції СНЩС.
116. Діагностика невралгії та невриту трійчастого нерва, больової дисфункції СНЩС.
117. Сучасні медикаментозні, фізіотерапевтичні та хірургічні методи лікування невралгії та невриту трійчастого нерва, больової дисфункції СНЩС.

Змістовий модуль 2:

Пояснювати принципи деонтології та лікарської етики в хірургічній стоматології і ЩЛХ, методика обстеження хворих з патологією ЩЛД, участь суміжних фахівців в обстеженні;

- етіологію запальних процесів твердих тканин ЩЛД (періодонтити, періостити, остеомієліти), запальних процесів м'яких тканин ЩЛД (абсцеси, флегмони, лімфаденіти, фурункули, карбункули, бешихове запалення), одонтогенного синуситу, специфічних запальних захворювань ЩЛД (актиномікоз, туберкульоз, сифіліс, дифтерія, ВІЛ), запальних та деструктивних процесів СНЩС, запальних та реактивно-дистрофічних захворювань слинних залоз, слино-кам'яної хвороби, ускладнень запальних процесів ЩЛД (сепсис, медіастиніт, абсцес мозку, тромбоз печеристого синусу, тощо);

- особливості травматичних пошкоджень ЩЛД, враховуючи естетичне та функціональне значення обличчя та топографічну близькість життєво важливих органів, принципи надання невідкладної допомоги пацієнтам з травмою обличчя, роль фахівців суміжних спеціальностей у комплексному обстеженні потерпілих;

- особливості вогнепальних, термічних, хімічних пошкоджень ЩЛД, враховуючи естетичне та функціональне значення обличчя та топографічну близькість життєво важливих органів, принципи надання невідкладної допомоги пацієнтам з травмою обличчя в екстремальних ситуаціях, послідовність діагностичних та лікувальних заходів у вказаних випадках;

- поняття «онкологічної настороженості» і принципи організації протипухлинної служби, диспансеризації онкохворих, роль чинників ендо- та екзогенного походження у виникненні пухлин, розуміння закономірності росту і розвитку пухлин та пухлиноподібних утворень, принципи їх диференційної діагностики;

- етіологію, класифікацію, клінічну картину, диференційну діагностику дефектів і деформацій ЩЛД, принципи відновних операцій в ЩЛД, методика обстеження хворих з патологією ЩЛД, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.

Тракувати патогенез запальних процесів твердих тканин ЩЛД (періодонтити, періостити, остеомієліти), запальних процесів м'яких тканин ЩЛД (абсцеси, флегмони, лімфаденіти, фурункули, карбункули, бешихове запалення), одонтогенного синуситу, специфічних запальних захворювань ЩЛД (актиномікоз, туберкульоз, сифіліс, дифтерія, ВІЛ), запальних та деструктивних процесів СНЩС, запальних та реактивно-дистрофічних захворювань слинних залоз, слино-кам'яної хвороби, ускладнень запальних процесів ЩЛД (сепсис, медіастиніт, абсцес мозку, тромбоз печеристого синусу, тощо);

- патогенез пухлиноподібних утворів м'яких тканин та кісток ЩЛД (кісти щелеп, кісти м'яких тканин), доброякісних одонтогенних та неодонтогенних пухлин щелеп, (амелобластома, одонтома, cementoма, епулід, остеобластома, остеокластома, остеома, остеоїд-остеома, хондрома, гемангіома, фіброма), остеогенних пухлиноподібних утворів щелеп (фіброзна остеодисплазія, паратиреоїдна остеодистрофія, хвороба Педжета, еозинофільна гранульома), доброякісних пухлин м'яких тканин ЩЛД, передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика, злоякісних пухлин м'яких тканин та кісток ЩЛД та шиї, доброякісних та злоякісних пухлин та кіст слинних залоз;

- патогенез вроджених та набутих дефектів і деформацій ЩЛД.

Аналізувати показання та протипоказання, особливості застосування основних методик загального та місцевого знеболення, седації в практиці хірурга-стоматолога;

- показання та протипоказання до застосування сучасних методик діагностики та лікування запальних процесів твердих та м'яких тканин ЩЛД, специфічних запальних захворювань ЩЛД, запальних та деструктивних процесів СНЩС, запальних та реактивно-дистрофічних захворювань слинних залоз, слинокам'яної хвороби, ускладнень запальних процесів ЩЛД, менеджмент ороантральних сполучень;

- рентгенограми пацієнтів з травматичними пошкодженнями кісток лицевого скелета, визначати показання до проведення консервативного чи хірургічного лікування на підставі оцінки клінічних та рентгенологічних критеріїв;

- складність травматичного (вогнепального, термічного, хімічного) пошкодження ЩЛД, визначати потребу у залученні фахівців суміжних спеціальностей, пріоритетність надання діагностичної та лікувальної допомоги у залежності від характеру та виду ураження, розуміти принципи медичного сортування потерпілих у випадку бойових дій;

- клінічні ознаки добро- та злоякісності пухлин, стадії ураження за системою TNM, розуміти їх тканинну приналежність, принципи класифікації пухлин та пухлиноподібних

утворень; покази та протипокази до застосування сучасних методик діагностики та лікування пухлиноподібних утворів м'яких тканин та кісток ЩЛД, доброякісних одонтогенних та неодонтогенних пухлин щелеп, остеогенних пухлиноподібних утворів щелеп, доброякісних пухлин м'яких тканин ЩЛД, передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика, злоякісних пухлин м'яких тканин та кісток ЩЛД та шиї, доброякісних та злоякісних пухлин та кіст слинних залоз;

- покази та протипокази, особливості застосування основних методик відновно-пластичних втручань ЩЛД, особливості загального та місцевого знеболення, седації в практиці хірурга-стоматолога.

Розробити план та провести обстеження пацієнта з патологією ЩЛД, скласти план додаткових методів дослідження та вміти інтерпретувати їх результати, план комплексного обстеження та лікування хворих на СНІД;

- комплексний план обстеження та лікування пацієнтів із запальними захворюваннями ЩЛД, вміти інтерпретувати їх результати;

- план та провести обстеження пацієнта з травматичним пошкодженням ЩЛД різної локалізації, призначити необхідні додаткові методи дослідження та вміти інтерпретувати їх результати;

- план та провести обстеження пацієнта з травматичним (вогнепальним, термічним, хімічним) пошкодженням ЩЛД різної локалізації, призначити необхідні додаткові методи дослідження та вміти інтерпретувати їх результати, обґрунтувати послідовність ургентних та планових лікувальних заходів, спрямованих на реабілітацію потерпілого в екстремальних ситуаціях;

- план та провести обстеження пацієнта з добро- чи злоякісним новоутворенням, призначити необхідні додаткові методи дослідження (рентгенологічні, радіоізотопні, цитологічні, гістологічні) та вміти інтерпретувати їх результати, обґрунтувати об'єм та послідовність лікувальних заходів (операційного видалення, променевої терапії, хіміотерапії, кріотерапії тощо), спрямованих на реабілітацію пацієнта.

- план та провести обстеження пацієнта з патологією ЩЛД, скласти план додаткових методів дослідження та вміти інтерпретувати їх результати, план комплексного обстеження та лікування хворих із дефектами і деформаціями ЩЛД.

Виконувати збір анамнезу та огляд хворого на вказану патологію ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію;

- на фантомі діагностичну пункцію запального вогнища ЩЛД, операцію розкриття субперіостального абсцесу, операцію закриття ороантрального сполучення, операцію радикальної синусотомії, операцію секвестрэктомії, етапи операції – розкриття абсцесів і флегмон різних анатомо-топографічних ділянок ЩЛД;

- збір анамнезу та огляд хворого з травматичним пошкодженням ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію;

- збір анамнезу та огляд хворого з травматичним (вогнепальним, термічним, хімічним) пошкодженням ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію, скеровувати потерпілого у діагностично-лікувальні заклади різного рівня надання медичної допомоги у залежності від загального стану потерпілого та важкості травматичного пошкодження ЩЛД;

- збір анамнезу та огляд хворого з добро- та злоякісним утворенням ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію, скеровувати пацієнта у відповідні діагностично-лікувальні у залежності від виду та стадії онкозахворювання.

- збір анамнезу та огляд хворого із врожженими дефектами та деформаціями ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію.

- на фантомі виконувати серцево-легеневу реанімацію.

Проводити забір матеріалу для проведення додаткових методів дослідження (мікробіологічного, цитологічного, гістологічного); заходи профілактики та надання допомоги при невідкладних станах;

- діагностику ускладнень запальних процесів ЩЛД; оформлення відповідної медичної документації;

- ПХО ран м'яких тканин ЩЛД, тимчасову (транспортну) іммобілізацію при переломах верхньої та нижньої щелепи, надавати допомогу при невідкладних станах;

- ПХО ран м'яких тканин ЩЛД, обстеження раневого каналу при вогнепальних пораненнях м'яких тканин та кісток лицевого скелета, тимчасову (транспортну) іммобілізацію при переломах верхньої та нижньої щелепи в екстремальних ситуаціях, надавати допомогу при невідкладних станах;
- пункційну, інцизійну та ексцизійну біопсію тканин ЩЛД, володіти методикою діатермокоагуляції та кріодеструкції;
- заходи профілактики патологій ЩЛД.

Призначати медикаментозну терапію у перед- та післяопераційному періодах у пацієнтів з запальними, травматичними пошкодженнями ЩЛД, обґрунтувати доцільність призначення премедикації в залежності від психо-соматичного стану хворого, характеру та об'єму операційного втручання, надавати відповідні рекомендації;

- протишокову, обезболюючу та інші види медикаментозної терапії на етапах евакуації потерпілих в умовах бойових дій, надавати відповідні рекомендації;
- комплексне медикаментозне лікування пацієнтів з добро- та злоякісними пухлинами ЩЛД у перед-, інтра- та післяопераційному періодах, надавати відповідні рекомендації;
- індивідуальну схему премедикації в залежності від психо-соматичного стану хворого, характеру та об'єму хірургічного втручання, медикаментозну терапію у післяопераційний період, надавати відповідні рекомендації, призначати консервативне лікування захворювань та патологій ЩЛД.

Демонструвати техніки передопераційної підготовки рук хірурга за сучасними методиками, техніку антисептичної обробки операційного поля, техніки місцевих анестезій на верхній та нижній щелепах; операції видалення окремих груп зубів на верхній та нижній щелепах, перикоронароектомії, атипового видалення зуба;

- вміння проводити діагностичну пункцію запального вогнища ЩЛД, операцію розкриття субперіостального абсцесу, операцію закриття ороантрального сполучення, операцію радикальної синусотомії, операцію секвестрэктомії, етапи операції – розкриття абсцесів і флегмон різних анатомо-топографічних ділянок ЩЛД;
- методику антисептичної обробки ран, техніки накладання швів при проведенні ПХО, лігатурного зв'язування зубів, виготовлення та накладання гнутих алюмінієвих шин, їх фіксації для здійснення тимчасової або пролонгованої міжщелепної іммобілізації;
- методику антисептичної обробки вогнепальних ран, термічних та хімічних уражень шкіри обличчя, техніки накладання швів при проведенні ПХО, методики тимчасової або пролонгованої міжщелепної іммобілізації у залежності від загального стану пацієнта та особливостей пошкодження щелепних кісток, зокрема кількості зубів, виконувати заходи, спрямовані на попередження асфіксії;
- вміння інтерпретувати результати додаткових методів обстеження, спрямованих на верифікацію пухлин ЩЛД, методики проведення біопсії м'яких та твердих тканин, складати план комплексного (хірургічного, променевого, хіміотерапевтичного) лікування онкологічного пацієнта;
- техніки місцевопластичних операційних втручань.

Тема №1. Клінічне обстеження хірургічного стоматологічного хворого. Курація амбулаторних та стаціонарних хворих. Підготовка хворого до операційного втручання. Асептика та антисептика в ЩЛХ. Класифікація знечулення, види, методи, показання та протипоказання. Загальне знечулення. Премедикація. Нейролептанальгезія. Вибір методу знечулення при хірургічних втручаннях в умовах стаціонару, поліклініки.

Організація роботи і оснащення стоматологічної поліклініки, щелепно-лицевого відділення стаціонару, операційної, перев'язувальної.

Спеціальне обладнання, апаратура та інструменти для обстеження хворих і виконання стоматологічних втручань.

Медична документація в хірургічному відділенні (кабінеті) стоматологічної поліклініки та в щелепно-лицевому відділенні лікарні. Показники роботи хірурга-стоматолога.

Показання до госпіталізації хворих з патологією щелепно-лицевої ділянки, особливості їх обстеження та реабілітації.

Особливості обстеження хворих із захворюваннями зубощелепної системи, пошкодженнями, запальними процесами, доброякісними, злоякісними та пухлиноподібними утвореннями, природженими і набутими дефектами, деформаціями щелепно-лицевої ділянки.

Значення особистого спілкування лікаря з хворим. Емоційні фактори, пов'язані із захворюваннями, пошкодженнями і дефектами обличчя та лікуванням, що проводиться. Деонтологія та лікарська етика в хірургічній стоматології і щелепно-лицевій хірургії.

Збір суб'єктивних даних хворого:

Скарги на момент звернення до медичної установи.

Анамнез хвороби: розвиток захворювання, його динаміка, попереднє лікування.

Анамнез життя: спадкові, перенесені та супутні захворювання, шкідливі звички - вживання наркотиків, алкогольних напоїв, паління; спадковість, алергологічний анамнез.

Об'єктивне обстеження: загальний стан, свідомість. Обстеження органів і систем у стаціонарі.

Обстеження ЩЛД. Огляд обличчя. Пальпація. Огляд органів та м'яких тканин порожнини рота, обстеження зубів. Загальноклінічні, лабораторні та спеціальні методи дослідження. Дослідження функції рухових і чутливих нервів. Обстеження слинних залоз та їх проток, скронево-нижньощелепних суглобів, лімфатичного апарату обличчя та шиї. Встановлення характеру та величини дефектів і деформацій тканин обличчя і порожнини рота, стан навколишніх тканин. Оцінка ступеня анатомічних, функціональних і естетичних порушень.

Об'єктивні методи дослідження із застосуванням сучасної діагностичної апаратури. Рентгенологічні: рентгенографія, томографія, панорамна рентгенографія і пантомографія. Застосування штучного контрастування. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, радіоізотопна, ультразвукова діагностика, дистанційна та контактна термографія. Морфологічні методи: цитологічне дослідження відбитків, зішкрібів, пункційного матеріалу; гістологічне дослідження біопсійного матеріалу. Методи функціональної діагностики: рео-, поляро- та електроміографія, електроодонтодіагностика. Застосування комп'ютерів у діагностиці: розшифрування рентгенограм, планування операцій, результатів лікування.

Обсяг обстеження хворих з патологією щелепно-лицевої ділянки під час лікування в умовах поліклініки та стаціонару, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.

Асептика і антисептика при операціях на обличчі та в порожнині рота. Підготовка ротової порожнини до операції. Обробка операційного поля.

Стерилізація інструментів і перев'язувального матеріалу, матеріалу для накладання швів (шовк, кетгут, нитки із синтетичних матеріалів). Підготовка рук хірурга до операції.

Особливості догляду за амбулаторними та стаціонарними хворими із запальними захворюваннями, пошкодженнями та після планових операційних втручань в ЩЛД, їх харчування.

Внутрішньогоспітальна інфекція в стоматологічній поліклініці та щелепно-лицевому стаціонарі, шляхи передачі інфекції. Захист пацієнтів і медичного персоналу від госпітальної інфекції, вірусного гепатиту, ВІЛ-інфекції та інших.

Мета, види та завдання знечулення в стоматології. Організація та забезпечення анестезіологічної та реанімаційної служби в стоматологічній поліклініці і стаціонарі.

Біль, його види, компоненти болю, його значення для організму. Реакція організму на біль, оперативну травму.

Премедикація, її принципи, завдання, дія. Показання до застосування. Особливості проведення в умовах поліклініки і стаціонару. Групи та клініко-фармакологічна характеристика лікарських засобів, які застосовуються для премедикації (анальгетиків, транквілізаторів, антигістамінних засобів та ін.). Види премедикації, що застосовує лікар-стоматолог і анестезіолог.

Потенціювання місцевого знеболання. Нейролептанальгезія.

Комбіноване знеболювання. Атаральгезія. Аудіоанестезія. Голкорексфлексотерапія. Транскраніальна електроанальгезія. Черезшкірна електронейростимуляція. Гіпнотичний вплив. Загальне знеболювання при операціях у ЩЛД. Наркоз, його види. Показання та протипоказання до його проведення.

Підготовка хворого до проведення наркозу.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Принципи організації стоматологічної допомоги населенню України.
2. Організація роботи хірургічного відділення (кабінету) стоматологічної поліклініки.
3. Особливості організації та надання спеціальної хірургічної стоматологічної допомоги.
4. Санітарно-гігієнічні вимоги до хірургічного відділення (кабінету) стоматологічної поліклініки і стаціонару.
5. Обладнання, медична документація хірургічного кабінету (відділення).
6. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
7. Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого.
8. Методика місцевого обстеження (позаротового і внутрішньоротового) хірургічного стоматологічного хворого.
9. Додаткові методи обстеження (електроодонтометрія, рентгенографія, морфологічні, мікробіологічні, функціональні дослідження).
10. Показання до госпіталізації хірургічних стоматологічних хворих.
11. Поняття асептики, дезінфекції, стерилізації, їх методи.
12. Загальні принципи та методи асептики.
13. Підготовка приміщення хірургічного стоматологічного відділення (кабінету) поліклініки і стаціонару.
14. Підготовка рук хірурга.
15. Підготовка операційного поля.
16. Методи обробки інструментарію та перев'язувального матеріалу (дезінфекція та стерилізація), їх зберігання.
17. Загальні принципи та методи антисептики.
18. Шляхи передачі інфекції в стоматологічному хірургічному кабінеті.
19. СНІД: етіологія та патогенез. Особливості клінічного перебігу. Діагностика, лікування.
20. Профілактика зараження ВІЛ-інфекцією, вірусними гепатитами.
21. Поняття болю, його типи. Причини виникнення. Сучасні теорії виникнення болю.
22. Механізм сприйняття та передачі больового сигналу. Функція ендогенної протибольової системи. Взаємодія ноци - та антиноцицептивної систем організму.
23. Компоненти больової реакції людини. Фактори, які впливають на відчуття болю.
24. Історія розвитку знеболення.
25. Мета та завдання медикаментозної передопераційної підготовки хворого. Премедикація, її компоненти. Схеми премедикації. Сучасні методи оцінки ефективності премедикації.
26. Потенціювання місцевого знеболення. Нейролептанальгезія.
27. Комбіноване знеболення. Атаральгезія. Аудіоанестезія. Голкорексфлексотерапія. Транскраніальна електроанальгезія. Черезшкірна електронейростимуляція. Гіпнотичний вплив.
28. Загальне знеболення при операціях у щелепно-лицевій ділянці. Наркоз, його види. Показання та протипоказання до його проведення.
29. Підготовка хворого до проведення наркозу.
30. Переваги та недоліки видів наркозу. Сучасні класифікації анестезіологічних ризиків.
31. Фармакологічні препарати, які застосовуються для інгаляційного та неінгаляційного наркозів. Їх особливості.
32. Стадії наркозу.
33. Особливості проведення наркозу в стоматології, щелепно-лицевій хірургії.
34. Ускладнення наркозу. Стандарти післянаркозного спостереження за пацієнтом.

Тема №2. Місцеві анестетики, їх властивості, побічні дії. Місцеве знечулення: аплікаційна, інфільтраційна анестезія. Методи провідникового знечулення щелеп і прилеглих тканин. Ускладнення місцевої анестезії, їх профілактика і лікування. Серцево-легенева реанімація.

Види місцевого знечулення. Неін'єкційні методи місцевого знечулення: хімічні, фізичні, фізико-хімічні, електрознечулення. Ін'єкційні методи. Спосіб безголкової ін'єкції, використання карпульних шприців.

Клініко-фармакологічна характеристика місцевих знечулювальних препаратів, що використовуються в стоматології: новокаїну, тримекаїну, лідокаїну, дикаїну, піромекаїну, ультракаїну та ін. Застосування судиннозвужувальних засобів при місцевому знеболенні.

Залежність ефективності знечулення від загального стану хворого, вживання алкогольних напоїв та інших шкідливих факторів.

Аплікаційне знечулення. Техніка, показання та протипоказання, можливі ускладнення.

Інфільтраційна (термінальна) анестезія при хірургічних втручаннях на м'яких тканинах і альвеолярних відростках. Показання і протипоказання до використання.

Знечулення при хірургічних втручаннях на верхній щелепі. Провідникове знечулення. Методика блокування II гілки трійчастого нерва біля круглого отвору, біля підочного отвору, горба верхньої щелепи, великого піднебінного і різцевого отвору. Внутрішньо- та зовнішньоротові способи. Показання та протипоказання до застосування. Помилки, ускладнення, їх профілактика та лікування.

Знечулення при хірургічних втручаннях на нижній щелепі. Регіональне (стовбурове) знечулення. Методика виключення III гілки трійчастого нерва біля овального отвору, біля входу в нижньощелепний канал (мандибулярна та торусальна анестезія), біля ментального отвору. Внутрішньо- і зовнішньоротові способи знечулення. Показання і протипоказання до застосування.

Поєднання провідникового та інфільтраційного знечулення при оперативних втручаннях на щелепно-лицевій ділянці, операціях видалення зубів. Протипоказання до застосування місцевого знечулення. Підокісна анестезія, показання, методика, ускладнення. Інтралігаментарна анестезія, показання, методика, переваги та недоліки, ускладнення. Внутрішньопульпарна анестезія, показання, методика, ускладнення. Внутрішньокісткова анестезія, показання, методика, ускладнення.

Помилки та ускладнення при місцевому знечуленні: введення тканинних отрут, пошкодження нервів і судин, м'язів, інфікування, інші. Клінічні прояви.

Надання допомоги хворому при виникненні ускладнення.

Загальні ускладнення: реакції з боку серцево-судинної системи і ЦНС - зомління, колапс; анафілактичний шок, інші алергічні реакції. Надання невідкладної допомоги.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Клініко-фармакологічна характеристика:

- анестетиків групи складних ефірів;

- анестетиків групи амідів;

- судинно-звужуючих препаратів, які використовують з анестетиками для місцевого знеболення.

2. Поділ анестетиків за тривалістю дії.

3. Вимоги, яким повинні відповідати анестетики для місцевого знеболення.

4. Форми випуску анестетиків, їх синоніми та максимальні дози.

5. Правила застосування анестетиків у ампулах, флаконах та карпулах.

6. Показання та протипоказання до застосування анестетиків та вазоконстрикторів при наявності супутньої патології.

7. Показання та протипоказання до місцевого знеболення.

8. Класифікація місцевого знеболення:

- неін'єкційного;

- ін'єкційного (інфільтраційного, провідникового).

9. Переваги та недоліки неін'єкційного та інфільтраційного знеболення.

10. Класифікація провідникових анестезій нижньої щелепи

11. Ментальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.

12. Мандибулярна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.

13. Торусальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.

14. Ментальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.

15. Щічна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.

16. Язикова анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.

17. Зовнішньоротові методики проведення анестезій на нижній щелепі. Показання до проведення.
18. Класифікація провідникових анестезій верхньої щелепи.
19. Туберальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.
20. Інфраорбітальна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.
21. Класифікація провідникових анестезій верхньої щелепи.
22. Різцева анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.
23. Піднебінна анестезія: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.
24. Зовнішньоротові методики проведення анестезій на верхній щелепі. Показання до проведення.
25. Класифікація центральних провідникових анестезій.
26. Підвилично-крилоподібний шлях анестезії до круглого отвору: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.
27. Туберальний шлях анестезії до круглого отвору: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.
28. Піднебінний шлях: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.
29. Підвилично-крилоподібний шлях анестезії до овального отвору: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.
30. Мандибулярний шлях анестезії до овального отвору: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.
31. Надвиличний шлях анестезії до овального отвору: місце вколу голки, напрямок та глибина просування голки, цільовий пункт анестезії, кількість введеного анестетика. Клінічний ефект анестезії. Зона знеболення.
32. Класифікація ускладнень місцевого знеболення ЩЛД (загальні та місцеві, безпосередньо під час та через якийсь час після анестезії).
33. Місцеві ускладнення при виконанні анестезій на нижній щелепі, причини їх виникнення. Профілактика. Клінічні прояви.
34. Надання допомоги хворому при виникненні ускладнення при виконанні анестезій на нижній щелепі.
35. Місцеві ускладнення при виконанні анестезій на верхній щелепі, причини їх виникнення. Профілактика. Клінічні прояви.
36. Надання допомоги хворому при виникненні ускладнень під час виконання анестезій на верхній щелепі.
37. Місцеві ускладнення при виконанні центральних провідникових анестезій, причини їх виникнення. Клінічні прояви.
38. Надання допомоги хворому при виникненні ускладнень при виконанні центральних провідникових анестезій.
39. Непритомність: причини, клінічні прояви, діагностика, лікування і профілактика.
40. Колапс: причини, клінічні, діагностика, лікування і профілактика.
41. Анафілактичний шок: причини, клінічні прояви, діагностика, лікування і профілактика.
42. Інтоксикація анестетиком та вазоконстриктором: причини, клінічні прояви, діагностика, лікування і профілактика.
43. Ідіосинкразія: причини, клінічні прояви, діагностика, лікування і профілактика.
44. Принципи серцево-легеневої реанімації у практиці хірурга-стоматолога.

Тема №3. Операція видалення зуба. Показання та протипоказання. Інструментарій. Етапи операції. Методики видалення зубів на верхній та нижній щелепі. Атипове видалення зубів.

Ускладнення під час видалення зубів: клінічна картина, діагностика, лікування і профілактика. Підготовка хворих із супутньою патологією до видалення зубів.

Підсумковий тематичний контроль № 1. "Пропедевтика хірургічної стоматології".

Видалення зубів. Інструменти для видалення зубів, їх будова та принципи роботи. Показання та протипоказання до операції видалення зубів. Особливості підготовки хворого і проведення операції у хворих із змінами серцево-судинної системи, захворюваннями крові та іншими системними порушеннями, у вагітних і дітей.

Типове видалення зубів: Підготовка операційного поля. Методика видалення зуба з урахуванням анатомічних умов, будови та механізму дії інструментів. Розміщення та положення лікаря і хворого при видаленні зубів. Інструментарій для видалення зубів. Види щипців, елеваторів, їх будова, механізм роботи, призначення. Видалення зубів щипцями. Окремі етапи видалення зубів щипцями. Особливості видалення окремих груп зубів та коренів. Техніка та механіка застосування елеваторів різних типів.

Методика видалення третіх молярів при неповному їх прорізуванні або неправильному положенні. Атипове видалення зубів: показання, методика, знеболення, інструментарій. Обробка рани після видалення зуба і догляд за нею.

Загоєння рани після типового та атипового видалення зуба. Особливості загоєння альвеоли. Ускладнення під час видалення зубів і коренів. Потраплення зуба в дихальні шляхи та травний канал. Перелом і вивих сусідніх зубів, альвеолярного відростка, перелом і вивих щелеп. Пошкодження дна верхньощелепного синуса і проштовхування в неї кореня зуба. Кровотечі під час видалення зуба, їх профілактика. Лікувальна тактика при цих ускладненнях, їх профілактика. Ускладнення після видалення зуба. Кровотеча. Етіологія. Засоби зупинки кровотечі з рани м'яких тканин і кісток. Хірургічні, фармакологічні і біологічні методи боротьби з післяопераційною кровотечею. Післяопераційний альвеолярний біль. Альвеоліт, причини виникнення, профілактика. Лікування інших післяопераційних ускладнень. Хірургічні втручання на альвеолярному відростку з метою підготовки до ортопедичного лікування.

Принципи деонтології та лікарської етики в хірургічній стоматології і ЩЛХ, методика обстеження хворих з патологією ЩЛД, участь суміжних спеціалістів в обстеженні. Складання плану та проведення обстеження пацієнта з патологією ЩЛД, складання плану додаткових методів дослідження, інтерпретація їх результатів, плану комплексного обстеження та лікування хворих на СНІД.

Збір анамнезу та огляд хворого на вказану патологію ЩЛД, заповнити відповідну медичну документацію; виконувати серцево-легеневу реанімацію.

Методи забору матеріалу для проведення додаткових методів дослідження (мікробіологічного, цитологічного, гістологічного); заходи профілактики та надання допомоги при невідкладних станах.

Показання та протипоказання, особливості застосування основних методик загального та місцевого знеболення, седації в практиці хірурга-стоматолога.

Призначення індивідуальної схеми премедикації в залежності від психо-соматичного стану хворого, характеру та об'єму хірургічного втручання, медикаментозну терапію у післяопераційний період, надання відповідних рекомендацій.

Техніки передопераційної підготовки рук хірурга за сучасними методиками, техніка антисептичної обробки операційного поля, техніки місцевих анестезій на верхній та нижній щелепах; операції видалення окремих груп зубів на верхній та нижній щелепах, атипового видалення зуба. Ускладнення, причини виникнення та профілактика.

Надання допомоги хворому при виникненні ускладнення.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Основні показання до видалення зуба.
2. Основні невідкладні (абсолютні) показання до видалення зубів.
3. Відносні показання до видалення зубів.
4. Протетичні, естетичні, санаційні показання до видалення зубів.
5. Основні загальні і місцеві протипоказання до видалення зубів.
6. Класифікація інструментарію для видалення зубів на нижній щелепі, ознаки щипців і елеваторів.
7. Класифікація інструментарію для видалення зубів на верхній щелепі, ознаки щипців і елеваторів.

8. Будова щипців та елеваторів.
9. Обстеження хворого перед операцією видалення зуба.
10. Етапи видалення зуба.
11. Підготовка до операції видалення зуба хворих з різною супутньою патологією (захворювання серцево-судинної, дихальної, ендокринної систем, шлунково-кишкового тракту, нервово-психічної сфери; гематологічні та інфекційні захворювання).
12. Положення пацієнта та лікаря при видаленні зубів на верхній щелепі.
13. Етапи операції видалення зуба.
14. Особливості видалення однокорневих зубів на верхній щелепі.
15. Особливості видалення багатокорневих зубів на верхній щелепі.
16. Особливості видалення верхніх третіх молярів. Інструментарій.
17. Особливості видалення коренів зубів на верхній щелепі. Інструментарій.
18. Положення пацієнта та лікаря при видаленні зубів на нижній щелепі.
25. Особливості видалення однокорневих зубів на нижній щелепі.
26. Особливості видалення багатокорневих зубів на нижній щелепі.
27. Особливості видалення нижніх третіх молярів. Інструментарій.
28. Особливості видалення коренів зубів на нижній щелепі. Інструментарій.
29. Загоєння рани після видалення зуба.
24. Ранні місцеві ускладнення, які виникають під час видалення зуба:
  - перелом зуба або його кореня;
  - перелом, вивих сусіднього зуба;
  - відлам частини альвеолярного відростка;
  - відлам горба верхньої щелепи;
  - вивих нижньої щелепи;
  - перелом нижньої щелепи;
  - пошкодження м'яких тканин;
  - проштовхування зуба або його кореня в м'які тканини;
  - перфорація дна верхньощелепного синуса;
  - потрапляння зуба або його кореня в дихальні шляхи.
25. Пізні місцеві ускладнення, які виникають після видалення зуба:
  - кровотеча з лунки;
  - альвеоліт;
  - неврит нижньоальвеолярного нерва;
  - альвеолярні болі.
26. Загальні ускладнення, які виникають під час видалення зуба (непритомність, колапс, зупинка серця).
27. Організація хірургічної стоматологічної допомоги. Знайомство зі структурою хірургічного відділення стоматологічної поліклініки та відділу щелепно-лицевої хірургії клінічної лікарні. Забезпечення, документація амбулаторного стоматологічного кабінету і відділення. Методика обстеження щелепно-лицевої ділянки та шиї.
28. Асептика та антисептика в ЩЛХ. Специфічна та неспецифічна резистентність ротової порожнини. Профілактика соціальнозначимих інфекцій.
29. Біль, його компоненти, провідні шляхи болю. Класифікація знечулення, види, методи, показання та протипоказання. Загальне знечулення. Премедикація. Нейролептанальгезія.
30. Місцеві анестетики, їх властивості, побічні дії. Класифікація. Показання та протипоказання до місцевого знечулення. Аплікаційна, інфільтраційна анестезії.
31. Периферичне провідникове знечулення на нижній щелепі: торусальна, мандибулярна анестезії. Показання, методики проведення. Місцеві ускладнення, їх лікування.
32. Периферичне провідникове знечулення на нижній щелепі: ментальна, щічна та язикова анестезії. Показання, методики проведення. Місцеві ускладнення, їх лікування.
33. Периферичне провідникове знечулення на верхній щелепі: туберальна, інфраорбітальна анестезії. Показання, методики проведення. Місцеві ускладнення, їх лікування.
34. Периферичне провідникове знечулення на верхній щелепі: різцева, палатинальна анестезії. Показання, методики проведення. Місцеві ускладнення, їх лікування.
35. Центральні провідникові методи знечулення щелеп і прилеглих тканин. Місцеві ускладнення, їх лікування.

36. Загальні ускладнення місцевої анестезії, їх профілактика і лікування. Серцево-легенева реанімація.

Тема №4. Запальні процеси ЩЛД: класифікація, етіологія, патогенез. Хвороби прорізування зубів. Перикоронарит. Гострі та хронічні періодонтити: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика, хірургічні методи лікування, ускладнення, їх профілактика. Одонтогенний періостит та остеомієліт щелеп (гострий, хронічний): етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика. Особливості протікання та лікування остеомієліту в пацієнтів із наркотичною залежністю.

Етіологія і патогенез гнійно-запальних захворювань щелепно-лищевої локалізації. Класифікація. Значення карієсу зубів і стоматогенних пошкоджень у розвитку і поширенні запального процесу. Визначення поняття "одонтогенна інфекція" і сучасні уявлення про її значення в розвитку місцевої загально-соматичної патології.

Дистопія зубів. Ретенція та інклюзія зубів. Утруднене прорізування, причини. Клінічні прояви. Показання до хірургічного лікування. Ускладнення, їх класифікація. Методи операційного втручання при дистопії і ретенції зубів. Перикоронит: класифікація, клініка, діагностика, лікування.

Гострий серозний та гнійний періодонтит, загострення хронічного періодонтиту. Етіологія, патогенез патологічна анатомія, шляхи поширення інфекційного процесу. Клініка, діагностика, диференціальна діагностика, хірургічне лікування. Хронічний періодонтит. Класифікація. Клінічна та рентгенологічна діагностика, диференціальна діагностика, хірургічні методи лікування.

Операції: резекція верхівки кореня зуба, гемісекція, ампутація кореня зуба, реплантація, трансплантація зуба та інші.

Операція реплантації зубів (види операцій, методика видалення і обробка зуба). Особливості зрощення після реплантації. Показання до операції та техніка її виконання на різних групах зубів. Можливі ускладнення і прогноз.

Гострий гнійний періостит щелеп. Патогенетичний зв'язок з періодонтитом. Поширення запального процесу залежно від розташування коренів різних груп зубів. Патологічна анатомія. Клінічна картина. Диференційна діагностика. Лікування. Показання до видалення зуба у разі гострого одонтогенного періоститу щелеп. Хронічний періостит. Клініка, лікування.

Гострий остеомієліт щелеп, класифікація: одонтогенний, контактний, гематогенний. Роль мікрофлори, неспецифічної резистентності, імунологічного статусу хворого, анатомічної будови щелеп у розвитку захворювання. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез одонтогенного остеомієліту щелеп.

Клініка і диференціальна діагностика гострого одонтогенного остеомієліту. Комплексне патогенетичне лікування: хірургічне, медикаментозна терапія, застосування фізіотерапевтичних методів. Наслідки та можливі ускладнення.

Підгостра та хронічна стадія остеомієліту щелеп. Клінічна та рентгенологічна картина різних його форм (секвеструючої, рарифікуючої, гіперпластичної), диференціальна діагностика. Особливості перебігу на верхній і нижній щелепах. Первинно-хронічний остеомієліт. Комплексне лікування на різних стадіях розвитку. Перебіг остеомієліту верхньої та нижньої щелеп різного походження. Лікування залежно від особливостей патогенезу захворювання. Терміни та техніка виконання секвестрнекректомії. Можливі ускладнення: резорбційний перелом, дефект і деформація щелеп, сепсис, пневмонія та ін. Інші форми остеомієліту: Гарре, Броді, променевий остеонекроз.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Мікрофлора, яка викликає гнійно-запальні процеси в щелепно-лищевій ділянці.
2. Шляхи поширення інфекції в щелепно-лищевій ділянці.
3. Сучасні класифікації запальних захворювань щелепно-лищевої ділянки:
4. Типи реакцій та особливості клінічного перебігу запальних захворювань щелепно-лищевої ділянки.
5. Вплив місцевого джерела інфекції на загальний стан організму через кровоносні, лімфатичні судини, а також імунну, ендокринну, кровообігуювальну системи.

6. Зворотній вплив організму на вогнище запального процесу в щелепно-лицевій ділянці (синдром взаємного обтяження).
7. Одонтогенний хронічний сепсис.
8. Поняття "ретенція" та "дистопія" зуба, етіологія, патогенез, класифікація.
9. Клінічна картина та методи діагностики при ретенції та дистопії зубів.
10. Лікувальна тактика при ретенції та дистопії зубів, покази до оперативного лікування.
11. Планування оперативних втручань при різних ступенях ретенції та дистопії зубів на верхній та нижній щелепах. Методика атипового видалення зуба.
12. Поняття "утруднене прорізування зуба" етіопатогенез, класифікація.
13. Перикороніт. Клінічна картина запальних ускладнень при утрудненому прорізуванні зуба.
14. Шляхи розповсюдження інфекції із ділянки третього нижнього моляра.
15. Лікування запальних ускладнень, які виникають на фоні утрудненого прорізування зубів.
16. Визначення періодонтитів.
17. Класифікація періодонтитів.
18. Етіологія, патогенез, періодонтитів.
19. Клініка гострих періодонтитів.
20. Клініко-рентгенологічна картина хронічних періодонтитів.
21. Особливості клінічного протікання загострення періодонтитів
22. Діагностика, диференційна діагностика періодонтитів.
23. Принципи лікування гострих та хронічних періодонтитів, прогноз та ускладнення.
24. Принципи консервативного лікування періодонтитів.
25. Хірургічне лікування хронічних періодонтитів: резекція верхівки кореня, коронарорадикулярна сепарація, гемісекція та ампутація кореня, реплантація зуба. Показання та протипоказання, методика проведення.
26. Клініка, діагностика та лікування одонтогенної гранульоми обличчя.
Загальні відомості, етіологія та патогенез, класифікація гострих періоститів щелеп.
27. Клініка гострих періоститів щелеп.
28. Діагностика та диференційна діагностика гострих періоститів щелеп.
29. Принципи лікування гострих періоститів щелеп, прогноз та ускладнення.
30. Хронічні періостити щелеп, класифікація, клініка, лікування.
31. Визначення остеомієліту.
32. Теорії його виникнення.
33. Причини та сприяючі фактори виникнення гострого остеомієліту щелеп.
34. Шляхи поширення одонтогенної інфекції в щелепових кістках.
35. Патогенез остомієлітичного процесу.
36. Патоморфологічні зміни в кістковій тканині при цьому захворюванні.
37. Класифікації одонтогенного остеомієліту щелеп
38. Клінічні симптоми гострого одонтогенного остеомієліту щелеп.
39. Особливості перебігу гострого одонтогенного остеомієліту верхньої щелепи.
40. Особливості перебігу гострого одонтогенного остеомієліту нижньої щелепи.
41. Показники крові та сечі, дані рентгенографії, термографії, радіоізотопної діагностики та ехоостеометрії при одонтогенному остеомієліті щелеп.
42. Диференційну діагностику гострого остеомієліту з гострим періодонтитом та періоститом.
43. Хірургічні методи лікування, що застосовуються при гострому одонтогенному остеомієліті щелеп.
44. Покази до операції видалення причинного зуба при цьому захворюванні.
45. Етапи операції періостотомія та внутрішньокістковий лаваж.
46. Особливість розтинів м'яких тканин на альвеолярному відростку та твердому піднебінні при наявності субперіостальних абсцесів в цих ділянках.
47. Медикаментозні препарати, що призначаються при гострому остеомієліті щелеп, механізм дії (етіотропні, патогенетичні, симптоматичні).
48. Фізіотерапевтичні методики, що призначаються хворому з гострим остеомієлітом щелеп.
49. Патоморфологічні та клінічні ознаки хронічного запалення.
50. Причини розвитку та механізм переходу гострого одонтогенного остеомієліту в хронічний.
51. Клінічні симптоми хронічного одонтогенного остеомієліту щелеп.
52. Особливості перебігу хронічного остеомієліту на верхній та нижній щелепі.

53. Діагностика хронічного одонтогенного остеомієліту щелеп.
54. Принципи лікування хворих із хронічним одонтогенним остеомієлітом щелеп.
55. Особливості протікання остеомієліту в пацієнтів із наркотичною залежністю.
56. Особливості лікування остеомієліту в пацієнтів із наркотичною залежністю.

Тема №5. Гострий і хронічний одонтогенний верхньощелепний синуїт. Лімфаденіти, аденофлегмони ЩЛД. Фурункули і карбункули обличчя. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення та профілактика. Специфічні запальні процеси ЩЛД: актиномікоз, туберкульоз, сифіліс. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, профілактика. ВІЛ інфекція/СНІД. Прояви в щелепно-лицевій ділянці.

Артрит і артроз скронево - нижньощелепного суглоба (СНЩС). Гострі та хронічні сіалоаденіти. Слино-кам'яна хвороба. Класифікація, етіологія, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика.

Одонтогенний синуїт: анатомічні передумови виникнення. Етіологія, патогенез. Класифікація. Гострий одонтогенний синуїт. Методи діагностики і лікування. Ороантральні сполучення. Клінічна картина, діагностика, показання до їх закриття. Методи операційних втручань. Профілактика виникнення ороантральних сполучень.

Анатомія та функції лімфатичної системи обличчя і шиї, класифікація. Гострий і хронічний лімфаденіт. Абсцедуючий лімфаденіт. Аденофлегмона. Діагностика та диф. діагностика, клінічна картина, лікування. Ендолімфатична терапія.

Фурункул, карбункул. Клініка, лікування, запобігання ускладнень.

Бешихове запалення. Нома, етіологія, патологічна анатомія, профілактика, лікування. Ускладнення та наслідки.

Некротичні процеси тканин ЩЛД іншого походження.

Ускладнення запальних процесів у ЩЛД.

Дифтерія. Поширення. Клінічна картина, діагностика, профілактика.

Актиномікоз ЩЛД. Етіологія і патогенез. Шляхи проникнення інфекції. Класифікація актиномікозу за Т.Г. Робустовою. Клінічна картина, діагностика, диференціальна діагностика, загальні принципи лікування.

Туберкульозне ураження органів порожнини рота і щелеп. Клінічна картина, діагностика, диференціальна діагностика, лікування.

Сифіліс. Прояви в щелепно-лицевій ділянці. Діагностика, лікарська тактика. Профілактика.

ВІЛ інфекція/СНІД. Прояви в порожнині рота, ЩЛД.

Класифікація захворювань СНЩС. Обстеження хворих із захворюваннями СНЩС. Артрита скронево-нижньощелепного суглоба. Класифікація, клінічна картина, діагностика, лікування.

Артрози скронево-нижньощелепного суглоба. Класифікація, клінічна картина, діагностика, лікування. Можливості артроскопії та артроскопічної хірургії захворювань СНЩС.

Синдром больової дисфункції СНЩС. Етіологія, патогенез, діагностика, лікування. Синдром Костена.

Класифікація захворювань слинних залоз. Методи обстеження хворих: клінічні, лабораторні, рентгенологічні (сіалографія), радіологічні: пантомо- і радіосіалографія, сіалосцинтиграфія. Запалення слинних залоз. Класифікація, етіологія, патогенез. Епідемічний паротит. Банальний бактеріальний сіаладеніт. Гострий лімфогенний і контактний сіаладеніт. Післяопераційний і післяінфекційний паротит. Гостре запалення піднижньощелепних і під'язикових слинних залоз. Клінічна картина, диференціальна діагностика. Лікування гострого сіаладеніту (консервативне і хірургічне). Несправжній паротит, диференціальна діагностика.

Хронічне запалення слинних залоз. Паренхіматозний, інтерстиціальний і протоковий (сіалодохит) сіаладеніт: етіологія, патогенез, клінічна картина, диференціальна діагностика. Методи лікування. Конкрементозний (калькульозний) сіаладеніт – слинно-кам'яна хвороба. Утворення і склад слинних камінців. Клініка, діагностика, ускладнення, лікування. Операційні доступи і знеболення під час видалення слинних камінців. Стеноз і атрезія слинних проток. Діагностика, лікування. Пошкодження слинних залоз. Класифікація, клінічна картина, лікування. Нориці слинних залоз. Причини утворення нориць слинних залоз. Повні і неповні нориці. Методи обстеження: фістулографія, зондування. Диференціальна діагностика та лікування. Пригнічення функції залози (медикаментозне, променеве). Пластика вивідних протоків.

Реактивно-дистрофічні захворювання слинних залоз. Хвороба Мікуліча (лімфоматоз залоз). Синдром та хвороба Шегрена. Ксеростомія як симптом порушення функції слинних залоз.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Хірургічна анатомія верхньощелепного синусу.
2. Етіологія і патогенез одонтогенних синуїтів.
3. Класифікація синуїтів.
4. Гострий одонтогенний синуїт: клінічний перебіг, діагностика, лікування.
5. Пластичне закриття ороантрального сполучення.
6. Ускладнення одонтогенних синуїтів.
7. Хронічний одонтогенний синуїт: клінічний перебіг, діагностика, лікування.
8. Пластичне закриття ороантрального сполучення.
9. Хірургічні методи лікування хронічного одонтогенного верхньощелепного синуїту.
10. Ускладнення одонтогенних синуїтів.
11. Етіологія та патогенез лімфаденітів та запальних інфільтратів ЩЛД.
12. Шляхи поширення інфекції у ЩЛД.
13. Клінічна картина та результати додаткових методів обстеження при лімфаденіті та запальному інфільтраті ЩЛД.
14. Принципи діагностики та диференційної діагностики лімфаденітів та запальних інфільтратів ЩЛД.
15. Хірургічне та консервативне лікування лімфаденітів та запальних інфільтратів ЩЛД.
16. Можливі ускладнення та принципи їх попередження.
17. Класифікація фурункулів і карбункулів.
18. Сприяючі чинники розвитку фурункулів і карбункулів.
19. Особливості локалізації фурункулів і карбункулів у різних ділянках обличчя.
20. Клінічний перебіг захворювання.
21. Особливості хірургічного втручання.
22. Медикаментозне лікування: антибактерійна, протизапальна, дезінтоксикаційна, загальнозміцнююча, імуностимулююча терапія.
23. Місцеві та загальні ускладнення. Їх профілактика та лікування.
24. Механізм розвитку бешихового запалення, роль сенсibiliзації організму в розвитку даної патології.
25. Класифікація бешихового запалення.
26. Диференційна діагностика бешихового запалення.
27. Принципи лікування бешихового запалення.
28. Клінічні ознаки та стадії протікання номи в ротовій порожнині
29. Ускладнення, що виникають під час та після перенесеної номи, їх профілактика та лікування.
30. Принципи комплексного лікування номи ЩЛД.
31. Можливі шляхи проникнення інфекції в шкіру обличчя.
32. Причини та супутні фактори, що сприяють розвитку хвороби Вегенера.
33. Основні клінічні прояви хвороби Вегенера в порожнині рота.
34. Характерні показники лабораторних досліджень крові при хворобі Вегенера.
35. Диференційна діагностика хвороби Вегенера.
36. Принципи лікування і профілактики хвороби Вегенера.
37. Етіологія дифтерії.
38. Характерні клінічні ознаки і діагностика дифтерії.
39. Диференційна діагностика дифтерії з інфекційним мононуклеозом, скарлатиною, лейкозом, ангіною.
40. Принципи місцевого та загального лікування дифтерії.
41. Етіопатогенез і класифікація актиномікозу ЩЛД.
42. Шляхи проникнення актиноміцет в ЩЛД.
43. Особливості клінічної картини при різних формах актиномікозу.
44. Хірургічне лікування актиномікозу.
45. Специфічна імунотерапія актиномікозу за Суттєєвим Г.О. та Асніним В.І.
46. Антибіотикотерапія супутньої актиномікозу мікрофлори.
47. Рентгентерапія актиномікозу.

48. Наслідки та можливі ускладнення актиномікозу.
49. Етіопатогенез сифілісу.
50. Особливості клінічної картини при первинному, вторинному та третинному сифілісі.
51. Диференційна діагностика та принципи лікування сифілісу.
52. Етіопатогенез туберкульозу ЩЛД.
53. Клінічна картина при різних формах туберкульозу: туберкульозний лімфаденіт, первинний туберкульоз шкіри, туберкульозний вовчак, скрофулодерма, бородавчастий туберкульоз, міліарно-виразковий туберкульоз, десимінований міліарний туберкульоз обличчя, розацеподібний і папуло-некротичний туберкульоз, туберкульоз слинних залоз, туберкульоз щелеп.
54. Диференційна діагностика та принципи лікування туберкульозу.
55. Ускладнення та наслідки захворювання.
56. Стадії перебігу ВІЛ-інфекції у людини.
57. Прояви СНІДу в щелепно-лицевій ділянці.
58. Сучасні методи лікування ВІЛ-інфекції.
59. Профілактика туберкульозу, актиномікозу, сифілісу та СНІДу в щелепно-лицевій ділянці.
60. Причини розвитку артрити.
61. Шляхи поширення інфекції у СНЩС.
62. Класифікація артрити.
63. Види артрозів СНЩС.
64. Особливості клінічної симптоматики артрозів, їх діагностика.
65. Рентгенологічні особливості артрозу і диференційна діагностика.
66. Характеристика больової дисфункції СНЩС.
67. Лікування артритів, артрозів і больової дисфункції СНЩС.
68. Ускладнення і профілактика даних захворювань.
69. Класифікація гострих сіалоаденітів.
70. Епідемічний паротит: етіологія та патогенез захворювання.
71. Епідемічний паротит: клінічна картина, діагностика, диференційна діагностика, лікування та профілактика.
72. Гострий вірусний сіалоаденіт (викликаний вірусом епідемічного паротиту, грипу, цитомегалії, герпесу та ін.). Етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, диференційна діагностика, лікування та профілактика.
73. Гострий бактерійний сіалоаденіт. Етіологія та патогенез захворювання, фактори, що сприяють виникненню.
74. Гнійно-некротичний паротит. Причини, клінічний перебіг, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
75. Лімфогенний паротит (несправжній паротит Герценберга). Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
76. Гострий контактний сіалоаденіт. Етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика, диференційна діагностика та лікування.
77. Сіалоаденіт, викликаний потраплянням стороннього тіла у вивідну протоку залози. Клінічна картина, діагностика та лікування.
78. Класифікація хронічних сіалоаденітів.
79. Паренхіматозний паротит: етіологія та патогенез захворювання, фактори, що сприяють виникненню.
80. Паренхіматозний паротит: клінічна картина в залежності від стадії захворювання.
81. Сіалографія: характерні зміни при паренхіматозному паротиті.
82. Лікування хронічного паренхіматозного паротиту.
83. Склерозуючий субмаксиліт: етіологія та патогенез клініка, діагностика, лікування.
84. Визначення поняття «сіалоз».
85. Класифікація та причини виникнення сіалозів.
86. Стадії протікання сіалозів.
87. Синдром Шегрена: основні клінічні симптоми, лікування.
88. Хвороба Мікуліча: ймовірна етіологія та патогенез захворювання, клінічні симптоми, методи лікування.

89. Синдром Хеєрфорда: клінічні симптоми, що відрізняють його від інших сіалозів, методи лікування.

Тема №6. Абсцеси та флегмони клітковинних просторів, прилеглих до верхньої щелепи. Топографічна анатомія, етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика.

Абсцеси та флегмони клітковинних просторів, прилеглих до нижньої щелепи. Топографічна анатомія, етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика.

Підсумковий тематичний контроль № 2. "Запальні процеси ЩЛД".

Абсцес і флегмона поверхневих і глибоких ділянок середньої зони обличчя: щічної, вилицевої, підочної, скроневої, підскроневої, крилоподібно-піднебінної ямок.

Топографічна анатомія, етіологія, патогенез, шляхи поширення інфекції із вказаних топографо-анатомічних ділянок,

клінічний перебіг, основні клінічні симптоми, діагностика, результати додаткових методів обстеження лікування, ускладнення та профілактика. Сучасні хірургічні та консервативні методи лікування. Операційний доступ та етапи операції розкриття абсцесу та флегмони вказаної локалізації.

Особливості хірургічного лікування флегмони очниці.

Суть медикаментозного та фізіотерапевтичного лікування хворих з гнійно-запальними захворюваннями.

Терміни госпіталізації та тимчасової непрацездатності в залежності від важкості захворювання.

Ускладнення, причини виникнення, основні клінічні прояви, діагностика та лікування.

Гнійний тромбофлебіт, тромбоз печеристого синусу, менінгіт, медіастеніт, енцефаліт, сепсис, інфекційно-токсичний шок. Їх етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Принципи терапії.

Принципи профілактики розвитку абсцесів та флегмон вказаних локалізацій.

Абсцеси і флегмони клітковинних просторів, що прилягають до нижньої щелепи: підпідборідної, підщелепної ділянок, біляглоткового та крило-щелепного просторів, щелепно-під'язикового жолобка. Флегмона дна порожнини рота та шиї. Гнилісно-некротична флегмона обличчя та шиї.

Топографічна анатомія, етіологія, патогенез, шляхи поширення інфекції із вказаних топографо-анатомічних ділянок, клінічний перебіг, основні клінічні симптоми, діагностика, результати додаткових методів обстеження лікування, ускладнення та профілактика. Сучасні хірургічні та консервативні методи лікування. Операційний доступ та етапи операції розкриття абсцесу та флегмони вказаної локалізації. Особливості хірургічного лікування флегмони очниці.

Суть медикаментозного та фізіотерапевтичного лікування хворих з гнійно-запальними захворюваннями.

Терміни госпіталізації та тимчасової непрацездатності в залежності від важкості захворювання.

Ускладнення, причини виникнення, основні клінічні прояви, діагностика та лікування.

Гнійний тромбофлебіт, тромбоз печеристого синусу, менінгіт, медіастеніт, енцефаліт, сепсис, інфекційно-токсичний шок. Їх етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Принципи терапії.

Принципи профілактики розвитку абсцесів та флегмон вказаних локалізацій.

Підсумковий тематичний контроль № 2. "Запальні процеси ЩЛД". Етіологія та патогенез запальних процесів твердих тканин ЩЛД (періодонтити, періостити, остеомієліти), запальних процесів м'яких тканин ЩЛД (абсцеси, флегмони, лімфаденіти, фурункули, карбункули, бешихове запалення), одонтогенного синуїту, специфічних запальних захворювань ЩЛД (актиномікоз, туберкульоз, сифіліс, дифтерія, ВІЛ), запальних та деструктивних процесів СНЩС, запальних та реактивно-дистрофічних захворювань слинних залоз, слинно-кам'яної хвороби, ускладнень запальних процесів ЩЛД (сепсис, медіастиніт, абсцес мозку, тромбоз печеристого синусу, тощо). Застосування сучасних методик діагностики та лікування запальних процесів твердих та м'яких тканин ЩЛД, специфічних запальних захворювань ЩЛД, запальних та деструктивних процесів СНЩС, запальних та реактивно-дистрофічних захворювань слинних залоз, слинно-кам'яної хвороби, ускладнень запальних процесів ЩЛД, менеджмент ороантральних сполучень.

Складання комплексного плану обстеження та лікування пацієнтів із запальними захворюваннями ЩЛД, вміння інтерпретувати їх результати.

Виконання на фантомі діагностичної пункції запального вогнища ЩЛД, операції розкриття субперіостального абсцесу, операції закриття ороантрального сполучення, операції радикальної синусотомії, операції секвестректомії, етапи операції – розкриття абсцесів і флегмон різних анатомо-топографічних ділянок ЩЛД.

Діагностика ускладнень запальних процесів ЩЛД; оформлення відповідної медичної документації.

Призначення індивідуальних схем медикаментозного лікування в залежності від психосоматичного стану хворого, характеру та об'єму хірургічного втручання, медикаментозна терапія у післяопераційному періоді, відповідні рекомендації.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Етіологія абсцесів і флегмон ЩЛД.
2. Патогенез абсцесів і флегмон ЩЛД.
3. Які клітковинні простори належать до поверхневих, які до глибоких.
4. Варіанти клінічного перебігу флегмон.
5. Шляхи поширення інфекції.
6. Класифікації абсцесів і флегмон ЩЛД.
7. Клінічна картина абсцесів і флегмон (загальні прояви, місцеві ознаки).
8. Суб'єктивний і об'єктивний методи обстеження (огляд, пальпація, перкусія).
9. Додаткові і лабораторні методи обстеження.
10. Основні принципи лікування абсцесів і флегмон ЩЛД.
11. Вибір виду знеболення з метою хірургічного втручання.
12. Етапи проведення операції – розкриття абсцесів і флегмон.
13. Місцеве лікування післяопераційних ран.
14. Основні принципи медикаментозної терапії (антибактеріальна терапія, детоксикація, імунотерапія, гіпосенсибілізуюча терапія).
15. Додаткові методи місцевого і загального лікування.
16. Відмінності клінічного перебігу поверхневих і глибоких флегмон.
17. Етіологія та джерела інфікування при абсцесах та флегмонах підочномкової та виличної ділянок, абсцесах та флегмонах скроневої ділянки, підскроневої та крило–піднебінної ямок, флегмоні очниці.
18. Топографо анатомічні межі підочномкової та виличної ділянок, скроневої ділянки, підскроневої та крило–піднебінної ямок, очниці.
19. Типові клінічні ознаки абсцесів та флегмон підочномкової та виличної ділянок, абсцесів та флегмон скроневої ділянки, підскроневої та крило–піднебінної ямок, флегмони очниці.
20. Дифдіагностика запальних процесів підочномкової та виличної ділянок, скроневої ділянки, підскроневої та крило–піднебінної ямок, очниці.
21. Хірургічні доступи для дренивання при запальних процесах підочномкової та виличної ділянок, скроневої ділянки, підскроневої та крило–піднебінної ямок, очниці.
22. Медикаментозна терапія у пацієнтів із запальних процесами підочномкової та виличної ділянок, скроневої ділянки, підскроневої та крило–піднебінної ямок, очниці.
23. Етіологія і патогенез флегмон щічної, білявушно-жувальної, позадущелепної ділянок.
24. Клінічний перебіг флегмон щічної, білявушно-жувальної, позадущелепної ділянок.
25. Методи клінічної та лабораторної діагностики.
26. Консервативні та хірургічні методи лікування.
27. Диференційна діагностика флегмон щічної, білявушно-жувальної та позаду щелепної ділянок з періоститом, фурункулом, карбункулом, абсцесом, бешихою, сіалоаденітом та іншими запальними процесами м'яких тканин ЩЛД.
28. Ускладнення флегмон щічної, білявушно-жувальної та позадущелепної ділянок та надання допомоги при них.
29. Післяопераційний догляд та ведення хворих із вказаною патологією.
30. Етіологія і патогенез флегмон підпідборідної, підщелепної ділянок, біяглоткового та крило-щелепного просторів.
31. Клінічний перебіг флегмон підпідборідної, підщелепної ділянок, біяглоткового та крило-щелепного просторів.

32. Методи клінічної та лабораторної діагностики.
33. Хірургічні та медикаментозні методи лікування.
34. Диференційна діагностика флегмон підпідборідної, підщелепної ділянок, біляглоткового та крило-щелепного просторів з періоститом, фурункулум, карбункулум, абсцесом, бешихою, сіалоаденітом та іншими запальними процесами м'яких тканин ЩЛД.
35. Ускладнення підпідборідної, підщелепної ділянок, біляглоткового та крило-щелепного просторів та надання допомоги при них.
36. Етіологія і патогенез абсцесу під'язикового валика та щелепно-язикового жолобка, абсцесів та флегмон язика, його кореня, флегмона дна порожнини рота, гнильно-некротичної флегмони Жансуля – Людвіга.
37. Клінічний перебіг абсцесу під'язикового валика та щелепно-язикового жолобка, абсцесів та флегмон язика, його кореня, флегмона дна порожнини рота, гнильно-некротичної флегмони Жансуля – Людвіга.
38. Методи клінічної та лабораторної діагностики.
38. Хірургічні та медикаментозні методи лікування.
39. Диференційна діагностика абсцесу під'язикового валика та щелепно-язикового жолобка, абсцесів та флегмон язика, його кореня, флегмона дна порожнини рота, гнильно-некротичної флегмони Жансуля – Людвіга.
40. Ускладнення абсцесу під'язикового валика та щелепно-язикового жолобка, абсцесів та флегмон язика, його кореня, флегмона дна порожнини рота, гнильно-некротичної флегмони Жансуля – Людвіга та надання допомоги при них.

Перелік питань до підсумкового тематичного контролю № 2. "Запальні процеси ЩЛД"., які повинен вивчити на занятті студент:

1. Етіологія, патогенез та класифікація запальних процесів у щелепно-лицевій ділянці.
2. Хронічні одонтогенні запальні вогнища у хворих із соматичною локальною та системною патологією. Тактика стоматолога.
3. Хронічні одонтогенні запальні вогнища у хворих до та після операцій на черевній порожнині, грудній клітці. Тактика стоматолога.
4. Хвороби прорізування зубів. Дистопія та ретенція. Клініка, діагностика. Показання та методики видалення зубів.
5. Перикоронарит. Причини, класифікація, клініка, діагностика, методики консервативного та хірургічного лікування.
6. Гострий періодонтит. Класифікація, клініка, діагностика і лікування.
7. Хронічний періодонтит. Класифікація. Клініка, діагностика.
8. Хронічний гранулематозний періодонтит, клініка та діагностика. Види гранульом, теорії походження епітелію в гранульомах.
9. Хірургічні методи лікування хронічного періодонтиту. Резекція верхівки кореня. Показання, методика виконання, можливі ускладнення, їх профілактика.
10. Хірургічні методи лікування хронічного періодонтиту. Гемісекція, ампутація, реплантація. Показання. Методика виконання. Можливі ускладнення та їх профілактика.
11. Реплантація зуба: одномоментна і відстрочена, показання і протипоказання, методика операції, ускладнення. Типи з'єднання кореня зуба з ямкою.
12. Причини загострень хронічного періодонтиту, патогенез. Лікування, профілактика ускладнень.
13. Періостит щелеп: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, диференціальна Діагностика.
14. Лікування гострого гнійного одонтогенного періоститу щелеп.
15. Остеомієліт щелеп. Етіологія, теорії патогенезу, класифікація.
16. Одонтогенний остеомієліт щелеп. Гостра стадія. Клінічні прояви, діагностика, лікування.
17. Одонтогенний остеомієліт щелеп. Хронічна стадія. Клінічні прояви, діагностика. Консервативне лікування. Операція секвестрэктомії. Показання, терміни виконання та її методика. Профілактика ускладнень.
18. Особливості клінічного перебігу одонтогенного остеомієліту нижньої та верхньої щелеп. Залежність від анатомо-топографічних особливостей. Ускладнення остеомієліту.
19. Диференційна діагностика гострого періодонтиту, періоститу та остеомієліту щелеп.
20. Особливості клінічного перебігу, діагностики і лікування неодонтогенного гострого остеомієліту щелеп.

21. Гематогенний гострий остеомієліт верхньої щелепи: етіологія, клінічна картина, ускладнення і лікування.
22. Одонтогенний синуїт. Етіологія, класифікація, клініка, діагностика.
23. Одонтогенний синуїт. Консервативне та хірургічне лікування. Ускладнення та їх профілактика.
24. Хірургічна анатомія клітковинних просторів ЩЛД. Шляхи поширення одонтогенної інфекції.
25. Абсцеси та флегмони ЩЛД. Запальні клінічні ознаки, прийоми діагностики.
26. Абсцеси та флегмони ЩЛД. Принципи комплексного лікування.
27. Лімфаденіт ЩЛД: класифікація, клініка, диференціальна діагностика, лікування.
28. Флегмона підскроневої та крилопіднебінної ямок. Етіологія, патогенез, клініка; діагностика, лікування.
29. Флегмона скроневої ділянки. Причини виникнення, клініка, діагностика, лікування.
30. Абсцеси та флегмони підочної та вилицевої ділянок. Причини, клінічна картина, діагностика, лікування.
31. Абсцес та флегмона піднижньощелепного клітковинного простору. Його хірургічна анатомія. Причини, клінічна картина, діагностика, лікування.
32. Абсцес і флегмона крилоподібного щелепного клітковинного простору. Хірургічна анатомія, причини, клінічна картина, діагностика, лікування.
33. Абсцес і флегмона підмасетеріального клітковинного простору. Хірургічна анатомія. Причини, клінічна картина, діагностика, лікування.
34. Абсцес і флегмона привушно-жувальної ділянки. Причини, хірургічна анатомія, клінічна картина, діагностика, лікування.
35. Абсцес і флегмона щічної ділянки. Хірургічна анатомія, причини. Клінічна картина, діагностика, лікування.
36. Абсцес і флегмона позадущелепної ділянки. Хірургічна анатомія, причини, клінічна картина, діагностика, лікування.
37. Абсцес та флегмона язика. Причини, клінічна картина, діагностика, лікування.
38. Флегмона дна порожнини рота. Хірургічна анатомія, причини, клінічна картина, діагностика, лікування.
39. Абсцес щелепно-язикового жолобка. Хірургічна анатомія, причини, клінічна картина, діагностика, лікування.
40. Гнилісно-некротична флегмона Жансуля-Людвіга. Хірургічна анатомія, причини, клінічна картина, діагностика, лікування.
41. Абсцес і флегмона навколوجلоткового клітковинного простору. Хірургічна анатомія, причини, клінічна картина, діагностика, лікування.
42. Одонтогенна та неодонтогенна флегмона ЩЛД: диференційна діагностика, особливості клінічного перебігу, лікування ускладнення
43. Клінічні прояви, топографічна анатомія та лікування флегмони шиї.
44. Загальне лікування флегмон ЩЛД. Виписування необхідних рецептів.
45. Актиномікоз ЩЛД: клініка, диференціальна діагностика, лікування.
46. Сифіліс ЩЛД: клініка, диференціальна діагностика, лікування.
47. Туберкульоз ЩЛД: клініка, диференційна діагностика, лікування.
48. ВІЛ інфекція/СНІД. Прояви в щелепно-лицевій ділянці.
49. Фурункул та карбункул ЩЛД: класифікація, клініка, ускладнення та лікування.
50. Нома. Етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Диференційна діагностика, ускладнення.
51. Бешиха обличчя. Етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Диференціальна діагностика, ускладнення.
52. Дифтерія. Етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Диференціальна діагностика, ускладнення.
53. Одонтогенний медіастеніт: етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика.
54. Диференційна діагностика одонтогенного медіастеніту, хірургічне та медикаментозне лікування.
55. Сепсис, інфекційно-токсичний шок. Етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування.

56. Тромбофлебіт вен обличчя, тромбоз печеристого синусу. Етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування.
57. Одонтогенний абсцес мозку, менінгіт. Етіологія, клінічна картина, лікування.
58. Клініка, діагностика і лікування артриту та артрозу скронево-нижньощелепного суглоба. Виписати необхідні рецепти.
59. Гостре запалення слинних залоз: класифікація, клінічний перебіг, лікування.
60. Слинокам'яна хвороба: етіологія, клініка, ускладнення і лікування.
61. Псевдопаротит Генценберга та паротит.
62. Хронічне запалення слинних залоз: класифікація, клінічний перебіг, лікування.
63. Системні захворювання слинних залоз: хвороба Мікуліча, синдром Шегрена.

Тема №7. Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД мирного часу та в екстремальних умовах. Класифікація, клінічний перебіг, діагностика. Методики хірургічної обробки ран м'яких тканин з урахуванням естетики обличчя, види швів. Лікування. Догляд за післяопераційною раною.

Причини травматизму, його профілактика, статистика пошкоджень ЩЛД мирного та військового часу, їх класифікація. Загальна характеристика і особливості пошкоджень обличчя. Організація та надання всіх видів стоматологічної допомоги особовому складу Збройних Сил України в умовах мирного та військового часу. Основні організаційні принципи надання хірургічної стоматологічної допомоги потерпілим при пошкодженнях м'яких тканин і кісток обличчя. Принципи медичного сортування та евакуації поранених. Об'єм медичної допомоги на етапах медичної евакуації поранених. Долікарська, перша лікарська, кваліфікована і спеціалізована допомога.

Види пошкоджень м'яких тканин. Забій м'яких тканин обличчя.

Садна та рани м'яких тканин обличчя: забійна, рвана, різана, колота, рублена, кусана, роздавлена, скальпована.

Особливості клінічного перебігу.

Методики хірургічної обробки ран та види швів.

Надання невідкладної та першої лікарської допомоги травмованим хворим.

Методи догляду за хворими в післяопераційному періоді.

Уражуючі фактори сучасної вогнепальної зброї: куля, осколок, вибухова хвиля, термічні впливи. Зони пошкодження тканин у раневому каналі.

Сучасна вогнепальна рана: морфологічні та клінічні особливості, перебіг поранення, принципи лікування. Безпосередні ускладнення після поранення.

Клінічні прояви вогнепальних ран обличчя залежно від терміну поранення. Особливості перебігу наскрізних, дотичних, сліпих поранень (кульових та осколкових, проникаючих і непроникаючих).

Методи мануального та інструментального обстеження рани. Особливості рентгенологічних методів дослідження: рентгенографія у різних проєкціях, в тому числі з контрастуванням. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, ультразвукова діагностика. Методи функціональної діагностики: рео-, поляро- та електроміографія.

Застосування комп'ютерного програмного забезпечення на етапах діагностики та планування операційних втручань при вогнепальних пошкодженнях м'яких тканин ЩЛД.

Обсяг обстеження хворих з вогнепальною травмою ЩЛД під час лікування в умовах стаціонару, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.

Хірургічна обробка вогнепальних ран ЩЛД. Терміни втручання. Вибір способів знеболення. Послідовність обробки ран слизової оболонки рота, кісток, м'яких тканин обличчя, функціональні та косметичні вимоги. Показання до накладання різних видів швів на рани обличчя. Первинний, первинно-відстрочений шов, ранні та пізні вторинні шви. Пластиночні шви. Можливості проведення первинної пластики. Вторинна хірургічна обробка ран. Заходи запобігання ускладненням.

Перелік питань, які повинен вивчити на занятті студент:

1. Принципи організації надання стоматологічної допомоги потерпілим при ушкодженнях ЩЛД.
2. Статистика травматичних пошкоджень ЩЛД.
3. Перша медична допомога пораненим у ЩЛД.
4. Перша лікарська допомога.

5. Кваліфікована медична допомога
6. Спеціалізована медична допомога
7. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
8. Методика обстеження загального стану травматологічного хворого.
9. Методика місцевого обстеження (позаротового і внутрішньоротового) травматологічного хворого.
10. Додаткові методи обстеження (рентгенографія, комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія).
11. Показання до госпіталізації травматологічних хворих.
12. Анатомо-функціональні особливості м'яких тканин ЩЛД (анатомія м'яких і жувальних м'язів, іннервація, васкуляризація)
37. Класифікація ушкоджень м'яких тканин обличчя
38. Забій м'яких тканин обличчя
39. Садно та рани м'яких тканин обличчя - забійна, рвана, різана, колота, рублена, роздавлена та скальпована рани
40. Особливості клінічної картини ран м'яких тканин обличчя в залежності від локалізації.
41. Методи діагностики ран м'яких тканин обличчя.
42. Класифікація ушкоджень м'яких тканин обличчя у мирний час.
43. Забій і садно м'яких тканин обличчя – клінічна картина, діагностика, перша допомога.
44. Рани м'яких тканин обличчя (забійна, рвана, різана, колота, рублена, вкнута, роздавлена, скальпована) - клініка, діагностика, перша допомога.
45. Класифікація вогнепальних ушкоджень м'яких тканин обличчя.
46. Особливості клінічної картини вогнепальних ран м'яких тканин залежно від їхньої локалізації.
47. Особливості клінічної картини ран м'яких тканин залежно від їхньої локалізації.
48. Основні принципи проведення ПХО ран.
49. Особливості ПХО ран на обличчі.
50. Характерні особливості м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки, що впливають на процеси загоєння ран.
51. Медикаментозні методи лікування ран в післяопераційному періоді.
52. Фізіотерапевтичні методи лікування ран.
53. Класифікація, клініка і лікування ускладнень ран обличчя, їх профілактика.
54. Медична допомога пораненим на місці травми та на етапах медичної евакуації.
55. Види швів та шовного матеріалу. Пластичні шви: призначення та модифікація.
56. Вплив порушень естетики обличчя на психіку поранених.

Тема №8. Травматичні пошкодження зубів та кісток лицевого скелету мирного часу та в екстремальних умовах. Класифікація, клінічний перебіг, діагностика. Методи тимчасової та постійної іммобілізації.

Остеосинтез кісток лицевого скелета. Показання до застосування. Матеріали та інструментарій для проведення остеосинтезу. Види фіксуючих пристроїв. Етапи операції. Поєднані та комбіновані ушкодження щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування. Травматична хвороба.

Підсумковий тематичний контроль № 3. «Травматологія ЩЛД».

Класифікація вивихів та переломів зубів.

Клінічні ознаки вивихів та переломів.

Особливості обстеження хворих з вивихами та переломами зубів.

Об'єктивні методи дослідження вивихів та переломів зубів. Рентгенологічні методи дослідження: рентгенографія у різних проекціях. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія. Клінічна оцінка стану травмованих зубів. Показання до видалення цих зубів. Методи функціональної діагностики: електроодонтодіагностика. Особливості консервативного та хірургічного методів лікування вивихів та переломів зубів. Сучасні методи іммобілізації.

Класифікація вивихів нижньої щелепи.

Етіологія та патогенез вивихів нижньої щелепи.

Клінічні прояви різних видів вивихів щелепи.

Особливості обстеження хворих з вивихами нижньої щелепи. Об'єктивні методи дослідження вивихів нижньої щелепи. Рентгенологічні методи дослідження: рентгенографія у різних проекціях. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, ультразвукова діагностика.

Методи вправлення вивихів нижньої щелепи.

Частота, локалізація і характер пошкоджень верхньої та нижньої щелепи залежно від причин і механізму травми.

Види і типові локалізації переломів верхньої та нижньої щелепи.

Біомеханіка переломів верхньої та нижньої щелепи, механізм і характер зміщення уламків.

Клінічне обстеження пацієнтів з переломами верхньої та нижньої щелепи.

Клінічні симптоми переломів верхньої та нижньої щелепи: анатомічні і функціональні порушення, зміни прикусу тощо.

Стан зубів, що знаходяться в щілині перелому щелеп. Показання до видалення цих зубів.

Внутрішньосуглобові переломи, переломи з вивихом головки щелепи.

Об'єктивні методи дослідження переломів верхньої та нижньої щелепи із застосуванням сучасної діагностичної апаратури. Рентгенологічні методи дослідження: рентгенографія у різних проекціях. Комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія, ультразвукова діагностика. Методи функціональної діагностики: рео-, поляро- та електроміографія, електроодонтодіагностика. Застосування комп'ютерного програмного забезпечення на етапах діагностики та планування операційних втручань при переломах верхньої та нижньої щелепи.

Переломи виличної кістки і дуги, виличного комплексу.

Класифікація, діагностика, клінічна картина.

Особливості лікування. Консервативні, хірургічні способи репозиції та фіксації фрагментів; показання, суть.

Травматичний верхньощелепний синуїт. Відновлення дна орбіти.

Переломи кісток і пошкодження хрящів носа.

Діагностика, клініка, лікування. Передня та задня тампонада носових ходів.

Дослідження функції рухових і чутливих нервів.

Встановлення характеру та величини дефектів і деформацій тканин обличчя, стан навколишніх тканин.

Оцінка ступеня, анатомічних, функціональних і естетичних порушень.

Обсяг обстеження хворих з травмою щелепно-лицевої ділянки під час лікування в умовах поліклініки та стаціонару, участь суміжних спеціалістів в обстеженні.

Тимчасова (транспортна) іммобілізація, показання, засоби.

Способи репозиції відламків. Біомеханічні основи фіксації відламків.

Обсяг та порядок надання медичної допомоги хворим з травматичними ушкодженнями кісток лицевого скелету на етапах медичної евакуації.

Лікувальна іммобілізація. Способи репозиції та фіксації фрагментів.

Назубні шини, зубонаясенні та наясенні шини; шини із зовнішньоротовим кріпленням.

Застосування індивідуальних та стандартних шин. Особливості застосування гладкої шини-скоби. Шини із зачіпними петлями і міжщелепною тягою для репозиції та фіксації відламків.

Системи шин С. Тигершtedта та інші. Методика та техніка шинування (шини Тигершtedта та інші). Показання до застосування індивідуальних (ортопедичних) шин та апаратів лабораторного виготовлення.

Зовнішньоротова фіксація відламків при переломах і дефектах нижньої щелепи. Апарат В.Ф. Рудька, апарат Збаржа та інші. Їх будова, біомеханічні властивості застосування.

Загальна характеристика, клінічний перебіг, діагностика вогнепальних пошкоджень кісток обличчя в екстремальних умовах: класифікація, особливості клінічного перебігу, діагностика пошкоджень на етапах медичної евакуації. Лікування на етапах медичної евакуації. Ускладнення та їх профілактика.

Вогнепальні пошкодження нижньої щелепи: статистика, класифікація, клінічна картина, лікування, ускладнення та їх профілактика. Лікування на етапах медичної евакуації.

Вогнепальні пошкодження кісток середньої зони обличчя: статистика, класифікація, клінічна картина, лікування на етапах медичної евакуації. Ускладнення та їх профілактика.

Вогнепальний остеомієліт, особливості клінічного перебігу. Діагностика та лікування.

Вплив порушень естетики обличчя на психіку поранених. Кістково-пластична хірургія в лікуванні вогнепальних пошкоджень обличчя.

Остеосинтез кісток лицевого скелету: показання та протипоказання, остеосинтез кістковими швами; застосування металевих спиць, накісткових пластин і рамок, мініпластин з гвинтами. Компресійний остеосинтез. Показання до його проведення. Етапи та особливості операцій остеосинтезу у ЩЛД.

Апаратні методи фіксації фрагментів кісток лицевого черепа.

Черепно-щелепно-лицева травма. Переломи кісток основи черепа. Діагностика, лікування. Особливості надання медичної допомоги при поєднанні пошкодження обличчя зі струсом і забоем головного мозку, ліквореєю, пошкодженням інших органів. Роль нейрохірургів, реаніматологів, окулістів.

Травматична хвороба: патогенез, клініка, принципи лікування, ускладнення. Періоди травматичної хвороби; надання медичної допомоги на догоспітальному етапі. Основні принципами комплексної терапії травматичної хвороби.

Термічні пошкодження обличчя. Класифікація. Особливості, причини, важкість і глибина пошкодження, можливі ускладнення. Лікування опіків обличчя.

Опіки напалмом. Електротравма. Холодова травма, відмороження. Клініка, лікування.

Хімічні пошкодження: кислотами, лугами, отруйними речовинами.

Клінічні прояви, діагностика, лікування цих пошкоджень.

Протоколи надання медичної допомоги при вказаних пошкодженнях. Комплексне лікування хворих.

Причини виникнення комбінованих пошкоджень ЩЛД. Діагностування комбінованих пошкоджень бойовими отруйними речовинами (БОР) і радіоактивними речовинами (РР). Принципи сортування поранених та черговість надання допомоги при комбінованих пошкодженнях. Наслідки дії пошкоджуючих факторів ядерної зброї на організм людини.

Комбіновані радіаційні пошкодження обличчя. Патогенез, варіанти клінічного перебігу залежно від характеру пошкодження.

Променева хвороба. Клінічні прояви. Особливості перебігу раневого процесу залежно від стадії променевої хвороби. Особливості лікування.

Синдром взаємного обтяження.

Термін і особливості хірургічної обробки ран та особливості лікування переломів й дефектів щелеп у комбінованих пошкоджень.

Комбіновані хімічні, бактеріологічні і механічні ураження ЩЛД: клінічний перебіг, лікування на етапах медичної евакуації, особливості обробки ран, гемостазу, загоєння ран.

Надання невідкладної медичної допомоги постраждалим при різних травматичних ушкодженнях, що супроводжуються порушенням життєво-важливих функцій організму, загрожують життю й потребують екстрених лікувальних заходів.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Класифікація вивихів нижньої щелепи.
2. Анатомічна будова скронево-нижньощелепного суглобу.
3. Клініка переднього вивиху нижньої щелепи.
4. Клініка заднього вивиху нижньої щелепи.
5. Діагностика вивихів нижньої щелепи.
6. Консервативні методи лікування вивиху нижньої щелепи.
7. Хірургічні методи лікування вивиху нижньої щелепи.
8. Класифікація переломів нижньої щелепи.
9. Механізм зміщення відламків нижньої щелепи
10. Клінічні симптоми переломів нижньої щелепи.
11. Рентгенологічні симптоми переломів нижньої щелепи
12. Методи діагностики переломів нижньої щелепи.
13. Діагностичні прийоми при пальпації нижньої щелепи.
14. Класифікація невогнепальних переломів верхньої щелепи.
15. Клініка невогнепальних переломів верхньої щелепи.
16. Діагностика невогнепальних переломів верхньої щелепи.
17. Характерні клінічні симптоми: симптом Малевича, симптом окулярів і т.д.
18. Класифікація пошкоджень виличних кісток та дуг, кісток носа.
19. Етіологія та патогенез пошкоджень виличних кісток та дуг, кісток носа.
20. Клініка пошкоджень виличних кісток та дуг, кісток носа.

21. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
22. Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого.
23. Методика місцевого позаротового обстеження хворого з пошкодженням виличних кісток та дуг, кісток носа.
24. Методика місцевого внутрішньоротового обстеження хворого з пошкодженням виличних кісток та дуг, кісток носа. Інструментарій для огляду ротової порожнини.
25. Лабораторні додаткові методи обстеження.
26. Інструментальні додаткові методи обстеження.
27. Показання до госпіталізації хірургічних стоматологічних хворих.
28. Консервативні та хірургічні методи лікування пошкоджень виличних кісток та дуг, кісток носа.
29. Схема медикаментозного лікування хворих з пошкодженнями виличних кісток та дуг, кісток носа.
30. Ускладнення, які можуть виникнути при пошкодженнях виличних кісток та дуг, кісток носа.
31. Види методів іммобілізації відламків кісток лицевого черепа.
32. Основні принципи евакуаційно-транспортної іммобілізації.
33. Методи проведення тимчасової іммобілізації.
34. Види тимчасової іммобілізації при переломах нижньої щелепи (циркулярна, пращеподібна, індивідуальна підборідно-тім'яна бинтова пов'язка, еластична пов'язка Померанцевої-Урбанської та ін.)
35. Види тимчасової транспортної іммобілізації при переломах верхньої щелепи (Фальтіна,
36. Лімберга, жорстка підборідна праща Ентіна та ін.)
37. Показання та протипоказання до лігатурного зв'язування зубів та щелеп.
38. Консервативні методи лікування переломів щелепних кісток. Переваги та недоліки.
39. Показання та протипоказання до консервативних методів лікування переломів щелеп.
40. Види шин (за способом фіксації, за методом виготовлення та ін.).
41. Способи постійної іммобілізації, які застосовують при переломах верхньої та нижньої щелеп.
42. Хірургічно-ортопедичні методики іммобілізації при травмах щелепових кісток(фіксація шин до інших анатомічних структур за допомогою дротяної лігатури, "S"-подібних, "Г"-подібних гачків, використання кортикальних гвинтів та ін.).
43. Фактори, які ускладнюють консолідацію кісткових фрагментів (рани м'яких тканин, зуби в лінії перелому, вільнолежачі кісткові фрагменти та ін.).
44. Доглад за порожниною рота після консервативної репозиції та фіксації фрагментів. Терміни постійної іммобілізації. Медикаментозне лікування.
45. Статистична характеристика та джерела вогнепальних поранень ЩЛД в умовах військових дій та надзвичайних станів.
46. Класифікація вогнепальних поранень обличчя.
47. Характеристика вогнепальних поранень обличчя в залежності від виду зброї.
48. Особливості перебігу вогнепальних травм в залежності від анатомо-фізіологічних особливостей ЩЛД.
49. Діагностика вогнепальних поранень обличчя та визначення ступеня важкості травми.
50. Об'єм надання першої медичної допомоги потерпілим з вогнепальними травмами обличчя.
51. Послідовність лікувально-евакуаційних заходів при масовому поступленні хворих з вогнепальними пораненнями обличчя. Принципи медичного сортування хворих.
52. Консервативні і хірургічні методи лікування вогнепальних поранень ЩЛД та післятравматичних дефектів. Остеопластична хірургія.
53. Ускладнення вогнепальних поранень кісток обличчя. Вогнепальний остеомієліт: особливості клінічного перебігу, діагностики та лікування.
54. Особливості реабілітації хворих з пораненнями ЩЛД. Лікарська етика та деонтологія.
55. Показання до проведення остеосинтезу кісток лицевого черепа.
56. Підготовка хворого до операції остеосинтезу.
57. Вибір методів фіксації відламків.
58. Особливості проведення остеосинтезу при переломах нижньої і верхньої щелепи, виличної кістки і дуги.
59. Апаратні оперативні методи остеосинтезу.

60. Особливості післяопераційного періоду у травматичних хворих. Можливі ускладнення.
61. Мезенхімальний остеогенез.
62. Фактори, які впливають на остеогенез.
63. Види регенерації кісткової тканини.
64. Стадії репаративної регенерації кістки.
65. Рентгенологічна симптоматика загоєння кісткової тканини після перелому.
66. Причини порушення репаративної регенерації.
67. Основні механізми впливу на процеси регенерації кістки.
68. Методи оптимізації перебігу репаративного остеогенезу.
69. Поняття «поєднане пошкодження».
70. Класифікація поєднаних пошкоджень ЩЛД. Закрита (неінфікована) та відкрита (інфікована) черепно-мозкова травма.
71. Струс, забій, стискання головного мозку, клініка, діагностика.
72. Перелом кісток основи черепа, клініка, діагностика.
73. Принципи надання невідкладної допомоги потерпілим з поєднаними пошкодженнями ЩЛД.
74. Травматична хвороба, класифікація, її періоди, діагностика.
75. Клінічні прояви травматичної хвороби, особливості при пошкодженнях ЩЛД.
76. Комплексна терапія травматичної хвороби, профілактика ускладнень.
77. Травматичний шок, його стадії, клініка, діагностика.
78. Алгоритм надання невідкладної медичної допомоги при травматичному шоку, лікування на етапах медичної евакуації.
79. Догоспітальна та госпітальна допомога хворим з травматичним шоком.
80. Профілактика травматичного шоку.
81. Комплексний вплив травми на організм.
82. Профілактика ускладнень при поєднаних пошкодженнях ЩЛД та травматичній хворобі.
83. Опіки, класифікація, ознаки.
84. Перша медична допомога в залежності від ступеня опіку.
85. Обмороження, класифікація, ознаки.
86. Перша медична допомога при обмороженнях.
87. Хімічні опіки, класифікація, ознаки.
88. Перша допомога при хімічних опіках в залежності від діючої речовини.
89. Електротравма, місцеві та загальні зміни.
90. Перша допомога при хімічних опіках в залежності від легкого чи важкого ураження.
91. Класифікація та патогенез комбінованих пошкоджень.
92. Варіанти клінічного перебігу комбінованих пошкоджень ЩЛД.
93. Сортування поранених.
94. Профілактика ускладнень у хворих з комбінованими пошкодженнями ЩЛД.
95. Поняття про променево хворобу.
96. Особливості клінічного перебігу променевої хвороби в залежності від ступеню важкості.
97. Механізми дії бойових отруйних речовин.
98. Симптом взаємного обтяження при механо-хімічних пораненнях щелепно-лицевої ділянки.
99. Особливості надання медичної допомоги щелепно-лицевим пораненим з комбінованими пошкодженнями.

Тема №9. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні утвори ЩЛД: класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування. Передракові захворювання.

Поняття про пухлини. Класифікації пухлин ЩЛД. Статистика поширення пухлин ЩЛД. Роль і завдання лікаря-стоматолога в системі надання спеціалізованої допомоги хворим з пухлинами ЩЛД. Значення ранньої діагностики.

«Онкологічна настороженість» - система понять, знань і принципів організації протипухлинної служби. Онконастороженість при обстеженні хірургічно-стоматологічних пацієнтів.

Ендо- та екзофактори, які сприяють виникненню пухлин. Закономірності росту і розвитку доброякісних пухлин, принципи їх диференційної діагностики.

Обстеження хворих з метою діагностики пухлин, роль сучасних методів обстеження (рентгенологічна, радіоізотопна діагностика, цитологічна і гістологічна верифікація пухлин). Алгоритм діагностики пухлинних процесів ЩЛД та принципи їх лікування.

Стадії ураження за системою TNM. Клінічні групи онкологічних хворих. Диспансеризація онкологічних хворих.

Кіста, як наслідок вад розвитку: одонтогенна (первинна кіста - кератокіста, кіста прорізування, фолікулярна); неодонтогенна (кіста носопіднебінного (різцевого) каналу, глобуломаксилярна, аневризмальна та солітарна).

Одонтогенна кіста запальної природи - радикулярна.

Клінічні прояви, діагностика, механізм росту, патологічна анатомія, методи хірургічного лікування: цистотомія, цистектомія, двоступеневий метод, пластична цистектомія, оро-назальна цистектомія. Техніка операційного втручання, післяопераційне ведення хворих.

План комплексного лікування хворих на вказану патологію.

Доброякісні одонтогенні пухлини щелеп: амелобластома (адамантинома), одонтома, цементома, епулід. Класифікація, гістологічна будова, клінічна картина, диференційна діагностика, принципи і методи лікування.

Доброякісні неодонтогенні пухлини щелеп (остеобластома, остеокластома, остеома, остеоїд-остеома, хондрома, гемангіома, фіброма, тощо): класифікація, гістологічна будова, клінічна картина, диференційна діагностика, принципи і методи лікування

Остеогенні пухлиноподібні утворення щелеп (фіброзна остеодисплазія, паратиреоїдна остеодистрофія, хвороба Педжета, еозинофільна гранульома): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клінічна картина, диференційна діагностика, особливості лікування.

Доброякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД (шкіри, жирової, сполучної, м'язевої, нервової тканин, кровоносних та лімфатичних судин): етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клінічна картина, диференційна діагностика, лікування.

Пухлиноподібні утворення м'яких тканин ЩЛД: етіологія, патогенез, класифікація, гістологічна будова, клінічна картина, диференційна діагностика, лікування.

Передракові захворювання шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика. Гістологічна будова, клінічні форми, диференційна діагностика, лікування, профілактика.

Доброякісні пухлини та кісти слинних залоз: класифікація, етіологія, гістологічна будова, клінічна картина, диференційна діагностика, принципи і методи лікування. Злоякісні пухлини слинних залоз: гістологічна будова, клінічні форми, диференційна діагностика, лікування.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Етіологічні чинники, що зумовлюють виникнення пухлин щелепно-лицевої ділянки. Різновиди канцерогенів.
2. Теорії виникнення пухлин. Фази канцерогенезу.
3. Класифікації пухлин ЩЛД.
4. Класифікація і особливості доброякісних пухлин ЩЛД.
5. Порівняльна характеристика доброякісних і злоякісних пухлин.
6. Основні методи діагностики пухлин ЩЛД.
7. Види одонтогенних пухлин ЩЛД.
8. Етіопатогенез одонтогенних новоутворень щелеп.
9. Патанатомія різних видів одонтогенних пухлин.
10. Клінічні прояви амелобластоми, діагностика, дифдіагностика, лікування.
11. Особливості клінічних проявів, діагностика, дифдіагностика та лікування одонтом.
12. Клінічні прояви, діагностика, дифдіагностика та лікування цементом.
13. Епулід. Клінічна картина, діагностика, дифдіагностика, лікування.
14. Класифікація доброякісних пухлин щелепних кісток.
15. Етіопатогенез доброякісних пухлин щелеп.
16. Особливості клінічного перебігу доброякісних пухлин щелеп.
17. Методи діагностики доброякісних пухлин щелеп.
18. Способи лікування та реабілітації пацієнтів із доброякісними пухлинами щелеп.
19. Принципи профілактики розвитку ускладнень у хворих із вказаною патологією.
20. Етіологія та патогенез остеогенних пухлиноподібних новоутворень щелеп.
21. Основні методи діагностики, диференційна діагностика.
22. Клінічні прояви на всіх стадіях перебігу остеогенних пухлиноподібних новоутворень щелеп.

23. Методи хірургічного лікування остеогенних пухлиноподібних новоутворень щелеп.
24. Ускладнення, причини їх виникнення. Профілактичні заходи для запобігання виникнення онкозахворювань.
25. Класифікація новоутворів м'яких тканин ЩЛД.
26. Етіопатогенез доброякісних пухлин м'яких тканин ЩЛД.
27. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин шкіри.
28. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин із сполучної тканини.
29. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин із м'язової тканини.
30. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин із жирової тканини.
31. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних нейрогенних пухлин та пухлиноподібних утворів.
32. Клінічні прояви, діагностика, лікування гемангіом.
33. Клінічні прояви, діагностика, лікування лімфангіом.
34. Принципи профілактики розвитку ускладнень у хворих на доброякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД.
35. Патоморфологія вроджених пухлиноподібних новоутворень.
36. Клінічні прояви, діагностика, лікування дермоїдних та епідермоїдних кіст.
37. Клінічні прояви, діагностика, лікування серединних кіст та нориць шиї.
38. Клінічні прояви, діагностика, лікування бокових кіст та нориць шиї.
39. Диференційна діагностика вроджених пухлиноподібних утворень м'яких тканин ЩЛД.
40. Принципи лікування вроджених пухлиноподібних утворень м'яких тканин ЩЛД.
41. Профілактика розвитку ускладнень пухлиноподібних утворень м'яких тканин ЩЛД
42. Етіологія, патогенез передракових станів.
43. Класифікації передракових станів.
44. Морфологічна і клінічна діагностика передракових станів.
45. Методи обстеження хворих з передраковими станами.
46. Клініка, діагностика, лікування передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика.
47. Диференційна діагностика облігатних та факультативних форм передракових захворювань.
48. Особливості патоморфології передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика.
49. Профілактика передракових станів.
50. Диспансерне спостереження хворих з передраковими станами.
51. Клініко-морфологічна класифікація доброякісних пухлин та кіст слинних залоз.
52. Кісти слинних залоз:
 ретенційні кісти малих слинних залоз;
 ретенційні кісти підязикових слинних залоз (ранули);
 кісти підщелепової слинної залози;
 кісти привушної слинної залози;
 онкоцитоз;
 синдром Кютнера.
53. Клінічні прояви, діагностика та лікування плеоморфної аденоми (поліморфної аденоми, змішаної пухлини).
54. Клінічні прояви, діагностика та лікування мономорфних аденом:
 аденолімфоми (пухлини Уортена);
 оксифільної аденоми (онкоцитомы).
55. Клінічні, діагностика та лікування неепітеліальних пухлин слинних залоз.
56. Хірургічне лікування доброякісних пухлин слинних залоз.
57. Клініко-морфологічна класифікація злроякісних пухлин слинних залоз.
58. Мукоепідермоїдний рак слинних залоз, клінічні прояви, діагностика, лікування.
59. Аденокарцинома та циліндрома, клінічні прояви, діагностика, лікування.
60. Клінічні прояви, діагностика, лікування сарком слинних залоз.

Тема №10. Злроякісні пухлини порожнини рота, обличчя, кісток лицевого скелету: класифікація, гістологічна будова, клінічна картина, диференційна діагностика, принципи і методи лікування.

Підсумковий тематичний контроль № 4. «Онкологія ЩЛД».

Алгоритми виконання практичних навичок. Підсумкове заняття.

Злоякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД та ший: класифікація, гістологічна будова, клінічні форми, стадії захворювання, диференційна діагностика, лікування (хірургічне, променеве, хіміотерапія, імунокорекція тощо).

Рак і саркома щелеп: походження та гістологічна будова, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування.

Перелік питань, які повинен вивчити студент:

1. Епідеміологія, етіопатогенез злоякісних новоутворів шкіри лица, слизової оболонки і органів порожнини рота.
2. Принципи діагностики злоякісних пухлин ЩЛД та ший.
3. Клініка, діагностика та лікування меланому.
4. Клініка, діагностика та лікування базаліому.
5. Класифікація злоякісних новоутворів порожнини рота.
6. Клінічна картина злоякісних новоутворів порожнини рота.
7. Принципи лікування злоякісних новоутворів порожнини рота.
8. Патоморфологія раку та саркоми щелеп.
9. Клінічні прояви раку (карциноми) верхньої щелепи, діагностика, лікування.
10. Клінічні прояви раку нижньої щелепи, діагностика, лікування.
11. Клінічні прояви, діагностика, лікування саркоми верхньої щелепи.
12. Клінічні прояви, діагностика, лікування саркоми нижньої щелепи.
13. Хірургічне лікування злоякісних пухлин щелеп.

Алгоритми виконання практичних навичок

Загальні питання:

1. Вміти зібрати анамнез та провести клінічне обстеження хворого.
2. Вміти оцінити дані додаткових методів дослідження.
3. Вміти поставити клінічний діагноз та розробити план лікування.
4. Вміти оформити „Медичну карту стоматологічного хворого”.

Анестезія при операціях в порожнині рота і на щелепах:

1. Пояснити та виконати інфраорбітальну анестезію внутрішньротовим методом.
2. Пояснити та виконати інфраорбітальну анестезію позаротовим методом.
3. Пояснити та виконати туберальну анестезію внутрішньротовим методом.
4. Пояснити та виконати туберальну анестезію позаротовим методом.
5. Пояснити та виконати різцеву анестезію внутрішньротовим методом.
6. Пояснити та виконати різцеву анестезію позаротовим методом.
7. Пояснити та виконати палатинальну анестезію.
8. Пояснити та виконати мандибулярну анестезію пальпаторним методом.
9. Пояснити та виконати мандибулярну анестезію аподактильним методом.
10. Пояснити та виконати мандибулярну анестезію позаротовим методом.
11. Пояснити та виконати торусальну анестезію.
12. Пояснити та виконати анестезію за Берше-Дубовим.
13. Пояснити та виконати ментальну анестезію внутрішньротовим методом.
14. Пояснити та виконати ментальну анестезію позаротовим методом.

Операція типового видалення зуба та його коренів:

1. Пояснити та виконати операцію видалення окремих груп зубів та коренів на верхній та нижній щелепі, нижніх різців.

Лікування хворих з травматичними ушкодженнями щелепово-лицевої ділянки:

1. Пояснити та виконати вправлення вивиху СНЦС.
2. Пояснити та накласти пращевидну пов'язку при переломах кісток лицевого скелета.
3. Пояснити та провести міжщелепове лігатурне зв'язування зубів при переломах кісток лицевого скелета.
4. Пояснити та зафіксувати назубну гладку шину.

5. Пояснити та виконати первинну хірургічну обробку рани.

Надання невідкладної допомоги при ускладненнях у хірургічних стоматологічних хворих:

1. Пояснити та надати допомогу при запамороченні та втраті свідомості.
2. Пояснити та надати допомогу при колапсі.
3. Пояснити та надати допомогу при гіпертонічному кризі.
4. Пояснити та надати допомогу при анафілактичному шоці.
5. Пояснити та надати допомогу при бронхіальній астмі.
6. Пояснити та надати допомогу при стенокардії.
7. Пояснити та надати допомогу при асфіксії.
8. Пояснити та надати допомогу при набряку Квінке.
9. Пояснити та виконати реанімаційні заходи при серцевій та дихальній недостатності.
10. Пояснити та виконати конікотомію.

Проведення малих операцій в порожнині рота:

1. Пояснити та виконати розкриття субперіостального абсцесу.
2. Пояснити та надати допомогу при альвеоліті.
3. Пояснити та виконати методику зупинки після екстракційної кровотечі.
4. Пояснити та провести забір матеріалу при цитологічному дослідженні.
5. Пояснити та виконати френулопластику.
6. Пояснити та виконати пластику вуздечки язика.
7. Пояснити та виконати операцію альвеолотомії.
8. Пояснити та виконати кюретаж лунки.
9. Пояснити та виконати операцію розкриття пародонтального абсцесу.
10. Пояснити та виконати операцію висічення капішона при перикоронариті.

Перелік питань, які повинен вивчити студент для засвоєння тем змістового модуля №2

1. Організація хірургічної стоматологічної допомоги. Знайомство зі структурою хірургічного відділення стоматологічної поліклініки та відділу щелепно-лицевої хірургії клінічної лікарні. Забезпечення, документація амбулаторного стоматологічного кабінету і відділення. Методика обстеження щелепно-лицевої ділянки та шиї.
2. Асептика та антисептика в ЩЛХ. Специфічна та неспецифічна резистентність ротової порожнини. Профілактика соціальнозначимих інфекцій.
3. Біль, його компоненти, провідні шляхи болю. Класифікація знечулення, види, методи, показання та протипоказання. Загальне знечулення. Премедикація. Нейролептанальгезія.
4. Місцеві анестетики, їх властивості, побічні дії. Класифікація. Показання та протипоказання до місцевого знечулення. Аплікаційна, інфільтраційна анестезії.
5. Периферичне провідникове знечулення на нижній щелепі: торусальна, мандибулярна анестезії. Показання, методики проведення. Місцеві ускладнення, їх лікування.
6. Периферичне провідникове знечулення на нижній щелепі: ментальна, щічна та язикова анестезії. Показання, методики проведення. Місцеві ускладнення, їх лікування.
7. Периферичне провідникове знечулення на верхній щелепі: туберальна, інфраорбітальна анестезії. Показання, методики проведення. Місцеві ускладнення, їх лікування.
8. Периферичне провідникове знечулення на верхній щелепі: різцева, палатинальна анестезії. Показання, методики проведення. Місцеві ускладнення, їх лікування.
9. Центральні провідникові методи знечулення щелеп і прилеглих тканин. Місцеві ускладнення, їх лікування.
10. Загальні ускладнення місцевої анестезії, їх профілактика і лікування. Серцево-легенева реанімація.
11. Показання та протипоказання до операції видалення зубів. Інструментарій для видалення зубів. Підготовка хворих із супутньою патологією до видалення зубів.
12. Методики видалення зубів на верхній щелепі. Етапи операції.
13. Методики видалення зубів на нижній щелепі. Етапи операції.
14. Ускладнення під час видалення зубів: клінічна картина, діагностика, лікування і профілактика.
15. Етіологія, патогенез та класифікація запальних процесів у щелепно-лицевій ділянці.

16. Хронічні одонтогенні запальні вогнища у хворих із соматичною локальною та системною патологією. Тактика стоматолога.
17. Хронічні одонтогенні запальні вогнища у хворих до та після операцій на черевній порожнині, грудній клітці. Тактика стоматолога.
18. Хвороби прорізування зубів. Дистопія та ретенція. Клініка, діагностика. Показання та методики видалення зубів.
19. Перикоронарит. Причини, класифікація, клініка, діагностика, методики консервативного та хірургічного лікування.
20. Гострий періодонтит. Класифікація, клініка, діагностика і лікування.
21. Хронічний періодонтит. Класифікація. Клініка, діагностика.
22. Хронічний гранулематозний періодонтит, клініка та діагностика. Види гранульом, теорії походження епітелію в гранульомах.
23. Хірургічні методи лікування хронічного періодонтиту. Резекція верхівки кореня. Показання, методика виконання, можливі ускладнення, їх профілактика.
24. Хірургічні методи лікування хронічного періодонтиту. Гемісекція, ампутація, реплантація. Показання. Методика виконання. Можливі ускладнення та їх профілактика.
25. Реплантація зуба: одномоментна і відстрочена, показання і протипоказання, методика операції, ускладнення. Типи з'єднання кореня зуба з ямкою.
26. Причини загострень хронічного періодонтиту, патогенез. Лікування, профілактика ускладнень.
27. Періостит щелеп: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, диференціальна Діагностика.
28. Лікування гострого гнійного одонтогенного періоститу щелеп.
29. Остеомієліт щелеп. Етіологія, теорії патогенезу, класифікація.
30. Одонтогенний остеомієліт щелеп. Гостра стадія. Клінічні прояви, діагностика, лікування.
31. Одонтогенний остеомієліт щелеп. Хронічна стадія. Клінічні прояви, діагностика. Консервативне лікування. Операція секвестректомії. Показання, терміни виконання та її методика. Профілактика ускладнень.
32. Особливості клінічного перебігу одонтогенного остеомієліту нижньої та верхньої щелеп. Залежність від анатомо-топографічних особливостей. Ускладнення остеомієліту.
33. Диференційна діагностика гострого періодонтиту, періоститу та остеомієліту щелеп.
34. Особливості клінічного перебігу, діагностики і лікування неодонтогенного гострого остеомієліту щелеп.
35. Гематогенний гострий остеомієліт верхньої щелепи: етіологія, клініка, ускладнення і лікування.
36. Одонтогенний синуїт. Етіологія, класифікація, клініка, діагностика.
37. Одонтогенний синуїт. Консервативне та хірургічне лікування. Ускладнення та їх профілактика.
38. Хірургічна анатомія клітковинних просторів ЩЛД. Шляхи поширення одонтогенної інфекції.
39. Абсцеси та флегмони ЩЛД. Запальні клінічні ознаки, прийоми діагностики.
40. Абсцеси та флегмони ЩЛД. Принципи комплексного лікування.
41. Лімфаденіт ЩДЛ: класифікація, клініка, диференціальна діагностика, лікування.
42. Флегмона підскроневої та крилопіднебінної ямок. Етіологія, патогенез, клінічні прояви; діагностика, лікування.
43. Флегмона скроневої ділянки. Причини виникнення, клінічні, діагностика, лікування.
44. Абсцеси та флегмони підочної та вилицевої ділянок. Причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.
45. Абсцес та флегмона піднижньощелепного клітковинного простору. Його хірургічна анатомія. Причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.
46. Абсцес і флегмона крилоподібного щелепного клітковинного простору. Хірургічна анатомія, причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.
47. Абсцес і флегмона підмасетеріального клітковинного простору. Хірургічна анатомія. Причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.
48. Абсцес і флегмона привушно-жувальної ділянки. Причини, хірургічна анатомія, клінічні прояви, діагностика, лікування.

49. Абсцес і флегмона щічної ділянки. Хірургічна анатомія, причини. Клінічні прояви, діагностика, лікування.
50. Абсцес і флегмона позадушепної ділянки. Хірургічна анатомія, причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.
51. Абсцес та флегмона язика. Причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.
52. Флегмона дна порожнини рота. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
53. Абсцес щелепно-язикового жолобка. Хірургічна анатомія, причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.
54. Гнилісно-некротична флегмона Жансуля-Людвіга. Хірургічна анатомія, причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.
55. Абсцес і флегмона навкологлоткового клітковинного простору. Хірургічна анатомія, причини, клінічні прояви, діагностика, лікування.
56. Одонтогенна та неодонтогенна флегмона ЩЛД: диференційна діагностика, особливості клінічного перебігу, лікування ускладнення
57. Клінічні прояви, топографічна анатомія та лікування флегмони ший.
58. Загальне лікування флегмон ЩЛД. Виписування необхідних рецептів.
59. Актиномікоз ЩЛД: клінічні прояви, диференціальна діагностика, лікування.
60. Сифіліс ЩЛД: клінічні прояви, диференціальна діагностика, лікування.
61. Туберкульоз ЩЛД: клінічні прояви, диференційна діагностика, лікування.
62. ВІЛ інфекція/СНІД. Прояви в ЩЛД.
63. Фурункул та карбункул ЩЛД: класифікація, клінічні прояви, ускладнення та лікування.
64. Нома. Етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Диференційна діагностика, ускладнення.
65. Бешиха обличчя. Етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Диференційна діагностика, ускладнення.
66. Дифтерія. Етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Диференційна діагностика, ускладнення.
67. Одонтогенний медіастиніт: етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика.
68. Диференційна діагностика одонтогенного медіастиніту, хірургічне та медикаментозне лікування.
69. Сепсис, інфекційно-токсичний шок. Етіологія, клінічні прояви, диференційна діагностика, лікування.
70. Тромбофлебіт вен обличчя, тромбоз печеристого синусу. Етіологія, клінічні прояви, диференційна діагностика, лікування.
71. Одонтогенний абсцес мозку, менінгіт. Етіологія, клінічна картина, лікування.
72. Клінічні прояви, діагностика і лікування артриту та артрозу скронево-нижньощелепного суглоба. Виписати необхідні рецепти.
73. Гостре запалення слинних залоз: класифікація, клінічний перебіг, лікування.
74. Слинокам'яна хвороба: етіологія, клініка, ускладнення і лікування.
75. Псевдопаротит Генценберга та паротит.
76. Хронічне запалення слинних залоз: класифікація, клінічний перебіг, лікування.
77. Системні захворювання слинних залоз: хвороба Мікуліча, синдром Шегрена.
78. Принципи організації надання стоматологічної допомоги потерпілим при ушкодженнях ЩЛД.
79. Статистика травматичних пошкоджень ЩЛД.
80. Перша медична допомога пораненим у ЩЛД.
81. Перша лікарська допомога.
82. Кваліфікована медична допомога
83. Спеціалізована медична допомога
84. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
85. Методика обстеження загального стану травматологічного хворого.
86. Методика місцевого обстеження (позаротового і внутрішньоротового) травматологічного хворого.

87. Додаткові методи обстеження (рентгенографія, комп'ютерна томографія, магнітно-резонансна томографія).
88. Показання до госпіталізації травматологічних хворих.
89. Анатомо-функціональні особливості м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки (анатомія м'яких і жувальних м'язів, іннервація, васкуляризація)
90. Класифікація ушкоджень м'яких тканин обличчя
91. Забій м'яких тканин обличчя
92. Садно та рани м'яких тканин обличчя - забійна, рвана, різана, колота, рублена, роздавлена та скальпована рани
93. Особливості клінічної картини ран м'яких тканин обличчя в залежності від локалізації.
94. Методи діагностики ран м'яких тканин обличчя.
95. Класифікація ушкоджень м'яких тканин обличчя у мирний час.
96. Забій і садно м'яких тканин обличчя - клініка, діагностика, перша допомога.
97. Рани м'яких тканин обличчя (забійна, рвана, різана, колота, рублена, вкншена, роздавлена, скальпована) - клініка, діагностика, перша допомога.
98. Класифікація вогнепальних ушкоджень м'яких тканин обличчя.
99. Особливості клінічної картини вогнепальних ран м'яких тканин залежно від їхньої локалізації.
100. Особливості клінічної картини ран м'яких тканин залежно від їхньої локалізації.
101. Основні принципи проведення ПХО ран.
102. Особливості ПХО ран на обличчі.
103. Характерні особливості м'яких тканин ЩЛД, що впливають на процеси загоєння ран.
104. Медикаментозні методи лікування ран в післяопераційному періоді.
105. Фізіотерапевтичні методи лікування ран.
106. Класифікація, клініка і лікування ускладнень ран обличчя, їх профілактика.
107. Медична допомога пораненим на місці травми та на етапах медичної евакуації.
108. Види швів та шовного матеріалу. Пластичні шви: призначення та модифікація.
109. Вплив порушень естетики обличчя на психіку поранених.
110. Класифікація вивихів нижньої щелепи.
111. Анатомічна будова скронево-нижньощелепного суглобу.
112. Клініка переднього вивиху нижньої щелепи.
113. Клініка заднього вивиху нижньої щелепи.
114. Діагностика вивихів нижньої щелепи.
115. Консервативні методи лікування вивиху нижньої щелепи.
116. Хірургічні методи лікування вивиху нижньої щелепи.
117. Класифікація переломів нижньої щелепи.
118. Механізм зміщення відламків нижньої щелепи
119. Клінічні симптоми переломів нижньої щелепи.
120. Рентгенологічні симптоми переломів нижньої щелепи
121. Методи діагностики переломів нижньої щелепи.
122. Діагностичні прийоми при пальпації нижньої щелепи.
123. Класифікація невогнепальних переломів верхньої щелепи.
124. Клініка невогнепальних переломів верхньої щелепи.
125. Діагностика невогнепальних переломів верхньої щелепи.
126. Характерні клінічні симптоми: симптом Малевича, симптом окулярів і т.д.
127. Класифікація пошкоджень вилицевих кісток та дуг, кісток носа.
128. Етіологія та патогенез пошкоджень виличних кісток та дуг, кісток носа.
129. Клініка пошкоджень виличних кісток та дуг, кісток носа.
130. Суб'єктивне обстеження хірургічного стоматологічного хворого (скарги, історія захворювання, історія життя).
131. Методика обстеження загального стану хірургічного стоматологічного хворого.
132. Методика місцевого позаротового обстеження хворого з пошкодженням виличних кісток та дуг, кісток носа.
133. Методика місцевого внутрішньоротового обстеження хворого з пошкодженням виличних кісток та дуг, кісток носа. Інструментарій для огляду ротової порожнини.
134. Лабораторні додаткові методи обстеження.

135. Інструментальні додаткові методи обстеження.
136. Показання до госпіталізації хірургічних стоматологічних хворих.
137. Консервативні та хірургічні методи лікування пошкоджень вилицевих кісток та дуг, кісток носа.
138. Схема медикаментозного лікування хворих з пошкодженнями вилицевих кісток та дуг, кісток носа.
139. Ускладнення, які можуть виникнути при пошкодженнях виличних кісток та дуг, кісток носа.
140. Види методів іммобілізації відламків кісток лицевого черепа.
141. Основні принципи евакуаційно-транспортної іммобілізації.
142. Методи проведення тимчасової іммобілізації.
143. Види тимчасової іммобілізації при переломах нижньої щелепи (циркулярна, пращеподібна, індивідуальна підборідно-тім'яна бинтова пов'язка, еластична пов'язка Померанцевої-Урбанської та ін.)
144. Види тимчасової транспортної іммобілізації при переломах верхньої щелепи (Фальтіна, Лімберга, жорстка підборідна праща Ентіна та ін.)
145. Покази та протипокази до лігатурного зв'язування зубів та щелеп.
146. Консервативні методи лікування переломів щелепових кісток. Переваги та недоліки.
147. Показання та протипоказання до консервативних методів лікування переломів щелеп.
148. Види шин (за способом фіксації, за методом виготовлення та ін.).
149. Способи постійної іммобілізації, які застосовують при переломах верхньої та нижньої щелеп.
150. Хірургічно-ортопедичні методи іммобілізації при травмах щелепових кісток (фіксація шин до інших анатомічних структур за допомогою дротяної лігатури, "S"-подібних, "Г"-подібних гачків, використання кортикальних гвинтів та ін.).
151. Фактори, які ускладнюють консолідацію кісткових фрагментів (рани м'яких тканин, зуби в лінії перелому, вільнолежачі кісткові фрагменти та ін.).
152. Догляд за порожниною рота після консервативної репозиції та фіксації фрагментів. Терміни постійної іммобілізації. Медикаментозне лікування.
153. Статистична характеристика та джерела вогнепальних поранень ЩЛД в умовах військових дій та надзвичайних станів.
154. Класифікація вогнепальних поранень обличчя.
155. Характеристика вогнепальних поранень обличчя в залежності від виду зброї.
156. Особливості перебігу вогнепальних травм в залежності від анатомо-фізіологічних особливостей ЩЛД.
157. Діагностика вогнепальних поранень обличчя та визначення ступеня важкості травми.
158. Об'єм надання першої медичної допомоги потерпілим з вогнепальними травмами обличчя.
159. Послідовність лікувально-евакуаційних заходів при масовому поступленні хворих з вогнепальними пораненнями обличчя. Принципи медичного сортування хворих.
160. Консервативні і хірургічні методи лікування вогнепальних поранень ЩЛД та післятравматичних дефектів. Остеопластична хірургія.
161. Ускладнення вогнепальних поранень кісток обличчя. Вогнепальний остеомієліт: особливості клінічного перебігу, діагностики та лікування.
162. Особливості реабілітації хворих з пораненнями ЩЛД. Лікарська етика та деонтологія.
163. Показання до проведення остеосинтезу кісток лицевого черепа.
164. Підготовка хворого до операції остеосинтезу.
165. Вибір методів фіксації відламків.
166. Особливості проведення остеосинтезу при переломах нижньої і верхньої щелепи, виличної кістки і дуги.
167. Апаратні операційні методи остеосинтезу.
168. Особливості післяопераційного періоду у травматичних хворих. Можливі ускладнення.
169. Мезенхімальний остеогенез.
170. Фактори, які впливають на остеогенез.
171. Види регенерації кісткової тканини.
172. Стадії репаративної регенерації кістки.
173. Рентгенологічна симптоматика загоєння кісткової тканини після перелому.
174. Причини порушення репаративної регенерації.
175. Основні механізми впливу на процеси регенерації кістки.

- 177.Методи оптимізації перебігу репаративного остеогенезу.
- 178.Поняття «поєднане пошкодження».
- 179.Класифікація поєднаних пошкоджень ЩЛД. Закрита (неінфікована) та відкрита (інфікована) черепно-мозкова травма.
- 180.Струс, забій, стискання головного мозку, клінічні прояви, діагностика.
- 181.Перелом кісток основи черепа, клінічні прояви, діагностика.
- 182.Принципи надання невідкладної допомоги потерпілим з поєднаними пошкодженнями ЩЛД.
- 183.Травматична хвороба, класифікація, її періоди, діагностика.
- 184.Клінічні прояви травматичної хвороби, особливості при пошкодженнях ЩЛД.
- 185.Комплексна терапія травматичної хвороби, профілактика ускладнень.
- 186.Травматичний шок, його стадії, клінічні прояви, діагностика.
- 187.Алгоритм надання невідкладної медичної допомоги при травматичному шоку, лікування на етапах медичної евакуації.
- 188.Догоспітальна та госпітальна допомога хворим з травматичним шоком.
- 189.Профілактика травматичного шоку.
- 190.Комплексний вплив травми на організм.
- 191.Профілактика ускладнень при поєднаних пошкодженнях ЩЛД та травматичній хворобі.
- 192.Опіки, класифікація, ознаки.
- 193.Перша медична допомога в залежності від ступеня опіку.
- 194.Обмороження, класифікація, ознаки.
- 195.Перша медична допомога при обмороженнях.
- 196.Хімічні опіки, класифікація, ознаки.
- 197.Перша допомога при хімічних опіках в залежності від діючої речовини.
- 198.Електротравма, місцеві та загальні зміни.
- 199.Перша допомога при хімічних опіках в залежності від легкого чи важкого ураження.
- 200.Класифікація та патогенез комбінованих пошкоджень.
- 201.Варіанти клінічного перебігу комбінованих пошкоджень ЩЛД.
- 202.Сортування поранених.
- 203.Профілактика ускладнень у хворих з комбінованими пошкодженнями ЩЛД.
- 204.Поняття про променевою хворобу.
- 205.Особливості клінічного перебігу променевої хвороби в залежності від ступеню важкості.
- 206.Механізми дії бойових отруйних речовин.
- 207.Симптом взаємного обтяження при механо-хімічних пораненнях щелепно-лищевої ділянки.
- 208.Особливості надання медичної допомоги щелепно-лицевим пораненим з комбінованими пошкодженнями.
- 209.Етіологічні чинники, що зумовлюють виникнення пухлин щелепно-лищевої ділянки. Різновиди канцерогенів.
- 210.Теорії виникнення пухлин. Фази канцерогенезу.
- 211.Класифікації пухлин щелепно-лищевої ділянки.
- 212.Класифікація і особливості доброякісних пухлин щелепно-лищевої ділянки.
- 213.Порівняльна характеристика доброякісних і злоякісних пухлин.
- 214.Основні методи діагностики пухлин щелепно-лищевої ділянки.
- 215.Види одонтогенних пухлин ЩЛД.
- 216.Етіопатогенез одонтогенних новоутворень щелеп.
- 217.Патанатомія різних видів одонтогенних пухлин.
- 218.Клінічні прояви амелобластоми, діагностика, дифдіагностика, лікування.
- 219.Особливості клінічних проявів, діагностика, дифдіагностика та лікування одонтом.
- 220.Клініка, діагностика, дифдіагностика та лікування цементом.
- 221.Епулід. Клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.
- 222.Класифікація доброякісних пухлин щелепних кісток.
- 223.Етіопатогенез доброякісних пухлин щелеп.
- 224.Особливості клінічного перебігу доброякісних пухлин щелеп.
- 225.Методи діагностики доброякісних пухлин щелеп.
- 226.Способи лікування та реабілітації пацієнтів із доброякісними пухлинами щелеп.
- 227.Принципи профілактики розвитку ускладнень у хворих із вказаною патологією.

228. Етіологія та патогенез остеогенних пухлиноподібних новоутворень щелеп.
229. Основні методи діагностики, диференційна діагностика.
230. Клінічні прояви на всіх стадіях перебігу остеогенних пухлиноподібних новоутворень щелеп.
231. Методи хірургічного лікування остеогенних пухлиноподібних новоутворень щелеп.
232. Ускладнення, причини їх виникнення. Профілактичні заходи для запобігання виникнення даної патології.
233. Класифікація новоутворів м'яких тканин ЩЛД.
234. Етіопатогенез доброякісних пухлин м'яких тканин ЩЛД.
235. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин шкіри.
236. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин із сполучної тканини.
237. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин із м'язової тканини.
238. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних пухлин із жирової тканини.
239. Клінічні прояви, діагностика, лікування доброякісних нейрогенних пухлин та пухлиноподібних утворів.
240. Клінічні прояви, діагностика, лікування гемангіом.
241. Клінічні прояви, діагностика, лікування лімфангіом.
242. Принципи профілактики розвитку ускладнень у хворих на доброякісні пухлини м'яких тканин ЩЛД.
243. Патоморфологія вроджених пухлиноподібних новоутворень.
244. Клінічні прояви, діагностика, лікування дермоїдних та епідермоїдних кіст.
245. Клінічні прояви, діагностика, лікування серединних кіст та нориць шиї.
246. Клінічні прояви, діагностика, лікування бокових кіст та нориць шиї.
247. Диференційна діагностика вроджених пухлиноподібних утворень м'яких тканин ЩЛД.
248. Принципи лікування вроджених пухлиноподібних утворень м'яких тканин ЩЛД.
249. Профілактика розвитку ускладнень пухлиноподібних утворень м'яких тканин ЩЛД.
250. Етіологія, патогенез передракових станів.
251. Класифікації передракових станів.
252. Морфологічна і клінічна діагностика передракових станів.
253. Методи обстеження хворих з передраковими станами.
254. Клініка, діагностика, лікування передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика.
255. Диференційна діагностика облігатних та факультативних форм передракових захворювань.
256. Особливості патоморфології передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика.
257. Профілактика передракових станів.
258. Диспансерне спостереження хворих з передраковими станами.
259. Клініко-морфологічна класифікація доброякісних пухлин та кіст слинних залоз.
260. Кісти слинних залоз.
261. Ретенційні кісти малих слинних залоз.
262. Ретенційні кісти підязикових слинних залоз (ранули).
263. Кісти підщелепової слинної залози.
264. Кісти привушної слинної залози.
265. Онкоцитоз.
266. Синдром Кюттнера.
267. Клінічні прояви, діагностика та лікування плеоморфної аденоми (поліморфної аденоми, змішаної пухлини).
268. Клінічні прояви, діагностика та лікування мономорфних аденом.
269. Аденолімфоми (пухлини Уортена).
270. Оксифільної аденоми (онкоцитомі).
271. Клінічні прояви, діагностика та лікування неепітеліальних пухлин слинних залоз.
272. Хірургічне лікування доброякісних пухлин слинних залоз.
273. Клініко-морфологічна класифікація злоякісних пухлин слинних залоз.
274. Мукоепідермоїдний рак слинних залоз, клінічні прояви, діагностика, лікування.
275. Аденокарцинома та циліндрома, клінічні прояви, діагностика, лікування.
276. Клінічні прояви, діагностика, лікування сарком слинних залоз.

277. Епідеміологія, етіопатогенез злоякісних новоутворів шкіри лица, слизової оболонки і органів порожнини рота.
278. Принципи діагностики злоякісних пухлин ЩЛД та шиї.
279. Клінічні прояви, діагностика та лікування меланоми.
280. Клінічні прояви, діагностика та лікування базаліоми.
281. Класифікація злоякісних новоутворів порожнини рота.
282. Клінічна картина злоякісних новоутворів порожнини рота.
283. Принципи лікування злоякісних новоутворів порожнини рота.
284. Патоморфологія раку та саркоми щелеп.
285. Клінічні прояви раку (карциноми) верхньої щелепи, діагностика, лікування.
286. Клінічні прояви раку нижньої щелепи, діагностика, лікування.
287. Клінічні прояви, діагностика, лікування саркоми верхньої щелепи.
288. Клінічні прояви, діагностика, лікування саркоми нижньої щелепи.
289. Хірургічне лікування злоякісних пухлин щелеп.
290. Цілі і завдання відновної хірургії щелепно-лицевої ділянки.
291. Обстеження пацієнтів, які потребують відновних операційних втручань в ЩЛД.
292. Класифікація дефектів та деформацій щелепно-лицевої ділянки згідно етіології, патогенезу, локалізації та характеру порушень функцій.
293. Показання до реконструктивно-відновних операцій на обличчі.
294. Пластика місцевими тканинами за Шимановським.
295. Пластика зустрічними трикутними клаптями за Лімбергом.
296. Класифікація клаптів на ніжці.
297. Пластичне заміщення дефектів та деформацій носа.
298. Пластичне заміщення дефектів губ.
299. Заміщення дефектів тканин середньої зони обличчя.
300. Заміщення дефектів ЩЛД клаптями на ніжці.
301. Заміщення дефектів ЩЛД артеріалізованими клаптями.
302. Причини виникнення, класифікація слинних нориць.
303. Хірургічні методи закриття слинних нориць.
304. Консервативне лікування слинних нориць.
305. Показання до застосування трансплантатів шкіри та слизової оболонки.
306. Класифікація способів та методики проведення вільної пересадки шкіри та слизової.
307. Основні покази та протипокази до закриття дефектів обличчя філатовським стеблом.
308. Вимоги до шкіри, де планують сформувати стебло і в ділянці дефекту тканин обличчя.
309. Методи заготовки стебла, основні етапи операції формування стебла.
310. Основні прийоми підготовки (тренування) стебла до міграції.
311. Правила розпластування стебла на рані-реципієнті.
312. Особливості догляду за хворими після пластичних операцій.
313. Диспансеризація хворих після відновних операцій в ЩЛД.
314. Деонтологічні аспекти в роботі з хворими, які потребують відновних операцій в ЩЛД.
315. Етіологія вроджених вад та незрощень обличчя.
316. Класифікація вроджених незрощень губи та піднебіння.
317. Клінічна картина вроджених незрощень верхньої губи і піднебіння.
318. Функціональні та анатомічні порушення у дітей із вродженими незрощеннями верхньої губи і піднебіння.
319. Принципи комплексного лікування дітей із вродженими незрощеннями верхньої губи і піднебіння.
320. Терміни хірургічного лікування дітей із вродженими незрощеннями верхньої губи і піднебіння.
321. Методи хейлопластики при одnobічному та двобічному незрощенні верхньої губи.
322. Методи оперативних втручань при вроджених незрощеннях піднебіння.
323. Догляд і вигодовування дітей із вродженими незрощеннями верхньої губи та піднебіння.
324. Підготовка дітей до операції хейлопластики та ураностафілопластики.
325. Пластика післяопераційних дефектів та деформацій верхньої губи, носа і піднебіння.
326. Завдання і заходи хірургічної підготовки порожнини рота до протезування.
327. Види хірургічних втручань на м'яких тканинах порожнини рота.

328. Показання та протипоказання до хірургічної підготовки порожнини рота до протезування.
329. Показання до пластичних хірургічних втручань на м'яких тканинах порожнини рота.
330. Методи здовження вуздечок губ, щік, язика, показання до вказаних втручань.
331. Показання до пластики м'яких тканин порожнини рота.
332. Операційні методики поглиблення мілкого присінку порожнини рота.
333. Показання до вільної пластики шкірою, методика втручання.
334. Показання до вільної пластики слизовою оболонкою, методика втручання.
335. Методики накладання косметичних швів.
336. Особливості загоєння м'яких тканин порожнини рота.
337. Методика видалення слизового гребеня, її характеристика.
338. Можливі ускладнення місцевопластичних операцій.
339. Особливості догляду за післяопераційними ранами.
340. Профілактика післяопераційних ускладнень.
341. Методи місцевої профілактики атрофії альвеолярного відростка щелеп після видалення зуба.
342. Показання до відкритої альвеолектомії та закритої черезслизової альвеолокомпресії.
343. Методи проведення відкритої альвеолектомії та закритої черезслизової альвеолокомпресії.
344. Показання до остеопластики та способи її проведення.
345. Цілі і завдання заміщення кісткових дефектів щелеп.
346. Основні методи заміщення кісткових дефектів щелеп та їх характеристики.
347. Класифікація кістково-пластичних матеріалів.
348. Найбільш поширені сучасні кістково-пластичні матеріали, їх характеристики.
349. Покази до альвеолопластики та способи її проведення.
350. Переміщення підборідного (ментального) судинно-нервового пучка.
351. Методи збільшення висоти альвеолярних відростків щелеп.
352. Методи збільшення ширини альвеолярних відростків щелеп.
353. Цілі і завдання операції синус-ліфтингу. Відкритий та закритий синус-ліфтинг.
354. Методика виконання операції синус-ліфтингу, її характеристика, показання та протипоказання.
355. Можливі ускладнення операції синус-ліфтингу, способи їх профілактики.
356. Покази до підняття дна порожнини носа, способи проведення підняття дна порожнини носа.
357. Покази до переміщення нижньощелепного нерва.
358. Способи переміщення нижньощелепного нерва.
359. Методика видалення екзостозів, їх характеристика.
360. Місцеві та загальні лікувальні заходи при хірургічних втручаннях на альвеолярних відростках щелеп.
361. Визначення "кісткового дефекту". Види кісткових дефектів щелеп.
362. Особливості обстеження пацієнтів перед проведенням дентальної імплантації.
363. Показання і протипоказання до дентальної імплантації.
364. Типи імплантатів. Будова імплантатів: а) за видом матеріалу; б) за видом конструкції; в) складові елементи імплантатів.
365. Опорні ділянки для імплантатів.
366. Типи кісткової тканини за щільністю (С.Е. Misch).
367. Функціональні навантаження на імплантати після їх встановлення.
368. Основні вимоги до конструкції та матеріалів імплантатів.
369. Види дентальної імплантації.
370. Клінічні етапи імплантації.
371. Планування застосування методу протезування зубів з опорою на імплантати.
372. Методи ендосальної імплантації та особливості її проведення на верхній та нижній щелепах.
373. Базові методики операції дентальної імплантації.
374. Обладнання, інструментарій та медикаментозне забезпечення хірургічного етапу імплантації.
375. Ускладнення під час та після імплантації та їх лікування.
376. Доцільність та недоцільність використання дентальних імплантатів.
377. Особливості клінічної картини ускладнень ендодонтичного лікування.
378. Показання і протипоказання для проведення відповідного оперативного лікування.

379. Принципи проведення гранульомектомії в ділянці верхівки кореня зуба, міжкореневої перегородки.
380. Методики і етапи операції резекції верхівки кореня зуба.
381. Резекція (ампутація) кореня зуба.
382. Коронаро-радикулярна сепарація.
383. Гемісекція зуба.
384. Реплантація зуба.
385. Направлена регенерація тканин.
386. Основні завдання пародонтальної реконструктивно-відновної (пластичної) хірургії.
387. Показання та протипоказання до хірургічного лікування захворювань пародонту.
388. Планування хірургічного втручання.
389. Методики пародонтальної реконструктивно-відновної (пластичної) хірургії:
- операції в межах пародонтальної, зубоюсенної кишені;
  - клаптеві операції;
  - формування присінка порожнини рота.
390. Кістково-заміщуючі матеріали.

3. Структура навчальної дисципліни

Тема	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	СРС	Індивідуальна робота
Змістовий модуль I. "Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД"				
Тема №1. Набуті дефекти і деформації м'яких тканин обличчя. Принципи планування пластичних операцій. Пластика місцевими тканинами. Пластика клаптем на ніжці. Вільна пересадка тканин. Пластика шкірним стеблом за Філатовим. Хірургічне лікування слинних норичь. Вроджені незрощення верхньої губи та піднебіння. Класифікація. Особливості клінічного перебігу та функціональних порушень. Принципи хірургічного лікування. Деформації щелеп: етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика. Ортогнатична хірургія: принципи та техніки моно- та бімаксиллярних операцій. Методика дистракційного остеогенезу.		6	3 3 3 3	
Тема №2. Основи кістково-пластичної хірургії ЩЛД. Класифікація кістково-пластичних матеріалів. Поняття про автогенну, аллогенну, ксеногенну трансплантацію, застосування синтетичних (аллопластичних) кісткових замінників. Загальні правила кістково-пластичних операцій у ЩЛД. Принципи підготовки материнського ложа та донорської ділянки для трансплантації. Тотальні та субтотальні дефекти верхньої та нижньої щелепи, їх клінічно-рентгенологічна характеристика. Принципи реконструктивної хірургії ЩЛД з використанням черепно-лицевих титанових імплантатів та кісткових автотрансплантатів. Дефекти та деформації зовнішнього носа та вуха. Основи ектопротезування. Реконструкція СНЩС.		6	3 3 3	-
Тема №3. Хірургічна підготовка порожнини рота до ортопедичного лікування. Операції на м'яких тканинах: пластика вуздечок губи та язика, усунення рубцевих деформацій та м'язових тяжів, фіброзних змін слизової оболонки порожнини рота. Вестибулопластика: принципи та техніки операції з використанням вільних слизових та шкірних трансплантатів. Ускладнення ендодонтичних втручань та їх хірургічне лікування. Пародонтальна хірургія: основні методики операційних втручань, використання кістково-пластичних матеріалів. Спрямована тканинна регенерація за допомогою мембран.		6	3 3 3	

Тема №4. Дентальна імплантація. Історія та основні етапи розвитку імплантології. Види імплантатів, матеріали для їх виготовлення. Принципи та методика одно- та двохетапної імплантації. Поняття про негайне та відтерміноване навантаження імплантатів. Ускладнення дентальної імплантації.		6	3	
Тема №5. Анкілози скронево-нижньощелепного суглоба (СНЩС): етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика, лікування, профілактика. Артроскопія, її можливості в лікуванні хвороб СНЩС. Контрактура нижньої щелепи: етіологія, класифікація, клінічна картина, диференційна діагностика, лікування, профілактика. Захворювання і пошкодження трійчастого і лицевого нервів. Клініка, діагностика, лікування. Хірургічне лікування больових синдромів: невралгії, неврити ЩЛД. Синдром больової дисфункції СНЩС. Алгоритми виконання практичних навичок: пластика місцевими тканинами, техніки накладання швів, проведення альвеолотомії, проведення розтину пародонтального абсцесу. Підсумкове заняття з розділу "Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД".		6	3 3 3 3	
Разом за змістовим модулем 1	-	30	45	
Змістовий модуль 2. «Субординатура»				
Тема №1. Клінічне обстеження хірургічного стоматологічного хворого. Курація амбулаторних та стаціонарних хворих. Підготовка хворого до операційного втручання. Асептика та антисептика в ЩЛХ. Класифікація знечулення, види, методи, показання та протипоказання. Загальне знечулення. Премедикація. Нейролептанальгезія. Вибір методу знечулення при хірургічних втручаннях в умовах стаціонару, поліклініки.		6	9 3 3 3 3	
Тема №2. Місцеві анестетики, їх властивості, побічні дії. Місцеве знечулення: аплікаційна, інфільтраційна анестезії. Методи провідникового знечулення щелеп і прилеглих тканин. Ускладнення місцевої анестезії, їх профілактика і лікування. Серцево-легенева реанімація.		6	3 3	
Тема №3. Операція видалення зуба. Показання та протипоказання. Інструментарій. Етапи операції. Методики видалення зубів на верхній та нижній щелепі. Атипове видалення зубів. Ускладнення під час видалення зубів: клінічна картина, діагностика, лікування і профілактика. Підготовка хворих із супутньою патологією до видалення зубів. Підсумковий тематичний контроль № 1. "Пропедевтика хірургічної стоматології".		6		-
Тема №4. Запальні процеси ЩЛД: класифікація, етіологія, патогенез. Хвороби прорізування зубів. Перикоронарит. Гострі та хронічні періодонтити: класифікація, етіологія, патогенез. Клінічні прояви, діагностика, хірургічні методи лікування, ускладнення, їх профілактика. Одонтогенний періостит та остеомієліт щелеп (гострий, хронічний): етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика. Особливості протікання та лікування остеомієліту в пацієнтів із наркотичною залежністю.		6	3	
Тема №5. Гострий і хронічний одонтогенний верхньощелепний синуїт. Лімфаденіти, аденофлегмони ЩЛД. Фурункули і карбункули обличчя. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення та профілактика. Специфічні запальні процеси ЩЛД: актиномікоз, туберкульоз, сифіліс. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, профілактика. ВІЛ інфекція/СНІД. Прояви в щелепно-лицевій ділянці. Артрит і артроз скронево - нижньощелепного суглоба (СНЩС). Гострі та хронічні сіалоаденіти. Слино-кам'яна хвороба. Класифікація, етіологія, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика.		6	3	

Тема №6. Абсцеси та флегмони клітковинних просторів, прилеглих до верхньої щелепи. Топографічна анатомія, етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика. Абсцеси та флегмони клітковинних просторів, прилеглих до нижньої щелепи. Топографічна анатомія, етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика. Підсумковий тематичний контроль № 2. "Запальні процеси ЩЛД" .		6	3	
Тема №7. Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД мирного часу та в екстремальних умовах. Класифікація, клінічний перебіг, діагностика. Методики хірургічної обробки ран м'яких тканин з урахуванням естетики обличчя, види швів. Лікування. Догляд за післяопераційною раною.		6		
Тема №8. Травматичні пошкодження зубів та кісток лицевого скелету мирного часу та в екстремальних умовах. Класифікація, клінічний перебіг, діагностика. Методи тимчасової та постійної іммобілізації. Osteosинтез кісток лицевого скелета. Показання до застосування. Матеріали та інструментарій для проведення остеосинтезу. Види фіксуючих пристроїв. Етапи операції. Поєднані та комбіновані ушкодження щелепно-лицевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування. Травматична хвороба. Підсумковий тематичний контроль № 3. «Травматологія ЩЛД» .		6	3	
Тема №9. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні утвори ЩЛД: класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування. Передракові захворювання.		6	3	
Тема №10. Злоякісні пухлини порожнини рота, обличчя, кісток лицевого скелету: класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування. Підсумковий тематичний контроль № 4. «Онкологія ЩЛД» . Алгоритми виконання практичних навичок. Підсумкове заняття.		6	3	
Разом за змістовим модулем 2	-	60	45	
Усього годин 180/6 кредитів ECTS	-	90	90	
Підсумковий контроль				Залік

4. Тематичний план лекцій – непередбачено при вивченні дисципліни

5. Теми семінарських занять – непередбачено при вивченні дисципліни

6. Тематичний план практичних занять на ІХ (осінній) / Х (весняний) семестр

№ п/п	Тема заняття	К-ть годин
Змістовий модуль І. "Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД"		
1.	Тема №1. Набуті дефекти і деформації м'яких тканин обличчя. Принципи планування пластичних операцій. Пластика місцевими тканинами. Пластика клаптем на ніжці. Вільна пересадка тканин. Пластика шкірним стеблом за Філатовим. Хірургічне лікування слинних норниць. Вроджені незрощення верхньої губи та піднебіння. Класифікація. Особливості клінічного перебігу та функціональних порушень. Принципи хірургічного лікування. Деформації щелеп: етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика. Ортогнатична хірургія: принципи та техніки моно- та бімаксиллярних операцій. Методика distraкційного остеогенезу.	6
2.	Тема №2. Основи кістково-пластичної хірургії ЩЛД. Класифікація кістково-пластичних матеріалів. Поняття про автогенну, аллогенну, ксеногенну трансплантацію, застосування синтетичних (аллопластичних) кісткових замінників. Загальні правила кістково-пластичних операцій у ЩЛД. Принципи підготовки материнського ложа та донорської ділянки для трансплантації. Тотальні та субтотальні дефекти верхньої та нижньої щелепи, їх клінічно-рентгенологічна характеристика. Принципи реконструктивної хірургії ЩЛД з використанням черепно-лицевих титанових імплантатів та кісткових	6

	автотрансплантатів. Дефекти та деформації зовнішнього носа та вуха. Основи ектопротезування. Реконструкція СНЩС.	
3.	Тема №3. Хірургічна підготовка порожнини рота до ортопедичного лікування. Операції на м'яких тканинах: пластика вуздечок губи та язика, усунення рубцевих деформацій та м'язових тяжів, фіброзних змін слизової оболонки порожнини рота. Вестибулопластика: принципи та техніки операції з використанням вільних слизових та шкірних трансплантатів. Ускладнення ендодонтичних втручань та їх хірургічне лікування. Пародонтальна хірургія: основні методики операційних втручань, використання кістково-пластичних матеріалів. Спрямована тканинна регенерація за допомогою мембран.	6
4.	Тема №4. Дентальна імплантація. Історія та основні етапи розвитку імплантології. Види імплантатів, матеріали для їх виготовлення. Принципи та методика одно- та двохетапної імплантації. Поняття про негайне та відтерміноване навантаження імплантатів. Ускладнення дентальної імплантації.	6
5.	Тема №5. Анкілози скронево-нижньощелепного суглоба (СНЩС): етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика, лікування, профілактика. Артроскопія, її можливості в лікуванні хвороб СНЩС. Конtrakтура нижньої щелепи: етіологія, класифікація, клінічна картина, диференційна діагностика, лікування, профілактика. Захворювання і пошкодження трійчастого і лицевого нервів. Клініка, діагностика, лікування. Хірургічне лікування больових синдромів: невралгії, неврити ЩЛД. Синдром больової дисфункції СНЩС. Алгоритми виконання практичних навичок: пластика місцевими тканинами, техніки накладання швів, проведення альвеолотомії, проведення розтину пародонтального абсцесу. Підсумкове заняття з розділу "Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД".	6

Змістовий модуль 2. «Субординатура»		
6.	Тема №1. Клінічне обстеження хірургічного стоматологічного хворого. Курація амбулаторних та стаціонарних хворих. Підготовка хворого до операційного втручання. Асептика та антисептика в ЩЛХ. Класифікація знечулення, види, методи, показання та протипоказання. Загальне знечулення. Премедикація. Нейролептанальгезія. Вибір методу знечулення при хірургічних втручаннях в умовах стаціонару, поліклініки.	6
7.	Тема №2. Місцеві анестетики, їх властивості, побічні дії. Місцеве знечулення: аплікаційна, інфільтраційна анестезії. Методи провідникового знечулення щелеп і прилеглих тканин. Ускладнення місцевої анестезії, їх профілактика і лікування. Серцево-легенева реанімація.	6
8.	Тема №3. Операція видалення зуба. Показання та протипоказання. Інструментарій. Етапи операції. Методики видалення зубів на верхній та нижній щелепі. Атипове видалення зубів. Ускладнення під час видалення зубів: клінічна картина, діагностика, лікування і профілактика. Підготовка хворих із супутньою патологією до видалення зубів. Тема №5. Підсумковий тематичний контроль № 1. «Пропедевтика хірургічної стоматології».	6
9.	Тема №4. Запальні процеси ЩЛД: класифікація, етіологія, патогенез. Хвороби прорізування зубів. Перикоронарит. Гострі та хронічні періодонтити: класифікація, етіологія, патогенез. клініка, діагностика, хірургічні методи лікування, ускладнення, їх профілактика. Одонтогенний періостит та остеомієліт щелеп (гострий, хронічний): етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика. Особливості протікання та лікування остеомієліту в пацієнтів із наркотичною залежністю.	6

10.	Тема №5. Гострий і хронічний одонтогенний верхньощелеповий синусит. Лімфаденіти, аденофлегмони ЩЛД. Фурункули і карбункули обличчя. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення та профілактика. Специфічні запальні процеси ЩЛД: актиномікоз, туберкульоз, сифіліс. Етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, профілактика. ВІЛ інфекція/СНІД. Прояви в щелепно-лицевій ділянці. Артрит і артроз скронево - нижньощелепного суглоба (СНЩС). Гострі та хронічні сіалоаденіти. Слино-кам'яна хвороба. Класифікація, етіологія, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика.	6
11.	Тема №6. Абсцеси та флегмони клітковинних просторів, прилеглих до верхньої щелепи. Топографічна анатомія, етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика. Абсцеси та флегмони клітковинних просторів, прилеглих до нижньої щелепи. Топографічна анатомія, етіологія, патогенез, клінічний перебіг, діагностика, лікування, ускладнення, їх профілактика. Підсумковий тематичний контроль № 2. «Запальні процеси ЩЛД».	6
12.	Тема №7. Травматичні пошкодження м'яких тканин ЩЛД мирного часу та в екстремальних умовах. Класифікація, клінічний перебіг, діагностика. Методики хірургічної обробки ран м'яких тканин з урахуванням естетики обличчя, види швів. Лікування. Догляд за післяопераційною ранюю.	6
13.	Тема №8. Травматичні пошкодження зубів та кісток лицевого скелету мирного часу та в екстремальних умовах. Класифікація, клінічний перебіг, діагностика. Методи тимчасової та постійної іммобілізації. Остеосинтез кісток лицевого скелета. Показання до застосування. Матеріали та інструментарій для проведення остеосинтезу. Види фіксуючих пристроїв. Етапи операції. Поєднані та комбіновані ушкодження щелепно-лищевої ділянки. Клініка, діагностика, лікування. Травматична хвороба. Підсумковий тематичний контроль № 3. «Травматологія ЩЛД».	6
14.	Тема №9. Доброякісні пухлини та пухлиноподібні утвори ЩЛД: класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування. Передракові захворювання.	6
15.	Тема №10. Злоякісні пухлини порожнини рота, обличчя, кісток лицевого скелету: класифікація, гістологічна будова, клініка, диференційна діагностика, принципи і методи лікування. Підсумковий тематичний контроль № 4. «Онкологія ЩЛД». Алгоритми виконання практичних навичок. Підсумкове заняття.	6
Разом годин: 90		

7. Теми лабораторних занять – непередбачено при вивченні дисципліни

8. Тематичний план самостійної роботи студентів на ІХ (осінній) / Х (весняний) семестр

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин	Вид контролю
1.	Тема №1. Хірургічні методи лікування захворювань СНЩС, пластика СНЩС.	3	
2.	Тема №2. Синдром больової дисфункції СНЩС.	3	
3.	Тема №3. Хірургічні методи лікування контрактури нижньої щелепи.	3	
4.	Тема №4. Пластика м'яких тканин ЩЛД місцевими тканинами. Пластика м'яких тканин ЩЛД клаптем на ніжці.	3	
5.	Тема №5. Пластика м'яких тканин ЩЛД стеблом Філатова.	3	

6.	Тема №6. Пластика м'яких тканин ЩЛД вільними шкірними клаптями.	3	Поточний контроль на практичних заняттях	
7.	Тема №7. Пластичне усунення нориць слинних залоз.	3		
8.	Тема №8. Регенерація тканин. Біологічні основи остеогенезу.	3		
9.	Тема №9. Пластика кісткових тканин ЩЛД, автокісткова пластика. Остеоінтеграція. Остеогенні, остеоіндуктивні, остеокондуктивні та кістково-заміщуючі матеріали.	3		
10.	Тема №10. Дистракційно-компресійний метод. Біологічні засади, обладнання, методи.	3		
11.	Тема №11. Підготовка альвеолярного паростка до імплантації. Методи та матеріали.	3		
12.	Тема №12. Біологічні основи імплантації штучних зубів. Хірургічні етапи.	3		
13.	Тема №13. Пародонтальна хірургія. Спрямована тканинна регенерація. Мембранна техніка.	3		
14.	Тема №14. Сучасні фізіотерапевтичні методи лікування невритів та невралгій ЩЛД.	3		
15.	Тема №15. Мікрохірургія тканин ЩЛД.	3		
16.	Тема №16. Написання історії хвороби.	9		
17.	Тема №17. Особливості променевої діагностики патологій щелепно-лицевої ділянки.	3		
18.	Тема №18. Обґрунтування вибору додаткових методів обстеження в комплексній діагностиці захворювань ЩЛД.	3		
19.	Тема №19. Принципи седативної підготовки хворих до операційних втручань в клініці ЩЛХ.	3		
20.	Тема №20. Особливості застосування окремих препаратів різних фармакологічних груп (місцеві анестетики, препарати для невідкладної допомоги, антибіотики) в комплексному лікуванні захворювань ЩЛД.	3		
21.	Тема №21. Сучасні фізіотерапевтичні методи лікування в клініці ЩЛХ.	3		
22.	Тема №22. Підготовка хворих із супутньою патологією до операційного втручання.	3		
23.	Тема №23. Невідкладні стани в практиці хірурга-стоматолога. Серцево-легенева реанімація.	3		
24.	Тема №24. Принципи вибору операційного доступу при втручаннях в ЩЛД. Види розрізів. Особливості догляду за післяопераційною раною. Види швів.	3		
25.	Тема №25. Перфоративний верхньощелеповий синусит. Пластика ороантрального з'єднання. Методика проведення.	3		
26.	Тема №26. Об'єм та порядок надання допомоги щелепно-лицевим пораненим на етапах медичної евакуації. Військово-лікарська експертиза та експертиза непрацездатності при пораненнях та захворюваннях ЩЛД мирного та військового часу.	3		
27.	Тема №27. Сучасні методи діагностики, лікування передракових захворювань шкіри обличчя, слизової оболонки порожнини рота та язика, їх профілактика.	3		
28.	Тема №28. Принципи планування методи та прийоми місцевопластичних операцій. Вестибулопластика.	3		
Всього		90		

9. Індивідуальні завдання – не заплановано робочим навчальним планом.

10. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота студентів включає:

- конспекти теоретичного матеріалу, розв'язок ситуаційних завдань, контрольних запитань з відповідних тематик самостійної роботи тощо;
  - створення мультимедійних презентацій за обраними тематиками самостійної роботи;
  - створення стендових презентацій за обраними тематиками самостійної роботи;
  - написання історії хвороби згідно обраних нозологій;
  - підготовку до аудиторних занять (практичних);
  - виконання завдань з навчальної дисципліни впродовж семестру;
  - роботу над окремими темами навчальних дисциплін, які згідно з робочою навчальною програмою дисципліни винесені на самостійне опрацювання студентів;
  - підготовку до всіх видів контрольних робіт;
  - роботу в студентських наукових гуртках та осередках тощо;
  - участь у роботі «круглих столів» тощо;
  - участь у наукових і науково-практичних конференціях, олімпіадах тощо;
- З метою організації проведення самостійної роботи на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії викладачами проводяться наступні заходи:
- групові та індивідуальні консультації;
  - співбесіди зі студентами;
  - систематичний контроль за виконанням студентами завдань, рекомендованих до самостійного опрацювання;
  - забезпечення студентів засобами для самоконтролю (тести, пакети контрольних питань та ситуаційних задач);
  - аналіз та оцінка роботи студента.

11. Методи навчання.

Навчальний процес на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії організовано згідно наступних нормативних документів:

- Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII;
- постанови Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 №266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»;
- наказу МОН України №1151 від 06.01.2015 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 №266»;
- наказу ректора ЛНМУ імені Данила Галицького від 02.06.2016 № 1604 «Про затвердження навчальних планів»;
- положення про організацію освітнього процесу у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, схвалено Вченою радою ЛНМУ імені Данила Галицького 23.06.2021, протокол №3-ВР;
- положення про критерії, правила і процедуру оцінювання результатів навчальної діяльності студентів у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, схвалено Вченою радою ЛНМУ імені Данила Галицького 21.02.2018, протокол №1-ВР;
- Освітньо професійної програми «Стоматологія», другий (магістерський) рівень вищої освіти, 221 Стоматологія, МОН України Сертифікат НД №1497026 дійсний до 01.07.2025;
- положення про робочу навчальну програму дисципліни та методичні рекомендації щодо її розробки, ЦМК ЛНМУ імені Данила Галицького 23.04.2015, протокол №2;
- навчальної програми дисципліни «Хірургічна стоматологія» для студентів III, IV та V курсів стоматологічного факультету.

Практичні клінічні заняття з хірургічної стоматології та ЩЛХ проводяться з групами 13-15 осіб у кожній. Початковий рівень знань студента, який починає навчання на кафедрі хірургічної стоматології, передбачає визначення рівня знань із анатомії, загальної і спеціальної фізіології, патологічної анатомії та фізіології на основі фундаментальної підготовки на кафедрах медико-біологічного та загальноклінічного профілю.

На практичних заняттях викладачами висвітлюються досягнення науково-технічного прогресу, медицини, зокрема, хірургічної стоматології і ЩЛХ та їх впровадження в практику.

У курсі викладаються основні й найбільш складні розділи з хірургічної стоматології та ЩЛХ, в тому числі проблеми взаємозв'язку всіх розділів стоматології із загальною патологією, екологією, етіологією та патогенезом різних стоматологічних та соматичних захворювань, нозологічною діагностикою, хірургічним і консервативним лікуванням, профілактикою, соціально-трудова реабілітацією та експертизою.

З метою оволодіння мануальними навичками надання хірургічної стоматологічної допомоги, поряд з вивченням теоретичних питань, студенти відпрацьовують маніпуляції на фантомах і муляжах, під керівництвом та контролем викладача самостійно проводять огляд пацієнтів з різними патологічними процесами ЩЛД, що відносяться до компетенції хірургічної стоматології та ЩЛХ, самостійно вивчають симптоми хірургічних стоматологічних захворювань, набувають навичок в діагностиці щелепно-лицевих розладів і захворювань, їх лікуванні, експертизі та трудовій реабілітації.

Методика організації навчального процесу на практичному занятті з хірургічної стоматології:

Тривалість практичного заняття 6 академічних години –4 год. 30 хв., в тому числі 3 перерви по 10 хв.

1. Підготовчий етап – 30 хв.

1.1 Організаційні заходи - 5 хв.

1.2 Постановка навчальних цілей та мотивація – 5 хв. Обґрунтування викладачем значення теми заняття для подальшого вивчення дисципліни та професійної діяльності лікаря з метою формування мотивації та цілеспрямованої навчальної діяльності. Ознайомлення студентів з конкретними цілями та планом заняття.

1.3 Контроль вихідного рівня знань (стандартизовані методи контролю) – 20 хв. Проведення стандартизованого контролю вихідного рівня підготовки студентів, обговорення та відповіді на запитання студентів.

Навчальні технології, матеріали методичного забезпечення: питання для індивідуального усного та письмового опитування, типові ситуаційні задачі та тести; таблиці, муляжі, розбірні моделі щелеп, підручники, навчальні посібники, довідники, атлас, методичні рекомендації відповідно тематики заняття, відеофільми.

2. Основний етап – 180 хв.

Формування професійних навичок та вмінь. Збирання студентами анамнезу та проведення огляду тематичного хворого. Студенти складають план обстеження пацієнта, план додаткових методів дослідження, заповнюють відповідну медичну документацію, відпрацьовують техніку проведення діагностичних маніпуляцій, лікувальних заходів, відпрацьовують практичні навички відповідно до тематики заняття.

Навчальні технології, матеріали методичного забезпечення: хворі стоматологічної поліклініки, історії хвороби, підбірка результатів додаткових методів обстеження тематичних хворих, ситуаційні задачі, алгоритми виконання практичних навичок, муляжі, інструментарій, тематичні відеоматеріали.

3. Заключний етап – 30 хв.

3.1 Контроль та корекція рівня професійних вмінь та навиків з використанням індивідуальних тестових завдань, ситуаційних задач, питань, демонстрації практичної навички чи вміння (10-15 хв.), перевірка робіт (5-10 хв.). Оцінка поточної діяльності студента впродовж заняття, враховуючи стандартизований кінцевий контроль, проведення аналізу успішності студентів, оголошення оцінки діяльності кожного студента та відображення її в журналі обліку відвідувань та успішності студентів.

3.2 Підведення підсумків заняття.

3.3 Домашнє завдання. Інформування студентів про тему наступного заняття. Рекомендована література.

Усі необхідні матеріали (методичний супровід, нормативні документи, перелік питань для поточного та підсумкового контролю, перелік алгоритмів виконання практичних навичок)

представлені на інформаційній платформі ЛНМУ імені Данила Галицького MISA; електронному сайті кафедри, інформаційних стендах кафедри.

На кафедрі опрацьована форма контролю засвоєння практичних навичок, яку отримує кожний студент на початку навчального семестру. Під час проведення практичних занять, а також в кінці семестру викладач робить відповідні позначення, підписи про засвоєння студентами переліку практичних навичок.

Самостійна робота студентів відображена в навчально-тематичних планах, а також в методичних розробках для самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студентів включає:

- конспекти теоретичного матеріалу, розв'язок ситуаційних завдань, контрольних запитань з відповідних тематик самостійної роботи тощо;
- створення мультимедійних презентацій за обраними тематиками самостійної роботи;
- створення стендових презентацій за обраними тематиками самостійної роботи;
- написання історії хвороби згідно обраних нозологій;
- підготовку до аудиторних занять (лекцій, практичних, тощо);
- виконання завдань з навчальної дисципліни впродовж семестру;
- роботу над окремими темами навчальних дисциплін, які згідно з робочою навчальною програмою дисципліни винесені на самостійне опрацювання студентів;
- підготовку до всіх видів контрольних робіт;
- виконання завдань, передбачених програмою практики;
- роботу в студентських наукових гуртках та осередках тощо;
- участь у роботі «круглих столів» тощо;
- участь у науковій і науково-методичній роботі кафедр, факультетів;
- участь у наукових і науково-практичних конференціях, олімпіадах тощо;
- підготовку до підсумкової державної атестації та ліцензійного іспиту «Крок 2. Стоматологія».

З метою організації проведення самостійної роботи на кафедрі хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії викладачами проводяться наступні заходи:

- групові та індивідуальні консультації;
- співбесіди зі студентами;
- систематичний контроль за виконанням студентами завдань, рекомендованих до самостійного опрацювання;
- забезпечення студентів засобами для самоконтролю (тести, пакети контрольних питань та ситуаційних задач);
- аналіз та оцінка роботи студента.

Відпрацювання пропущених занять здійснюється за попереднім записом студентів у відповідному журналі; відробки практичних занять проводяться на чергуваннях викладачів, а також за індивідуальним графіком. Графіки відробок практичних занять розміщені на відповідних стендах та інформаційному сайті кафедри. Студенти, які пропустили 3 і більше практичних занять допускаються до навчання з дозволу деканату стоматологічного факультету, а також повинні відпрацювати пропущені заняття впродовж найближчих двох тижнів. Контроль за відробками практичних занять проводиться у відповідному прошитому журналі з наскрізною нумерацією і фіксацією дати проходження відробки, що відповідає графіку. Тривалість і критерії оцінювання при відпрацюванні практичного заняття такі ж, як і на занятті.

Усі заняття забезпечені відповідним методичним та ілюстрованим матеріалом. Заняття проводяться в традиційній методиці із використанням тестових завдань, контрольних задач, усних відповідей. Під час занять у широкому об'ємі використовуються наявні на кафедрі муляжі.

Викладачами кафедри проведена значна робота по створенню методичних матеріалів для забезпечення навчального процесу, матеріалів для підготовки до практичних занять і лекцій в електронному варіанті, який розміщено на інформаційній платформі ЛНМУ імені Данила Галицького MISA та сайті кафедри хірургічної стоматології та ЩЛХ, створено базу тестових завдань для поточного і підсумкового контролю знань. Також забезпечено візуалізацію алгоритмів виконання практичних навичок відеопрезентаціями з усіх розділів дисципліни.

Інноваційні методи і технології, що використовуються в навчальному процесі

Дисципліна	Назви педагогічних технологій і інноваційних методів навчання
Хірургічна стоматологія	<ul style="list-style-type: none"> - залучення студентів до роботи з відомими електронними базами медичної інформації (ScienceDirect, PubMed, Пантелеймон тощо) через інтернет-мережу; - використання у педагогічному процесі міждисциплінарного підходу до вивчення хірургічної стоматології – постійне акцентування уваги студентів на зв'язку предмету з базовими дисциплінами та суміжними стоматологічними спеціальностями; - залучення студентів до асистувань при проведенні операційних втручань, онлайн-трансляція операцій в методичний кабінет завдяки наявному сучасному відео-обладнанню з синхронним обговоренням проведених маніпуляцій; - систематичні огляди зі студентами тематичних пацієнтів та обговорення клінічних випадків, мотивація студентів до складання алгоритмів діагностично-лікувальних заходів за умов тієї чи іншої стоматологічної хірургічної патології.

12. Методи контролю.

Контрольні заходи є необхідним елементом зворотного зв'язку у процесі навчання. Вони визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти.

Методи контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог «Критерії, правила і процедури оцінювання результатів навчальної діяльності студентів у ЛНМУ імені Данила Галицького», схвалено Вченою радою ЛНМУ імені Данила Галицького від 21.02.2018, протокол №1.

Контрольні заходи при вивченні дисципліни «Хірургічна стоматологія» включають поточний контроль, підсумковий контроль – семестровий залік.

Перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки студентів з дисциплін, які забезпечують цей курс проводиться вхідний контроль. Вхідний контроль проводиться на першому занятті за завданнями, що відповідають програмі попередньої дисципліни. Результати контролю аналізуються на кафедральних (міжкафедральних) нарадах та засіданнях методичних комісій спільно з науково-педагогічними працівниками, які проводять заняття з дисципліни. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, коригування навчального процесу.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретним цілям кожної теми. Поточний контроль здійснюється на основі комплексного оцінювання діяльності студента, що включає контроль вхідного рівня знань, якість виконання практичної роботи, рівень теоретичної підготовки, виконання самостійної роботи згідно тематичного плану та результати вихідного контролю рівня знань.

При оцінюванні навчальної діяльності студентів надається перевага стандартизованим методам контролю: тестові завдання, ситуаційні задачі, контрольні питання, усне опитування, структуровані письмові роботи, структурований згідно алгоритмів контроль практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Підсумковий контроль – семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях. Він проводиться відповідно до навчального плану в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Оцінка з дисципліни «Хірургічна стоматологія», представленій двома змістовими модулями, є рейтинговою та визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу, рівень теоретичної та практичної

підготовки. Форми проведення поточного контролю -тестування, розв'язування ситуаційних задач, вирішення клінічної ситуаційної задачі, демонстрація практичної навички чи вміння, відповіді на стандартизовані теоретичні питання. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованим та відповідають еталонам відповідей.

Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною шкалою (національною). При цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою.

Оцінювання поточної успішності студентів здійснюється на кожному практичному занятті і заноситься в журнал обліку академічної успішності.

Знання студентів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- **«відмінно»** - студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

- **«добре»** - студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

- **«задовільно»** - студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми або дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;

- **«незадовільно»** - студент не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Критерії оцінювання за видами контролю:

Критерії оцінювання тестового завдання

«відмінно» – студент вирішив 95-100 % із запропонованого набору тестових завдань;

«добре» – студент вирішив 80-94 % із запропонованого набору тестових завдань;

«задовільно» – студент вирішив 60,5-79 % із запропонованого набору тестових завдань;

«незадовільно» – студент вирішив менше, чим 60,5 % із запропонованого набору тестових завдань.

Критерії оцінювання пакета відкритих питань

До складу завдання входить 5 відкритих питань за темою практичного заняття. Вартість кожного окремого питання 1 бал, або 20%. Результати відповідей сумуються та виставляється оцінка за п'ятибальною шкалою: 5 «відмінно» – 4,5-5 балів; 4 «добре» – 3,5-4 бали; 3 «задовільно» – 3 бали; 2 «незадовільно» – 2 і менше балів.

Кожне із питань оцінюється за наступними критеріями:

1 бал – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття; самостійно, грамотно і послідовно з вичерпною повнотою відповів на запитання; демонструє глибокі і всебічні знання, логічно будує відповідь, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем; вміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, логічно та обґрунтовано будувати висновки; безпомилково відповідає на питання, використовуючи матеріали, що виносяться на самостійну роботу.

0,75 бала – студент добре засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, аргументовано викладає його; розкриває основний зміст навчального матеріалу, дає неповні визначення понять, допускає незначні порушення в послідовності викладення матеріалу та неточності при

використанні наукових термінів, нечітко формулює висновки, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних похибок у логіці викладу теоретичного змісту;

0,5 бала – студент в основному засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, фрагментарно розкриває зміст навчального матеріалу, показує початкову уяву про предмет вивчення, при відтворенні основного навчального матеріалу допускає суттєві помилки, наводить прості приклади, непереконливо відповідає, плутає поняття.

0 балів – студент не засвоїв навчальний матеріал теми, не знає основних визначень, понять; дає неправильну відповідь на запитання.

Критерії оцінювання ситуаційної задачі

«відмінно» – студент глибоко засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, вміє пов'язати теорію з практикою, що дозволяє йому розв'язувати ситуаційні задачі підвищеної складності.

«добре» – студент твердо засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, правильно застосовує теоретичні знання при розв'язуванні ситуаційних задач середньої важкості.

«задовільно» – студент засвоїв тільки основний матеріал без деталей, розв'язує лише найлегші задачі, припускається неточностей, обирає недостатньо чіткі формулювання, порушує послідовність у викладі відповіді.

«незадовільно» – студент не знає значної частини теоретичного матеріалу теми заняття, припускається істотних помилок, не вирішує ситуаційну задачу.

Критерії оцінювання практичних навичок

«відмінно» – студент повністю володіє практичною навичкою, вміє пов'язати теорію з практикою.

«добре» – студент частково володіє практичною навичкою, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань.

«задовільно» – студент володіє тільки обов'язковим мінімумом виконання практичного завдання, ознайомлений із технікою виконання.

«незадовільно» – студент не володіє практичною навичкою.

При використанні різних методів верифікації результатів навчання, їх бали сумуються в середнє арифметичне.

13. Форма підсумкового контролю успішності навчання – семестровий залік.

Підсумковий контроль – семестровий залік – це форма підсумкового контролю, що полягає в оцінці засвоєння студентом навчального матеріалу виключно на підставі результатів виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях. Він проводиться відповідно до навчального плану в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Семестровий залік з дисциплін проводиться після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які відвідали усі, передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття та набрали за поточну успішність кількість балів, не меншу за мінімальну. Для студентів, які пропустили 3 і більше навчальних занять, з дозволу деканату дозволяється відпрацьовувати академічну заборгованість до певного визначеного терміну в межах семестру.

Заліки приймають викладачі, які проводили практичні заняття в навчальній групі. Студент вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, завдань, передбачених навчальним планом.

Результати оцінювання роботи студента впродовж семестру мають бути задокументовані (занесені до академічного журналу (електронного), заліково-екзаменаційної відомості, залікової книжки студента). Виконані студентами протягом семестру контрольні роботи, індивідуальні завдання зберігаються на кафедрі протягом року.

14.Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

В освітньому процесі Університету застосовуються такі шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала, традиційна 4-бальна шкала та рейтингова шкала ЕСТ8. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно із нижченаведеними правилами.

Умови допуску до підсумкового контролю: Студент відвідав усі практичні заняття, виконав вимоги навчальної програми і отримав не менше, ніж 120 балів за поточну успішність.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200
4.97	199
4.95	198
4.92	197
4.9	196
4.87	195
4.85	194
4.82	193
4.8	192
4.77	191
4.75	190
4.72	189
4.7	188
4.67	187
4.65	186
4.62	185
4.6	184
4.57	183
4.52	181
4.5	180
4.47	179

4-бальна шкала	200-бальна шкала
4.45	178
4.42	177
4.4	176
4.37	175
4.35	174
4.32	173
4.3	172
4.27	171
4.24	170
4.22	169
4.19	168
4.17	167
4.14	166
4.12	165
4.09	164
4.07	163
4.04	162
4.02	161
3.99	160
3.97	159
3.94	158

4-бальна шкала	200-бальна шкала
3.92	157
3.89	156
3.87	155
3.84	154
3.82	153
3.79	152
3.77	151
3.74	150
3.72	149
3.7	148
3.67	147
3.65	146
3.62	145
3.57	143
3.55	142
3.52	141
3.5	140
3.47	139
3.45	138
3.42	137
3.4	136

4-бальна шкала	200-бальна шкала
3.37	135
3.35	134
3.32	133
3.3	132
3.27	131
3.25	130
3.22	129
3.2	128
3.17	127
3.15	126
3.12	125
3.1	124
3.07	123
3.02	121
3	120
Менше 3	Недостатньо

Самостійна робота студентів Матеріал для самостійної роботи студентів, який передбачений в темі практичного заняття одночасно із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться на самостійне опрацювання і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюються під час підсумкового контролю.

В процесі проведення контрольних заходів викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;
- обґрунтованість та логічність викладення самостійно вивченого матеріалу;

- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами.

Відмітки про виконання або невиконання різних видів самостійної роботи студентів проставляються в Журналі обліку відвідувань та успішності студентів викладача.

Можливі форми самостійної роботи студентів, форми контролю та звітність

Види та форми самостійної роботи студентів	Форми проведення, контролю та звітності
<i>1. Підготовка до поточних аудиторних занять</i>	
1.1. Вивчення обов'язкової та додаткової літератури, текстів лекцій тощо	1.1. Активна участь в різних видах аудиторних занять
1.2. Виконання домашніх завдань	1.2. Перевірка правильності виконання завдань
1.3. Підготовка до практичних занять	1.3. Активна участь в практичних заняттях
1.4. Підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю	1.4. Написання контрольної роботи тощо
<i>2. Пошуково-аналітична робота</i>	
2.1. Пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою	2.1. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
2.2. Написання реферату за заданою проблематикою	2.2. Обговорення (захист) матеріалів реферату під час аудиторних занять або перевірка роботи викладачем
2.3. Аналітичний розгляд наукової публікації	2.3. Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять
2.4. Аналіз конкретної клінічної ситуації	2.4. Огляд пацієнтів, ознайомлення з результатами обстеження, заповнення документації
2.5. Практикум з навчальної дисципліни з використанням програмного забезпечення	2.5. Перевірка правильності виконання завдань
<i>3. Наукова робота</i>	
3.1. Участь в наукових студентських конференціях і семінарах	3.1. Апробація результатів наукових досліджень на наукових студентських конференціях і семінарах
3.2. Підготовка наукових публікацій	3.2. Обговорення з викладачем підготовлених матеріалів, подача до друку результатів наукових досліджень
3.3. Виконання завдань в рамках дослідницьких проектів кафедри (факультету)	3.3. Використання результатів наукових досліджень в звіті з НДР, підготовка роботи на конкурс студентських наукових робіт

Оцінка з дисциплін, формою підсумкового контролю яких є **залік** базується виключно на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за двобальною національною шкалою: «зараховано» або «незараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність не менше 60% від максимальної суми балів з дисципліни (120 балів). Бали з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS за описаною вище схемою.

Оцінка F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом) на заліку чи диференційованому заліку виставляється студентам, які відвідали усі аудиторні заняття з дисципліни, але не набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність. Такі студенти не отримують заліка і не допускаються до складання екзаменаційної сесії.

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
--------------------------	--------------------------------------

Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „Е”.

Об’єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою).

15. Методичне забезпечення: З метою запровадження нових навчальних технологій, реалізації концепції візуалізації навчального процесу та оволодіння студентами мануальними навичками проведення основних стоматологічних хірургічних маніпуляцій колективом кафедри впродовж 2013-2023 років проведено наступні організаційно-методичні заходи.

За рахунок спонсорської допомоги створено та налагоджено використання локальної комп’ютерної мережі та сучасного відеообладнання, яке забезпечує онлайн-трансляцію операційних втручань у учбові кімнати, що дозволяє студентам «віртуально» знаходитись в операційній, обговорювати з викладачами та оперуючими хірургами хід операції, особливості проведення тих чи інших хірургічних маніпуляцій тощо. На основі відзнятого відеоматеріалу операційних втручань створено відеотеку для демонстрації під час проведення відповідних тематичних занять. Відеотека кафедри містить також рекламні фільми з продукцією компаній «Septodont» (Франція), «Geistlich» (Швейцарія), «Synthes» (Швейцарія), «Ihde Dental» (Швейцарія), «ВТІ» (Іспанія) тощо, демонстрація яких розширює уяву студентів про сучасні технології в хірургічній стоматологічній практиці. Завдяки співпраці з Центром медичної 3D діагностики (м. Львів) у навчальний процес запроваджено використання програми розшифрування рентгенограм та комп’ютерних томограм «Point Nix» (Корея), що дозволить студентам краще орієнтуватись у питаннях променевої діагностики різних хірургічних стоматологічних патологій. Працівниками кафедри створено та впроваджено у навчальний процес авторські комп’ютерні програми діагностики та планування операцій кістектомії та атипичного видалення нижніх третіх молярів «RTG ruler» та «Xray analyzer» на які отримано патенти України на винахід та акти впровадження в практичну медицину.

Створено фантомний клас кафедри хірургічної стоматології та ЩЛХ, який забезпечений сучасним комп’ютерним та відеообладнанням для демонстрації операцій та тематичних фільмів. Для демонстрації та практичного оволодіння студентами навичками проведення місцевих анестезій у щелепно-лицевій ділянці та операції видалення зуба фантомний клас забезпечено фантомами голови зі змінними модулями щелеп (4 шт.), розбірними моделями черепа та щелеп (6 шт.), комплектами інструментарію для видалення зубів, проведення хірургічних втручань в щелепно-лицевій ділянці.

Для демонстрації та відпрацювання практичних навичок надання допомоги при травматичних пошкодженнях ЩЛД, фантомний клас забезпечено обладнанням та моделями для відпрацювання методики проведення моно- та міжщелепного шинування, операції остеосинтезу кісток лицевого скелета (3 моделі черепа з імітацією переломів верхньої щелепи та вилично-орбітального комплексу, 55 моделей з імітацією переломів кута нижньої щелепи, 45 моделей з імітацією переломів нижньощелепного симфізу, 40 моделей з імітацією дрібноуламкових переломів нижньої щелепи, 3 тримачі для фіксації моделей до робочої поверхні, «Synbone», Швейцарія).

У 2018 році на кафедру отримано реанімаційний тренажер повнотілий з контрольним пристроєм (ОНІКО) для візуалізації та відпрацювання навичок надання невідкладної допомоги.

Практичні заняття з «Хірургічної стоматології» відповідно забезпечені методичним та ілюстративним матеріалом. Забезпечено візуалізацію алгоритмів виконання практичних навичок відеопрезентаціями.

Перелік практичних навичок до змістового модуля №1

Розділ «Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД»

1. Оволодіти методикою обстеження хворого з патологією СНЩС, контрактурою нижньої щелепи.
2. Вміти призначити ЛФК, механотерапію при захворюваннях СНЩС.
3. Вміти провести Z-пластику за А.А. Лімбергом.
4. Вміти провести консервативне лікування слинної нориці.
5. Оволодіти методикою проведення обстеження пацієнта, який потребує відновного операційного втручання в ЩЛД.
6. Відпрацювати на фантомі техніку пластики клаптем «на ніжці».
7. Відпрацювати на фантомі техніку заготовки, формування, тренування, міграції та пластики дефекту за допомогою філатовського стебла.
8. Відпрацювати на фантомі техніку операції вільної пересадки шкірного трансплантату.
9. Скласти план комплексного лікування та догляду за хворими після місцевопластичного втручання.
10. Оволодіти методикою обстеження хворого із вродженими незрощеннями верхньої губи та піднебіння.
11. Оволодіти методикою проведення клінічного обстеження пацієнта із деформаціями лицевого скелета.
12. Скласти план лікування хворих із деформаціями лицевого скелета.
13. Оволодіти методикою проведення клінічного обстеження пацієнта із дефектами та деформаціями лицевого скелета.
14. Скласти план лікування хворих із дефектами та деформаціями лицевого скелета.
15. Відпрацювати на фантомі техніку операції забору кісткового автотрансплантату та фіксацію його до донорської ділянки.
16. Оволодіти методикою проведення клінічного обстеження пацієнта із дефектами верхньої, нижньої щелепи та носа.
17. Скласти план лікування хворих із дефектами верхньої, нижньої щелепи та носа.
18. Скласти план передпротезної підготовки пацієнта.
19. Відпрацювати на фантомі техніку операції френулопластики.
20. Відпрацювати на фантомі техніку операції вестибулопластики.
21. Оволодіти методикою клінічного обстеження хворого з частковими та повними дефектами зубних рядів, скласти план комплексного лікування із застосуванням дентальної імплантації.
22. Оволодіти методикою аналізу ортопантомограми, КТ з метою визначення ширини та висоти альвеолярних паростків щелеп, розміщення нижньощелепного каналу та дна верхньощелепної пазухи для вибору оптимальної довжини та діаметра імплантату.
23. Відпрацювати на фантомах техніку хірургічних етапів імплантації.
24. Провести збір скарг та анамнезу, огляд пацієнта, інтерпретувати дані рентгенологічного щбстеження та скласти план лікування хворого з ускладненнями ендодонтичного лікування.
25. Оволодіти технікою проведення операції резекції верхівки кореня
26. Оволодіти технікою проведення коронаро-радикулярної сепарації, гемісекції зуба, резекції (ампутації) кореня зуба, реплантації зуба.
27. Оволодіти методикою використання хірургічного пародонтологічного інструментарію.
28. Оволодіти методиками пародонтальної реконструктивно-відновної хірургії.
29. Оволодіти методикою радикальної клаптевої операції за Цешинським-Відманом-Нейманом.
30. Оволодіти методикою спрямованої регенерації тканин із застосуванням мембран.
31. Оволодіти методикою обстеження хворих із больовими синдромами обличчя, невритом трійчастого нерва.
32. Складати план комплексного лікування хворих із невралгією та невритом трійчастого нерва.
33. Пояснити та вміти виконати операцію альвеолотомії.

34. Пояснити та вміти виконати розтин пародонтального абсцесу.
35. Пояснити та вміти виконати різні техніки накладання швів.
36. Пояснити та вміти виконати різні техніки пластики місцевими тканинами.

Перелік практичних навичок до змістового модуля №2

Розділ «Пропедевтика хірургічної стоматології»:

1. Відпрацювати методику огляду і пальпації щелепно-лицевої ділянки при позаротовому обстеженні.
2. Відпрацювати методику огляду та пальпації присінка ротової порожнини.
3. Відпрацювати методику огляду та пальпації власне ротової порожнини.
4. Відпрацювати методику огляду, перкусії, визначення ступеня рухомості зубів, глибини зубо-ясенних кишень.
5. Відпрацювати методику визначення ступеня відкривання рота.
6. Навчитися заповнювати необхідну медичну документацію.
7. Навчитися виписувати скерування на додаткові методи обстеження.
8. Відпрацювати техніку передопераційної підготовки рук хірурга за сучасними методиками.
9. Засвоїти на фантомі техніку проведення антисептичної обробки операційного поля.
10. Оцінювати загальний стан хворих. Виявляти групи ризику для проведення загального та місцевого знеболення.
11. Визначати психо-емоційний статус пацієнтів.
12. Призначати індивідуальну схему премедикації в залежності від психо-соматичного стану, характеру та об'єму хірургічного втручання. Підбирати дози препаратів.
13. Оцінювати ефективність проведеної медикаментозної передопераційної підготовки хворих.
14. Засвоїти стандарти післянаркозного спостереження за пацієнтом.
15. Відпрацювати на фантомі техніку проведення неін'єкційної анестезії хімічним методом.
16. Відпрацювати на фантомі техніку проведення неін'єкційної анестезії фізичним методом.
17. Відпрацювати на фантомі техніку проведення:
  - інфільтраційної анестезії шкіри;
  - інфільтраційної анестезії підшкірно-жирової клітковини;
  - інфільтраційної анестезії слизової оболонки;
  - підокісної інфільтраційної анестезії;
  - інтралігаментальної анестезії;
  - інтрапульпарної анестезії;
  - внутрішньокісткової анестезії.
18. Відпрацювати на фантомі техніку проведення мандибулярної анестезії зовнішньоротовим способом.
19. Відпрацювати на фантомі техніку проведення мандибулярної анестезії внутрішньоротовим способом (пальцевим та аподактильним).
20. Відпрацювати на фантомі техніку проведення торусальної анестезії.
21. Відпрацювати на фантомі техніку проведення ментальної анестезії зовнішньоротовим методом.
22. Відпрацювати на фантомі техніку проведення ментальної анестезії внутрішньоротовим методом.
23. Відпрацювати на фантомі техніку проведення язикової анестезії.
24. Відпрацювати на фантомі техніку проведення щічної анестезії.
25. Вміти підібрати місцевий анестетик, та визначити дозу введення.
26. Вміти визначати, за допомогою анатомічних орієнтирів, розташування цільового пункту анестезії.
27. Відпрацювати на фантомі техніку проведення інфраорбітальної анестезії внутрішньоротовим та зовнішньоротовим способами.
28. Відпрацювати на фантомі техніку проведення туберальної анестезії внутрішньоротовим та зовнішньоротовим способами.
29. Відпрацювати на фантомі техніку проведення різцевої анестезії внутрішньоротовим та внутрішньоносовим способами.

30. Відпрацювати на фантомі техніку проведення піднебінної анестезії.
31. Вміти надати першу допомогу при пошкодженні судин під час проведення анестезії.
32. Відпрацювати на фантомі техніку проведення центральної провідникової анестезії до круглого отвору підвилично-крилоподібним шляхом.
33. Відпрацювати на фантомі техніку проведення центральної провідникової анестезії до круглого отвору туберальним шляхом.
34. Відпрацювати на фантомі техніку проведення центральної провідникової анестезії до круглого отвору піднебінним шляхом.
35. Відпрацювати на фантомі техніку проведення центральної провідникової анестезії до овального отвору підвилично-крилоподібним шляхом.
36. Відпрацювати на фантомі техніку проведення центральної провідникової анестезії до овального отвору мандибулярним шляхом.
37. Відпрацювати на фантомі техніку проведення центральної провідникової анестезії до овального отвору надвиличним шляхом.
38. Провести на фантомі серцево-легеневу реанімацію (непрямий масаж серця і штучне дихання).
39. Поставити найбільш вірогідний діагноз ускладнення місцевої анестезії, вибрати відповідну тактику лікування.
40. Здійснити диференційну діагностику ускладнень місцевої анестезії. Надавати екстрену медичну допомогу.
41. Виконати необхідні медичні маніпуляції (виміряти артеріальний тиск та пульс, провести аускультацию серця та легень, провести венепункцію і підключити крапельницю із відповідними ліками, провести ін'єкцію медикаментів дом'язево чи сублінгвально, виконати штучне дихання і непрямий масаж серця, зафіксувати язик).
42. Обрати інструменти для видалення окремих груп зубів на верхній щелепі.
43. Обрати інструменти для видалення окремих груп зубів на нижній щелепі.
44. Відпрацювати способи тримання інструментів для видалення зубів.
45. Відпрацювати на фантомі етапи операції видалення окремих груп зубів на верхній щелепі.
46. Відпрацювати на фантомі етапи операції видалення окремих груп зубів на нижній щелепі.
47. Відпрацювати на фантомі техніку виконання операції атипичного видалення зуба на нижній щелепі.
48. Відпрацювати на фантомі техніку проведення атипичного видалення зуба на верхній щелепі.
49. Скласти алгоритм підготовки до екстракції зубів хворих із різною супутньою патологією (захворювання серцево-судинної, дихальної, ендокринної систем, шлунково-кишкового тракту, нервово-психічної сфери, гематологічних, інфекційних захворювань).
50. Асистування під час операції атипичного видалення зуба.
51. Поставити найбільш ймовірний діагноз місцевого ускладнення видалення зуба, обрати тактику лікування.
52. Навчитися читати рентгенологічні знімки при ускладнених видаленнях.
53. Навчитися вправляти на фантомі вивих нижньої щелепи.

Розділ «Запальні процеси ЩЛД»:

1. Підготувати набір інструментарію для операції розсічення капюшону при перикоронариті та відпрацювати її на фантомі.
2. Підготувати набір інструментарію для операції висічення капюшону при перикоронариті та відпрацювати її на фантомі.
3. Підготувати набір інструментів та відпрацювати на фантомі видалення дистопованого 8-го зуба на нижній щелепі.
4. Підготувати набір інструментарію та відпрацювати на фантомі видалення ретендованих 13,23 зубів.
5. Підготувати набір інструментарію для операції резекції верхівки кореня зуба та відпрацювати її на фантомі.
6. Підготувати набір інструментарію для гемісекції зуба та відпрацювати її на фантомі.
7. Підготувати набір інструментарію для ампутації кореня зуба та відпрацювати її на фантомі.

8. Підготувати набір інструментарію для короно-радикулярної сепарації зуба та відпрацювати її на фантомі.
9. Підготувати набір інструментарію для реплантації зуба та відпрацювати її на фантомі.
10. Підготувати набір інструментарію та відпрацювати фантомі операцію розсічення тканин при періоститі.
11. Підготувати набір інструментарію та відпрацювати фантомі операцію секвестректомії.
12. Підготувати набір інструментарію, необхідного при розтині та дрениванні флегмони підщелепного простору та відпрацювати її на фантомі.
13. Підготувати набір інструментарію, необхідного для розтину та дренивання флегмон привушно-жувальної ділянки, крило-щелепного простору, скроневої ділянки та відпрацювати їх на фантомі.
14. Підготувати набір інструментарію, необхідного для розтину та дренивання абсцесу щелепно-язикового жолобка та відпрацювати його на фантомі.
15. Підготувати набір інструментарію, необхідного для розтину та дренивання флегмон підскроневої ділянки, крилопіднебінної ямки (з різних доступів) та відпрацювати їх на фантомі.
16. Підготувати набір інструментарію та відпрацювати фантомі операцію розтину та дренивання гнійників собачої ямки.
17. Підготувати набір інструментарію, необхідного для розтину та дренивання флегмони орбіти та відпрацювати її на фантомі.
18. Підготувати набір інструментарію та відпрацювати фантомі операцію розтину та дренивання гнійників щелепно-лицевої ділянки при фурункулах.
19. Підготувати набір інструментарію та відпрацювати фантомі операцію розтину та дренивання гнійників щелепно-лицевої ділянки при карбункулах.
20. Вміти прочитати та встановити попередній діагноз за рентгенограмами при періодонтиті.
21. Вміти прочитати та встановити попередній діагноз за рентгенограмами при остеомієліті кісток лицевого скелета.
22. Вміти прочитати та встановити попередній діагноз за рентгенограмами при гаймориті.
23. Вміти прочитати та встановити попередній діагноз за рентгенограмами при захворюваннях слинних залоз.

Розділ «Травматологія ЩЛД»

1. Скласти план обстеження пацієнта із пошкодженням ЩЛД.
2. Відпрацювати на фантомі техніку ПХО.
3. Відпрацювати методику тимчасової зупинки кровотечі.
4. Оволодіти методикою обстеження хворого із переломом нижньої щелепи.
5. Навчитись методиці пальпації нижньої щелепи у хворого з підозрою на травматичний перелом нижньої щелепи.
6. Навчитись трактувати рентгенограми.
7. Навчитись складати план медикаментозного лікування.
8. Оволодіти методикою проведення клінічного обстеження пацієнта із переломами верхньої щелепи.
9. Навчитись виявляти характерні клінічні симптоми у пацієнтів із переломами верхньої щелепи.
10. Призначити додаткові методи дослідження.
11. Правильно інтерпретувати результати інструментальних методів досліджень.
12. Навчитись складати план комплексного лікування залежно від складності випадку.
13. Оволодіти основним методами обстеження хворого з переломом виличної кістки, дуги та кісток носа в мирний час.
14. Провести або призначити додаткові методи обстеження хворого з переломом виличної кістки, дуги та кісток носа в мирний час.
15. Скласти план лікування хворого з переломом виличної кістки, дуги та кісток носа в мирний час.
16. Оволодіти навичками виготовлення та накладання тимчасових транспортних пов'язок.
17. Оволодіти навичками лігатурного зв'язування зубів.
18. Оволодіти навичками накладання стандартних та індивідуальних шин.

19. Оволодіти методикою кісткового шва.
20. Оволодіти методикою накладання мініпластин на кісткові фрагменти.
21. Описати контрольну рентгенограму щодо правильності репозиції та фіксації відламків.
22. Навчитись виявляти характерні клінічні симптоми, що свідчать про порушення регенерації.
23. Навчитись розпізнавати на рентгенограмах ознаки порушення репаративної регенерації.
24. Призначити комплексне медикаментозне лікування скероване на покращення репаративного остеогенезу.
25. Оволодіти методикою обстеження хворого із вогнепальною травмою кісток обличчя.
26. Скласти план обстеження хворого з травматичною хворобою.
27. Скласти план медикаментозного лікування травматичного шоку.
28. Обстежити пацієнта з ускладненнями травматичних пошкоджень щелепно-лищевої ділянки.
29. Провести зупинку кровотечі, шляхом прошивання судини.
30. Написати схему лікування пацієнта із сповільненою консолидацією відламків.
31. Обстежити пацієнта з опіками щелепно-лищевої ділянки.
32. Вирахувати площу ураження тканин.
33. Скласти схему лікування пацієнта опіками щелепно-лищевої ділянки.
34. Скласти план обстеження хворого з комбінованим ураженням.
35. Скласти схему першочерговості надання медичної допомоги хворим з комбінованими ураженнями.
36. Намалювати схеми введення харчових зондів.
37. Скласти план заходів по догляду за важкопораненими лежачими хворими.
38. Скласти план-схему організації надання медичної допомоги щелепно-лицевим пораненим на етапах медичної евакуації.
39. Скласти план комплексного лікування хворих з вогнепальними пошкодженнями.

Розділ «Онкологія ЩЛД»:

1. Вміти зібрати анамнез та провести огляд хворих із доброякісними та злоякісними пухлинами щелепно-лищевої ділянки, пухлиноподібними утворами.
2. Вміти скласти план обстеження пацієнтів із доброякісними та злоякісними пухлинами щелепно-лищевої ділянки, пухлиноподібними утворами.
3. Вміти скласти план діагностики та проводити інтерпретацію додаткових методів обстеження у пацієнтів із пухлиноподібними новоутворами м'яких тканин ЩЛД.
4. Вміти проводити діагностичну пункцію.
5. Вміти виконувати інцизійну біопсію.
6. Вміти виконувати ексцизійну біопсію.
7. Вміти визначити покази та протипокази до хірургічного лікування доброякісних та злоякісних пухлин, пухлиноподібних та передракових захворювань ЩЛД.
8. Вміти скласти план та об'єм медикаментозної терапії пацієнтів із доброякісними та злоякісними пухлинами щелепно-лищевої ділянки, пухлиноподібними утворами.
9. Вміти скласти план та об'єм післяопераційної медикаментозної терапії.
10. Вміти проводити діатермокоагуляцію та кріодеструкцію.
11. Вміти діагностувати ускладнення, що можуть виникнути після проведення хірургічного лікування доброякісних та злоякісних пухлин, пухлиноподібних утворів ЩЛД.
12. Вміти скласти план комплексного лікування хворих із злоякісними захворюваннями ЩЛД.

Розділ «Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД»

1. Оволодіти методикою обстеження хворого з патологією СНЩС, контрактурою нижньої щелепи.
2. Вміти призначити ЛФК, механотерапію при захворюваннях СНЩС.
3. Вміти провести Z-пластику за А.А. Лімбергом.
4. Вміти провести консервативне лікування слинної нориці.
5. Оволодіти методикою проведення обстеження пацієнта, який потребує відновного операційного втручання в ЩЛД.
6. Відпрацювати на фантомі техніку пластики клаптем «на ніжці».

7. Відпрацювати на фантомі техніку заготовки, формування, тренування, міграції та пластики дефекту за допомогою філатовського стебла.
8. Відпрацювати на фантомі техніку операції вільної пересадки шкірного трансплантату.
9. Скласти план комплексного лікування та догляду за хворими після місцевопластичного втручання.
10. Оволодіти методикою обстеження хворого із вродженими незрощеннями верхньої губи та піднебіння.
11. Оволодіти методикою проведення клінічного обстеження пацієнта із деформаціями лицевого скелета.
12. Скласти план лікування хворих із деформаціями лицевого скелета.
13. Оволодіти методикою проведення клінічного обстеження пацієнта із дефектами та деформаціями лицевого скелета.
14. Скласти план лікування хворих із дефектами та деформаціями лицевого скелета.
15. Відпрацювати на фантомі техніку операції забору кісткового автотрансплантату та фіксацію його до донорської ділянки.
16. Оволодіти методикою проведення клінічного обстеження пацієнта із дефектами верхньої, нижньої щелепи та носа.
17. Скласти план лікування хворих із дефектами верхньої, нижньої щелепи та носа.
18. Скласти план передпротезної підготовки пацієнта.
19. Відпрацювати на фантомі техніку операції френулопластики.
20. Відпрацювати на фантомі техніку операції вестибулопластики.
21. Оволодіти методикою клінічного обстеження хворого з частковими та повними дефектами зубних рядів, скласти план комплексного лікування із застосуванням дентальної імплантації.
22. Оволодіти методикою аналізу ортопантомограми, КТ з метою визначення ширини та висоти альвеолярних паростків щелеп, розміщення нижньощелепного каналу та dna верхньощелепної пазухи для вибору оптимальної довжини та діаметра імплантату.
23. Відпрацювати на фантомах техніку хірургічних етапів імплантації.
24. Провести збір скарг та анамнезу, огляд пацієнта, інтерпретувати дані рентгенологічного обстеження та скласти план лікування хворого з ускладненнями ендодонтичного лікування.
25. Оволодіти технікою проведення операції резекції верхівки кореня.
26. Оволодіти технікою проведення коронаро-радикулярної сепарації, гемісекції зуба, резекції (ампутації) кореня зуба, реплантації зуба.
27. Оволодіти методикою використання хірургічного пародонтологічного інструментарію.
28. Оволодіти методиками пародонтальної реконструктивно-відновної хірургії.
29. Оволодіти методикою радикальної клаптевої операції за Цешинським-Відманом-Нейманом.
30. Оволодіти методикою спрямованої регенерації тканин із застосуванням мембран.
31. Оволодіти методикою обстеження хворих із больовими синдромами обличчя, невритом трійчастого нерва.
32. Складати план комплексного лікування хворих із невралгією та невритом трійчастого нерва.
33. Пояснити та вміти виконати операцію альвеолотомії.
34. Пояснити та вміти виконати розтин пародонтального абсцесу.
35. Пояснити та вміти виконати різні техніки накладання швів.
36. Пояснити та вміти виконати різні техніки пластики місцевими тканинами.

Перелік питань для підсумкового контролю до змістового модуля №1

«Реконструктивно-відновна хірургія ЩЛД»

1. Анкілоз скронево-нижньощелепного суглоба. Класифікація, етіологія, клініка, діагностика.
2. Анкілоз скронево-нижньощелепного суглоба. Хірургічні методи лікування.
3. Контрактура нижньої щелепи. Класифікація, клініка, диференційна діагностика.
4. Методи лікування контрактур нижньої щелепи.
5. Роль вітчизняних вчених в розвитку реконструктивно-відновної хірургії обличчя. Показання до пластичних операцій.
6. Основні принципи, прийоми та види пластичних операцій на обличчі та щелепах.
7. Шкірна пластика місцевими тканинами. Планування операцій (за Ю.К. Шимановським, О.О. Лімбергом).

8. Усунення дефектів носа, губ, щік, підборіддя місцевими тканинами, клаптями на ніжці.
9. Вільна пересадка тканин під час операцій у щелепно-лицевій ділянці. Види трансплантатів, їх переваги та недоліки.
10. Філатовське стебло та його застосування у відновній хірургії обличчя. Ринопластика за Ф.М. Хитровим.
11. Етіологія, класифікація, методи діагностики слинних нориць.
12. Хірургічні методи закриття слинних нориць. Консервативні методи лікування.
13. Етіологія, класифікація, клінічна картина вроджених вад та незрощень верхньої губи та піднебіння. Функціональні та анатомічні порушення.
14. Методи оперативних втручань при вроджених незрощеннях верхньої губи та піднебіння.
15. Етіологія, класифікація черепно-щелепно-лицевих дефектів та деформацій. Сучасні додаткові методи обстеження.
16. Можливості навігаційних комп'ютерних технологій в комплексному лікуванні дефектів та деформацій обличчя.
17. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика деформацій щелеп.
18. Хірургічні методи лікування деформацій щелеп. Можливості застосування distraкційного методу.
19. Кісткова пластика щелеп: біологічні основи.
20. Остеогенна та остеоіндуктивна терапія в патології кісток обличчя. Характерні особливості щелеп, що впливають на процеси регенерації кістки.
21. Сучасні методи дослідження регенерації кістки.
22. Основні методи заміщення кісткових дефектів щелеп та їх характеристики.
23. Найбільш поширені сучасні кістково-пластичні матеріали, їх характеристики.
24. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика дефектів нижньої щелепи, лікування.
25. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика дефектів верхньої щелепи, лікування.
26. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика вторинних деформацій верхньої губи та носа, лікування.
27. Етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина, діагностика вторинних деформацій верхньої щелепи та середньої зони обличчя, лікування.
28. Мікросудинна хірургія та клапті з осьовим судинним малюнком в лікуванні дефектів тканин обличчя.
29. Завдання і заходи хірургічної підготовки порожнини рота до протезування.
30. Основи передпротезної хірургії, види операцій на м'яких та твердих тканинах порожнини рота: показання та протипоказання.
31. Комплексне лікування хворих з черепно-щелепно-лицевими дефектами та деформаціями, залучення суміжних спеціалістів.
32. Місцеві та загальні лікувальні заходи при хірургічних втручаннях на альвеолярних відростках щелеп.
33. Основи імплантології.
34. Лікування парезу та паралічу мимічних м'язів.
35. Внутрішні порушення скронево-нижньощелепного суглоба. Класифікація, клініка, лікування.
36. Хірургічне лікування больових синдромів обличчя.
37. Ураження трійчастого нерва. Неврит, невралгія. Клініка, діагностика, лікування.
38. Принципи естетичної хірургії обличчя.
39. Сучасний стан черепно-щелепно-лицевої хірургії в світі та Україні.
40. Майбутнє спеціальності.

Перелік питань для підсумкового контролю до змістового модуля №2

«Субординатура»

1. Організація хірургічної стоматологічної допомоги населенню України в амбулаторних та стаціонарних умовах.
2. Етапи розвитку хірургічної стоматології в Україні. Внесок вітчизняних вчених.

3. Асептика та антисептика під час операцій на щелепно-лицевій ділянці в умовах поліклініки та стаціонару.
4. Асептичні та антисептичні аспекти профілактики СНІДу і вірусного гепатиту в поліклінічній та стаціонарній практиці хірурга-стоматолога.
5. Способи підготовки рук хірурга-стоматолога до операції в амбулаторних умовах та стаціонарі.
6. Імунобіологічні особливості тканин щелепно-лицевої ділянки. Роль місцевого імунітету при перебігу одонтогенної інфекції.
7. Обстеження хворого в хірургічному відділенні стоматологічної поліклініки та стаціонарі. Медична документація.
8. Біль, його компоненти, провідні шляхи. Роль для організму. Реакція організму на біль, операційну травму.
9. Лікарські речовини для місцевого знечулення, їх хімічний склад, механізм дії. Прописи.
10. Способи виготовлення, зберігання та оцінка якості розчинів для місцевого знечулення. Проби на новокаїн І.С. Лукомського та з хлораміном А.Є. Гуцана.
11. Пролонгування дії місцевих анестетиків. Судиннозвужувальні засоби. Дозування. Прописи. Інтоксикація адреналіном.
12. Види місцевого знечулення в щелепно-лицевій ділянці. Способи виконання.
13. Потенційоване місцеве знечулення: принципи премедикації, основні інгредієнти лікарських речовин, які входять до складу схем премедикації, недоліки та переваги.
14. Медикаментозна підготовка (премедикація) хворого до операції на щелепно-лицевій ділянці в умовах поліклініки та стаціонару. Можливі ускладнення потенційованого знечулення.
15. Загальні ускладнення при місцевій анестезії. Анафілактичний шок. Реанімаційні заходи.
16. Місцеві ускладнення при місцевому знечуленні в щелепно-лицевій ділянці. Профілактика, діагностика, лікування.
17. Види та особливості проведення загального знечулення під час операцій на щелепно-лицевій ділянці в поліклініці та стаціонарі. Показання та протипоказання.
18. Фармакологічні препарати для наркозу, механізм їх дії. Нейролептаналгезія. Показання та протипоказання в хірургічній стоматології.
19. Загальні та місцеві ускладнення при проведенні наркозу. Профілактика. Реанімаційні заходи.
20. Показання та протипоказання до застосування різних видів місцевого та загального знечулення при операціях на щелепно-лицевій ділянці в умовах поліклініки та стаціонару.
21. Центральна анестезія при виключенні II гілки трійчастого нерва. Зони іннервації, показання, техніка виконання. Профілактика ускладнень.
22. Центральна анестезія при виключенні III гілки трійчастого нерва. Зони іннервації показання, техніка виконання. Профілактика ускладнень.
23. Анестезія за Берше-Дубовим-Уваровим. Показання і методика проведення.
24. Анестезія за Вишневським в підкроневій ямці. Тригерно-симпатична блокада. Показання. Методика проведення.
25. Торусальна анестезія за Вейсбремом. Зони дії. Показання. Методика виконання. Профілактика ускладнень.
26. Екстраоральний метод мандибулярної анестезії. Зони дії. Показання. Методика виконання. Профілактика ускладнень.
27. Аподактильний спосіб інтраоральної мандибулярної анестезії. Зони дії. Показання. Методика виконання. Профілактика ускладнень.
28. Пальцевий метод інтраоральної мандибулярної анестезії. Зони дії. Показання. Методика виконання. Профілактика ускладнень.
29. Знечулення щічного нерва. Види. Зони дії. Методика виконання. Показання.
30. Ментальна анестезія. Зони дії, показання, методика.
31. Інфраорбітальна анестезія. Зони дії. Показання. Методика виконання. Можливі ускладнення, її профілактика і лікування.
32. Туберальна анестезія. Зони дії. Показання. Методика виконання. Можливі ускладнення, її профілактика і лікування.
33. Анестезія навколо різцевого отвору. Зони дії. Показання. Методика виконання. Можливі ускладнення, профілактика і лікування.
34. Плексуальна анестезія. Зони дії. Показання. Методика виконання. Профілактика ускладнень.

35. Методики знечулення при видаленні нижніх молярів.
36. Знечулення при проведенні секвестрэктомії в ментальному відділі нижньої щелепи.
37. Знечулення при видаленні верхніх різців. Виписати рецепт - 2 % розчин новокаїну.
38. Знечулення при видаленні верхніх премолярів.
39. Знечулення при розтині поверхневої флегмони ЩЛД.
40. Знечулення при розтині глибокої флегмони ЩЛД та шиї.
41. Загальні ускладнення під час і після знечулення. Профілактика, допомога.
42. Підготовка стоматологічного хворого до ургентного оперативного втручання в умовах поліклініки та стаціонару.
43. Підготовка стоматологічного хворого до планового оперативного втручання в умовах поліклініки та стаціонару.
44. Місцеві ускладнення під час і після ін'єкції анестетика. Профілактика, лікування.
45. Тактика лікаря при помилковому введенні замість анестетика неін'єкційного розчину.
46. Зомління, колапс, шок. Клінічний перебіг, допомога стоматологічному хворому в умовах амбулаторії.
47. Місцеві ускладнення при проведенні анестезії в ЩЛД: етіологія, патогенез, клінічна картина, допомога, профілактика.
48. Особливості знечулення при видаленні зубів у хворих на інфаркт міокарда, цукровий діабет, серцево-судинні захворювання.
49. Знечулення при видаленні слинного каменя.
50. Знечулення при синуситі.
51. Вибір методу знечулення у хворих з алергічним статусом.
52. Особливості знечулення у осіб похилого віку.
53. Сучасні знеболювальні засоби (анестетики), обладнання: дія, недоліки та переваги.
54. Сучасні методики знечулення при стоматологічних операціях, принципи подальшого розвитку методів знечулення.
55. Підготовка хворого та порожнини рота до операції видалення зуба.
56. Операція видалення зуба. Етапи. Особливості видалення окремих груп зубів та коренів на верхній та нижній щелепах.
57. Ускладнення при видаленні зубів на нижній та верхній щелепах. Діагностика, лікування.
58. Інструментарій для типового і атипового видалення зуба, його призначення, дія.
59. Інструментарій для видалення зубів та коренів на верхній щелепі. Будова та правила користування.
60. Інструментарій для видалення зубів та коренів на нижній щелепі. Будова та правила користування.
61. Атипове видалення зубів. Методика. Догляд за післяопераційною ранною.
62. Види та термін загоєння післяекстракційної рани.
63. Атипове видалення ретенуваних та дистопованих зубів. Показання. Методика виконання операції. Альвеолектомія. Ускладнення та їх лікування.
64. Кровотеча після видалення зуба: її причини, методи зупинки, профілактика.
65. Альвеоліт: етіологія, лікування. Догляд за ранною в післяопераційному періоді.
66. Ямковий біль: етіологія, клініка, лікування.
67. Тактика лікаря при перфорації дна гайморової пазухи під час видалення зуба.
68. Тактика лікаря при проштовхуванні зуба у верхньощелепну пазуху.
69. Специфіка підготовки хворого із захворюванням крові до видалення зуба.
70. Тактика лікаря при проштовхуванні зуба в тканини дна порожнини рота.
71. Перелом зуба: методика видалення, необхідні інструменти.
72. Видалення зуба у хворого на гіпертонічну хворобу, інсульт, інфаркт міокарда.
73. Видалення зуба у хворого на лейкоз.
74. Причини перелому щелеп при видаленні зубів. Тактика лікаря.
75. Профілактика аспірації зубів, перелому та вивиху нижньої щелепи під час видалення зубів.
76. Етіологія, патогенез та класифікація запальних процесів у щелепно-лицевій ділянці.
77. Хронічні одонтогенні запальні вогнища у хворих із соматичною локальною та системною патологією. Тактика стоматолога.

78. Хронічні одонтогенні запальні вогнища у хворих до та після операцій на черевній порожнині, грудній клітці. Тактика стоматолога.
79. Хвороби прорізування зубів. Дистопія та ретенція. Клініка, діагностика. Показання та методики видалення зубів.
80. Перикоронарит. Причини, класифікація, клініка, діагностика, методики консервативного та хірургічного лікування.
81. Гострий періодонтит. Класифікація, клініка, діагностика і лікування.
82. Хронічний періодонтит. Класифікація. Клініка, діагностика.
83. Хронічний гранулематозний періодонтит, клініка та діагностика. Види гранульом, теорії походження епітелію в гранульомах.
84. Хірургічні методи лікування хронічного періодонтиту. Резекція верхівки кореня. Показання, методика виконання, можливі ускладнення, їх профілактика.
85. Хірургічні методи лікування хронічного періодонтиту. Гемісекція, ампутація, реплантація. Показання. Методика виконання. Можливі ускладнення та їх профілактика.
86. Реплантація зуба: одномоментна і відстрочена, показання і протипоказання, методика операції, ускладнення. Типи з'єднання кореня зуба з ямкою.
87. Причини загострень хронічного періодонтиту, патогенез. Лікування, профілактика ускладнень.
88. Періостит щелеп: класифікація, етіологія, патогенез, клініка, диференціальна Діагностика.
89. Лікування гострого гнійного одонтогенного періоститу щелеп.
90. Остеомієліт щелеп. Етіологія, теорії патогенезу, класифікація.
91. Одонтогенний остеомієліт щелеп. Гостра стадія. Клініка, діагностика, лікування.
92. Одонтогенний остеомієліт щелеп. Хронічна стадія. Клініка, діагностика. Консервативне лікування. Операція секвестрэктомії. Показання, терміни виконання та її методика. Профілактика ускладнень.
93. Особливості клінічного перебігу одонтогенного остеомієліту нижньої та верхньої щелеп. Залежність від анатомо-топографічних особливостей. Ускладнення остеомієліту.
94. Диференційна діагностика гострого періодонтиту, періоститу та остеомієліту щелеп.
95. Особливості клінічного перебігу, діагностики і лікування неодонтогенного гострого остеомієліту щелеп.
96. Гематогенний гострий остеомієліт верхньої щелепи: етіологія, клініка, ускладнення і лікування.
97. Одонтогенний гайморит. Етіологія, класифікація, клініка, діагностика.
98. Одонтогенний гайморит. Консервативне та хірургічне лікування. Ускладнення та їх профілактика.
99. Хірургічна анатомія клітковинних просторів щелепно-лицевої ділянки. Шляхи поширення одонтогенної інфекції.
100. Абсцес та флегмона щелепно-лицевої ділянки. Запальні клінічні ознаки, прийоми діагностики.
101. Абсцес та флегмона щелепно-лицевої ділянки. Принципи комплексного лікування.
102. Лімфаденіт щелепно-лицевої ділянки: класифікація, клініка, диференціальна діагностика, лікування.
103. Флегмона підскроневої та крилопіднебінної ямок. Етіологія, патогенез, клініка; діагностика, лікування.
104. Флегмона скроневої ділянки. Причини виникнення, клініка, діагностика, лікування.
105. Абсцеси та флегмони підочної та вилицевої ділянок. Причини, клініка, діагностика, лікування.
106. Абсцес та флегмона піднижньощелепного клітковинного простору. Його хірургічна анатомія. Причини, клініка, діагностика, лікування.
107. Абсцес і флегмона крилоподібного щелепного клітковинного простору. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
108. Абсцес і флегмона підмасетеріального клітковинного простору. Хірургічна анатомія. Причини, клініка, діагностика, лікування.
109. Абсцес і флегмона привушно-жувальної ділянки. Причини, хірургічна анатомія, клініка, діагностика, лікування.

110. Абсцес і флегмона щічної ділянки. Хірургічна анатомія, причини. Клініка, діагностика, лікування.
111. Абсцес і флегмона позадушепної ділянки. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
112. Абсцес та флегмона язика. Причини, клініка, діагностика, лікування.
113. Флегмона дна порожнини рота. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
114. Абсцес щелепно-язикового жолобка. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
115. Гнилісно-некротична флегмона Жансуля-Людвіга. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
116. Абсцес і флегмона навкологлоткового клітковинного простору. Хірургічна анатомія, причини, клініка, діагностика, лікування.
117. Одонтогенна та неодонтогенна флегмона ЩЛД: диференційна діагностика, особливості клінічного перебігу, лікування ускладнення
118. Клініка, топографічна анатомія та лікування флегмони шиї.
119. Загальне лікування флегмон ЩЛД. Виписати необхідні рецепти.
120. Актиномікоз щелепно-лицевої ділянки: клініка, диференціальна діагностика, лікування.
121. Сифіліс щелепно-лицевої ділянки: клініка, диференціальна діагностика, лікування.
122. Туберкульоз щелепно-лицевої ділянки: клініка, диференційна діагностика, лікування.
123. ВІЛ інфекція/СНІД. Прояви в щелепно-лицевій ділянці.
124. Фурункул та карбункул щелепно-лицевої ділянки: класифікація, клініка, ускладнення та лікування.
125. Нома. Етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Диференційна діагностика, ускладнення.
126. Бешиха обличчя. Етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Диференціальна діагностика, ускладнення.
127. Дифтерія. Етіологія, патогенез, клінічна картина, лікування. Диференціальна діагностика, ускладнення.
128. Одонтогенний медіастеніт: етіологія, патогенез, клінічна картина, діагностика.
129. Диференційна діагностика одонтогенного медіастеніту, хірургічне та медикаментозне лікування.
130. Сепсис, інфекційно-токсичний шок. Етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування.
131. Тромбофлебіт вен обличчя, тромбоз печеристого синусу. Етіологія, клініка, диференційна діагностика, лікування.
132. Одонтогенний абсцес мозку, менінгіт. Етіологія, клінічна картина, лікування.
133. Клініка, діагностика і лікування артрити та артрозу скронево-нижньощелепного суглоба. Виписати необхідні рецепти.
134. Гостре запалення слинних залоз: класифікація, клінічний перебіг, лікування.
135. Слиннокам'яна хвороба: етіологія, клініка, ускладнення і лікування.
136. Псевдопаротит Генценберга та паротит.
137. Хронічне запалення слинних залоз: класифікація, клінічний перебіг, лікування.
138. Системні захворювання слинних залоз: хвороба Мікуліча, синдром Шегрена.
139. Предмет і завдання військової стоматології, щелепно-лицевої хірургії.
140. Організація допомоги пораненим військовим Збройних Сил України в мирний та військовий час.
141. Травматична хвороба: патогенез, класифікація, прогноз, перебіг, особливості, лікування, наслідки хвороби.
142. Класифікація пошкоджень тканин ЩЛД (Д.А.Ентіна-Б.Д.Кабакова).
143. Загальна-характеристика, перебіг, діагностика пошкоджень обличчя та щелеп в мирний і військовий час.
144. Безпосередні ускладнення щелепно-лицевих поранень, їх діагностика. Допомога на полі бою та на етапах медичної евакуації,
145. Обсяг та зміст медичної допомоги пораненим в щелепно-лицеву ділянку в мирний та військовий час.

146. Вогнепальні та невогнепальні пошкодження м'яких тканин обличчя: класифікація, перебіг, особливості хірургічної обробки.
147. Види швів і шовних матеріалів. Пластичні шви: призначення та модифікації.
148. Вогнепальні та невогнепальні пошкодження нижньої щелепи: класифікація, діагностика, перебіг, допомога на етапах медичної евакуації.
149. Рентгенологічні укладки для діагностики пошкоджень кісток лицевого черепа.
150. Невогнепальні пошкодження верхньої щелепи за Ле-Фору, особливості клінічних проявів, діагностика, перебіг, допомога на етапах медичної евакуації.
151. Вогнепальні пошкодження верхньої щелепи, особливості клінічних проявів, діагностика, перебіг, допомога на етапах медичної евакуації.
152. Тимчасова (транспортна) іммобілізація при пошкодженнях кісток ЩЛД, види, принципи, вимоги.
153. Спеціалізована допомога при пошкодженнях нижньої щелепи.
154. Спеціалізована допомога при пошкодженнях верхньої щелепи.
155. Назубні шини Тірегштедта та їх модифікації.
156. Лабораторні шини та їх використання при пошкодженнях щелеп.
157. Остеосинтез нижньої щелепи: показання, види, методи, обладнання, біологічні та біомеханічні принципи.
158. Остеосинтез верхньої щелепи: показання, види, методи, обладнання, біологічні та біомеханічні принципи.
159. Ортопедично-апаратний метод лікування пошкоджень щелеп та з їх дефектами: види, показання.
160. Комбіновані пошкодження щелеп: особливості клінічного прояву та надання допомоги.
161. Пошкодження вилицевих кісток: класифікація, особливості клінічного перебігу.
162. Пошкодження кісток носа: класифікація, клініка.
163. Передня та задня тампонада носа: показання, техніка.
164. Комбіновані радіаційні пошкодження щелепно-лицевої ділянки: класифікація, особливості перебігу, надання допомоги.
165. Комбіновані хімічні пошкодження щелепно-лицевої ділянки: класифікація, особливості перебігу, надання допомоги.
166. Поєднані пошкодження лицевого та мозкового черепа: класифікація, особливості перебігу, діагностика ліквореї, принципи надання допомоги.
167. Опіки обличчя: класифікація, особливості перебігу, надання допомоги на етапах медичної евакуації.
168. Лікування наслідків опіків обличчя.
169. Сучасна вогнепальна рана ЩЛД: особливості, лікування.
170. Асфіксія при пошкодженнях тканин ЩЛД: класифікація, особливості клінічного перебігу. Надання допомоги хворим.
171. Кровотеча при пошкодженнях тканин ЩЛД: класифікація, надання допомоги хворим.
172. Запальні ускладнення пошкоджень ЩЛД: травматичний (вогнепальний та невогнепальний) остеомієліт, синусит. Перебіг, особливості лікування.
173. Пошкодження язика, дна порожнини рота: особливості клінічного перебігу та надання допомоги.
174. Пошкодження привушно-жувальної ділянки, привушної слинної залози: особливості клінічного перебігу та надання допомоги.
175. Пошкодження ший: особливості клінічного перебігу та надання допомоги.
176. Інородні тіла щелепно-лицевої ділянки: етіологія, перебіг, способи видалення.
177. Харчування поранених в щелепно-лицеву ділянку. Види дієт. Методи годування. Догляд за пораненими.
178. ЛФК та фізіотерапія при лікуванні поранених в щелепно-лицеву ділянку.
179. Воєнно-медична експертиза поранених в ЩЛД.
180. Доброякісні пухлини м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки.
181. Атероми: клініка, диференційна діагностика, лікування.
182. Ліпома щелепно-лицевої ділянки: клініка, диференційна діагностика, лікування.

183. Гемангіома щелепно-лицевої ділянки: класифікація, клініка, лікування (класифікація Кондрашина).
184. Кавернозна гемангіома щелепно-лицевої ділянки: диференційна діагностика, лікування.
185. Ретенційна кіста щелепно-лицевої ділянки: клініка, діагностика, лікування.
186. Дермоїдна кіста: клінічний перебіг, диференційна діагностика, лікування.
187. Клініка та лікування радикальної кісти нижньої щелепи.
188. Фолюкулярна кіста щелеп: клініка, диференційна діагностика, лікування.
189. Резидуальна кіста щелеп: етіологія, патогенез, диференційна діагностика, лікування.
190. Парадентальна кіста щелеп: етіологія, патогенез, диференційна діагностика, лікування
191. Клініка, диференціальна діагностика і лікування адамантіноми щелеп.
192. Одонтома щелеп: класифікація, диференціальна діагностика, лікування.
193. Одонтогенні пухлиноподібні утворення: остеодисплазія, паратиреоїдна остедистрофія хвороба Педжета, еозинофільна гранулема.
194. Периферична форма остеобластокластоми: особливості клінічного перебігу, діагностика, лікування.
195. Центральна форма остеобластокластоми: клініка, рентгенологічна картина.
196. Пухлини слинних залоз: класифікація, клініка, діагностика, лікування.
197. Біологічні особливості пухлинної клітини та дія на неї променевого опромінення, кріотерапії, гіпертермії.
198. Біологічні особливості пухлинної клітини та дія на неї хіміопрепаратів, оксигенації, ультразвуку, гіпоксії.
199. Імунологічні аспекти клінічної онкології. Імунотерапія хворих на злоякісні пухлини.
200. Комплексне лікування хворих на злоякісні пухлини.
201. Передракові захворювання і рак обличчя: етіологія, клініка, диференціальна діагностика, лікування.
202. Рак шкіри обличчя: особливості клінічного перебігу, лікування.
203. Рак губи: клініка, диференціальна діагностика, лікування.
204. Рак слизової оболонки порожнини рота: клініка, диференційна діагностика, лікування.
205. Рак язика: етіологія, патогенез, диференційна діагностика, лікування.
206. Рак слинних залоз: клінічний перебіг, диференційна діагностика, лікування.
207. Раки нижньої щелепи: етіологія, клініка, лікування.
208. Рак верхньої щелепи, який розвивається з верхньої стінки гайморової пазухи: клініка, диференційна діагностика, лікування.
209. Рак верхньої щелепи, який розвивається з нижньої стінки гайморової пазухи: клініка, диференціальна діагностика, лікування.
210. Рак верхньої щелепи, який розвивається з латеральної стінки гайморової пазухи: клініка, диференційна діагностика, лікування.
211. Рак верхньої щелепи, який розвивається з медіальної стінки гайморової пазухи: клініка, диференційна діагностика, лікування.
212. Саркома щелеп і м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки.
213. Операція Крайля: суть, показання.
214. Операція Ванаха: показання, суть.
215. Роль вітчизняних вчених в розвитку реконструктивно-відновної хірургії обличчя. Показання до пластичних операцій.
216. Основні принципи, прийоми та види пластичних операцій на обличчі та щелепах.
217. Шкірна пластика місцевими тканинами. Планування операцій (за Ю.К. Шимановським, О.О. Лімбергом).
218. Усунення дефектів носа, губ, щік, підборіддя місцевими тканинами, клаптями на ніжці.
219. Філатовське стебло та його застосування у відновній хірургії обличчя. Ринопластика за Ф.М. Хитровим.
220. Вільна пересадка шкіри під час операцій у щелепно-лицевій ділянці. Види шкірних трансплантатів, їх переваги та недоліки.
221. Види та хірургічні методи лікування деформацій нижньої щелепи.
222. Види та хірургічні методи лікування деформацій верхньої щелепи.
223. Дефекти нижньої щелепи: класифікація, клініка, лікування.

224. Дефекти верхньої щелепи: класифікація, клініка, лікування.
225. Кісткова пластика щелеп: біологічні основи.
226. Компресійно-дистракційний метод лікування деформацій та дефектів кісток обличчя. Досягнення вітчизняних вчених.
227. Вторинні деформації верхньої губи та носа після ринохейлопластики. Клініка, лікування.
228. Вторинні деформації верхньої щелепи та середньої зони обличчя після ураностафілопластики: клініка, лікування.
229. Мікросудинна хірургія та клапті з осьовим судинним малюнком в лікуванні дефектів та деформацій тканин обличчя.
230. Остеогенна та остеоіндуктивна терапія в патології кісток обличчя.
231. Основи передпротезної хірургії, імплантології.
232. Лікування парезу та паралічу мімічних м'язів.
233. Внутрішні порушення скронево-нижньощелепного суглоба. Класифікація, клініка, лікування.
234. Анкілоз скронево-нижньощелепного суглоба. Класифікація, клініка, лікування.
235. Контрактура нижньої щелепи. Клініка, діагностика, лікування.
236. Хірургічне лікування больових синдромів обличчя.
237. Ураження трійчастого нерва. Неврит, невралгія. Клініка, діагностика, лікування.
238. Принципи естетичної хірургії обличчя.
239. Сучасний стан черепно-щелепно-лицевої хірургії в світі та Україні.
240. Майбутнє спеціальності.

16. Рекомендована література

Основна (Базова):

1. Маланчук В.О. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т. – Т.1/ Маланчук В.О., Воловар О.С., Гарляускайте І.Ю. – К.: Логос, 2011 – 627 с.
2. Маланчук В.О.. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія: підручник; У 2 т. – Т. 2/ Маланчук В.О., Логвіненко І.П., Маланчук Т.О. та ін. – К.: ЛОГОС, 2011–606 с .
3. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія: Підручник для мед. ун-тів, інст., акад. — 2-ге вид, випр. Затверджено МОН / О.О. Тимофеев — К., 2017. — 752 с.
4. Алгоритми виконання практичних навичок з хірургічної стоматології: навч.-метод. посіб. для студентів стомат. ф-тів ВНЗ МОЗ України / Я. П. Нагірний [та ін.]. - Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2017. - 102 с.: іл.
5. Ломницький І.Я. Алгоритми практичних навичок з хірургічної стоматології: навч. посіб. / за ред. Ломницького І.Я. – Львів: ГалДент, 2011- 59 с.
6. Ломницький, І. Я. Пропедевтика хірургічної стоматології : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / І. Я. Ломницький. - Львів : ГалДент, 2001. - 114 с.
7. Харьков Л.В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: підручник / Л.В. Харьков, Л.М. Яковенко, І.Л. Чехова ; за ред. Л.В. Харьков. — К. : ВСВ «Медицина», 2015. — 496 с.
8. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології. К. Спалах, 2003.- 512 с.
9. Невідкладна допомога в практичній хірургічній стоматології (методичні вказівки) / уклад. Я.Е. Варес та ін. – Львів, 2014 – 34с.
10. Аветіков Д. С. Передпухлинні захворювання щелепно-лицевої ділянки : навч. посіб. для студ.стоматол. ф-тів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації та лікарів-інтернів / Аветіков Д. С., Соколова Н. А., Рузін Г. П. ; Вищ. держ. навч. закл. України "Укр. мед. стоматол. акад.", Каф. хірург. стоматології та щелеп.-лиц. хірургії з пластич. та реконструкт. хірургією голови та шиї, Харк. нац. мед. ун-т, Каф. хірург. стоматології та щелеп.-лиц. хірургії. - Полтава : АСМІ, 2012. - 66с.
11. Аветіков Д.С. Методологія алгоритму виконання практичних навичок в клініці хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії: навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів вищих медичних закладів IV рівня акредитації / Аветіков Д.С., Яценко І.В., Ставицький С.О.. ВДНЗУ «УМСА». – Полтава: 2012. – 68 с.

12. Алгоритми виконання практичних навичок з хірургічної стоматології: навч.-метод. посіб. для студентів стомат. ф-тів ВНЗ МОЗ України / Я. П. Нагірний [та ін.]. - Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2017. - 102 с.: іл.
13. Алгоритми виконання стоматологічних і медичних маніпуляцій для підготовки до Державної атестації студентів 5 курсу за спеціальністю "Стоматологія": навч. посібник для студентів стоматологічних факультетів, лікарів-інтернів, лікарів-стоматологів / Н. В. Біденко [та ін.]; МОЗ України, НМУ ім. О. О. Богомольця, Стоматологічний факультет. - К.: Книга-плюс, 2017. - 408 с.
14. Алгоритм виконання стоматологічних маніпуляцій з дисципліни «Дитяча хірургічна стоматологія» до комплексного практично-орієнтованого державного іспиту зі стоматології. за ред. проф. Л.М. Яковенко – К.: Книга плюс.-2017.-40 с.
15. Тимофеев О.О. Щелепно-лицева хірургія: Підручник для мед. ун-тів, інст., акад. — 2-ге вид, випр. Затверджено МОН / О.О. Тимофеев — К., 2017. — 752 с.
16. Харьков Л.В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку: під-ручник / Л.В. Харьков, Л.М. Яковенко, І.Л. Чехова; за ред. Л.В. Харьков. — К.: ВСВ «Медицина», 2015. — 496 с.
27. PETERSON'S PRINCIPLES OF ORAL AND MAXILLOFACIAL SURGERY Third Edition, Vol. 1, 2012. - 2000 p.
28. PETERSON'S PRINCIPLES OF ORAL AND MAXILLOFACIAL SURGERY Third Edition, Vol. 2, 2012. - 1772 p.
29. Atlas of Human Anatomy / F. Netter – 2nd ed. – New Jersey: ICON Learning Systems. – 592 p.

Додаткова:

1. Основи стоматології: Підручник для мед. ВНЗ III—IV рів. акред. Рекомендовано МОЗ / За ред. В.О. Маланчука. — К., 2009. — 600 с.
2. Рибалов О. В. Основи стоматології: Підручник для студентів медичних факультетів вищих медичних закладів освіти III- IV рівнів акредитації / О. В. Рибалов, М. Г. Скікевич. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 232 с.
3. Бернадський Ю.Й. Основи щелепно-лицевої хірургії і хірургічної стоматології: навч. посібник . - 3-є вид., перероб. і доп. - Київ: Спалах, 2003
4. Ломницький І.Я. Алгоритми практичних навичок з хірургічної стоматології: навч. посіб. / за ред. Ломницького І.Я. – Львів: ГалДент, 2011
5. Ломницький І.Я. Основи хірургічної стоматології. – 2-е вид., перероб. і доп. – Львів: ГалДент, 2008
6. Ломницький, І. Я. Пропедевтика хірургічної стоматології : навч. посіб. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / І. Я. Ломницький. - Львів : ГалДент, 2001. - 114 с.
7. Масний З. Травми щелепно-лицевої ділянки у дітей: текст лекції для студентів. – Львів, 2008.
8. Мигович М. Місцеве знечуження тканин щелепно-лицевої ділянки: посіб. / М. Мигович, І. Мигович. – Львів, 2004
9. Митченко В. І. Пропедевтика хірургічної стоматології : підруч. для студ. стомат. ф-тів ВМНЗ України III-IV рівнів акредитації. - Вінниця : Нова Книга, 2004. - 271 с.
10. Грицай Н. М. Нейростоматологія : навч. посіб. для студ. вищ. мед. закл. освіти III-IV рівнів акредитації / Н. М. Грицай, Н. О. Кобзиста. - Київ : Здоров'я, 2001. - 142 с.
11. Основи передпротезної хірургічної підготовки порожнини рота: Метод. розробка/ Готь І.М. [та ін.] – Львів: ГалДент, 2008.
12. Посібник алгоритмів з хірургічної стоматології для підготовки до єдиного державного практично-орієнтованого іспиту / уклад. І. М. Готь [та ін.]. – Львів, 2006
13. Рузін Г. П. Хірургічна стоматологія в схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. стомат. ф-тів вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Г. П. Рузін, А. А. Дмитрієва, О. Ю. Стоян; за ред. Г. П. Рузіна. – Вінниця: Нова книга, 2007
14. Рузін Г. П. Основи технології операцій у хірургічній стоматології та щелепно-лицевій хірургії: навч. посіб. для студ. стоматол. ф-тів вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Г. П. Рузін, М. П. Буріх. – Вінниця: Нова книга, 2008.

15. Соколов В. М. Щелепно-лицева хірургія. Реконструктивна хірургія голови та шиї: підруч. для студ. стомат. ф-тів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації / В. М. Соколов, В. І. Митченко, Д. С. Аветіков. – Вінниця: Нова книга, 2006.
16. Стоматологія : у 2 кн. : підруч. для лікарів-інтернів стомат. ф-тів післядипломної освіти вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / за ред. М. М. Рожка. - Київ : Медицина. - 2013 Кн. 2 / [авт. кол.: М. М. Рожко, І. І. Кириленко, О. Г. Денисенко та ін. ; рец.: В. С. Онищенко, Н. І. Смоляр]. - 992 с.
17. Тимофєєв О.О. Щелепно-лицева хірургія : підруч. / О. О. Тимофєєв. - Київ : Медицина, 2011
18. Ткаченко П.І., Гуржій О.В., Білоконь С.О. Гострі одонтогенні процеси щелепно-лицевої ділянки в дітей (періостит, остеомієліт, лімфаденіт). - Львів: Компакт-ЛВ, 2006.
19. Харьков Л. В. Хірургічна стоматологія дитячого віку: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Л. В. Харьков, Л. М. Яковенко, І. Л. Чехова ; за ред. Л. В. Харькова. – Київ: Книга плюс, 2003
20. Харьков Л. В. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія дитячого віку : нац. підруч. для студ. вищих мед. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Л. В. Харьков, Л. М. Яковенко, І. Л. Чехова ; за ред. Л. В. Харькова. - Київ : Медицина, 2015. - 496 с.
21. Черкашин С.І. Основи стоматології і щелепно-лицевої хірургії. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2003.
22. Черкашин С.І. Хвороби щелепно-лицевої ділянки: підручник. - Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.
23. Bauml, Philips R.W., Lund M.R. Textbook of Operative Dentistry = Підручник з хірургічної стоматології.- 3-rd ed.- Philadelphia: Saunders, 1995.- 661p.
24. Kharkov L. V. Pediatric oral and maxillofacial surgery : a textbook for students of higher medical educational institutions of the III-IV levels of accreditation / L. V. Kharkov, L. M. Yakovenko, N. V. Kiselyova ; ed. by L. V. Kharkov. - Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2015. - 103 с.
25. Oral and maxillofacial surgery= Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія. Part 1 : textbook for the students of stomatological faculties of higher medical education establishments of the IV level of accreditation / V. O. Malanchuk [et al.] ; ed. V. Malanchuk. – Вінниця: Нова книга, 2011
26. Oral and maxillofacial surgery= Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія. Part 2 : textbook for the students of stomatological faculties of higher medical education establishments of the IV level of accreditation / V. O. Malanchuk [et al.] ; ed. V. Malanchuk. – Вінниця: Нова книга, 2011.
27. Pohranychna, Ch. R. Infections of the maxillofacial area : guide of lectures on oral and maxillofacial surgery for the english-medium students of the 3rd year education at dentistry faculty (spring semester) [Текст] : methodological guide / Ch. R. Pohranychna, R. Z. Ogonovsky. - Lviv, 2011.
28. Pohranychna, Ch. R. Maxillofacial oncology : guide of lectures on oral and maxillofacial surgery for the english-medium students of the 5th year education at dentistry faculty (autumn semester) [Текст] : methodological guide / Ch. R. Pohranychna, R. Z. Ogonovsky. - Lviv, 2011.
29. Vares Ya.E., Ogonovsky R.Z., Pohranychna Ch.R. Principles of Local Dental Anaesthesia and Teeth Removal: An Illustrated Methodological Guide. – Lviv, 2007.
30. Timofieiev O.O. Anesthesia in Oral and Maxillofacial Surgery / O.O. Timofieiev, I.I. Fesenko. - Kyiv: OMF Publishing, 2016, 128 p.

17. Інформаційні ресурси

1. Анатомія СНЩС https://www.youtube.com/watch?v=_TJd7IKC064
2. Клінічний випадок: лікування анкілозу СНЩС https://www.youtube.com/watch?v=kBh_Mx6sKSE
3. Анкілоз н/щ <https://www.youtube.com/watch?v=5X24TjSgM1Q>
4. Закриття дефекту шкіри за Лімбергом <https://www.youtube.com/watch?v=odV8V3DN1E4>
5. Реконструкція нижньої губи <https://www.youtube.com/watch?v=dAc2uU3gKw0>
6. Кісткове ремодельовання <https://www.youtube.com/watch?v=0dV1Bwe2v6c>

7. Направлена кісткова регенерація <https://www.youtube.com/watch?v=x1r4qIab-Sg>
8. Методики кісткової пластики https://www.youtube.com/watch?v=qYBMKd_tA
9. Методики кісткової пластики 2 <https://www.youtube.com/watch?v=SX8fLE3EeKY>
10. Вертикальна аугментація альвеолярного відростка <https://www.youtube.com/watch?v=y4fUCeq91G4>
11. Горизонтальна аугментація альвеолярного відростка <https://www.youtube.com/watch?v=OKCaYeH6BOE>
12. Методика Кюрі <https://www.youtube.com/watch?v=GPPc2jvKyqY>
13. Синус-ліфтинг https://www.youtube.com/watch?v=GqJ_XTZbZ6c
14. Вестибулопластика <https://www.youtube.com/watch?v=hj2MNQHnKxg>
15. Реконструкція клаптем на ніжці після резекції язика <https://www.youtube.com/watch?v=BcJAE2mrIOA>
16. Висічення новоутвору нижньої губи <https://www.youtube.com/watch?v=9vzmharZgFQ>
17. Реконструкція носа <https://www.youtube.com/watch?v=JyeMPDHDH-U>
18. Реконструкція м'яких тканин верхньої щелепи <https://www.youtube.com/watch?v=q0Sb27DADBY>
19. Методи обстеження стоматологічного хворого <https://youtu.be/-AjqLAE9Gk>
20. Асептика і антисептика <https://youtu.be/YeB2eKmvWM0>
21. Анестезія The Wand https://www.youtube.com/watch?v=Yq2_ynfLPeA
22. Анестезії на верхній щелепі <https://www.youtube.com/watch?v=zFndz48ojTE>
23. Анестезії на нижній щелепі https://www.youtube.com/watch?v=3_7BqHJCXsU
24. Ускладнення місцевої анестезії <https://www.youtube.com/watch?v=2mLY1pZ5Aa4>
25. Інструменти для видалення зубів <https://www.youtube.com/watch?v=Crfag75ztP4>
26. Операція видалення зуба <https://www.youtube.com/watch?v=6czvwyizvcY>
27. Операція видалення зуба 2 <https://www.youtube.com/watch?v=Ku4iWM4K-80>
28. Типове видалення зуба <https://www.youtube.com/watch?v=mdE7H8maXcY>
29. Атипове видалення зуба <https://www.youtube.com/watch?v=KXkqIr7YFU4>
30. Гострий перикоронарит <https://www.youtube.com/watch?v=AlSGwsc8E8Y>
31. Хронічний перикоронарит https://www.youtube.com/watch?v=3_xENPZNTV4
32. Періодонтит <https://www.youtube.com/watch?v=cSSSUwUh0Qo>
33. Актиномікоз <https://www.youtube.com/watch?v=fCD1NfK8jRE>
34. Періостотомія <https://www.youtube.com/watch?v=SwwWMP9Zj1I>
35. Розкриття абсцесу піднебіння <https://www.youtube.com/watch?v=9CN5CMOaZeU>
36. Піднижньощелепна флегмона <https://www.youtube.com/watch?v=IeK8cParDY0>
37. Розлади СНЩС <https://www.slideshare.net/memoalawad/lecture-of-tmj-67508951>
38. Лікування травматичних пошкоджень зубо-щелепного апарату <https://www.youtube.com/watch?v=-9XtrnxhsWc>
39. Міжщелепна фіксація стандартними шинами <https://www.youtube.com/watch?v=RGp46yHoVag&list=PLODWbBfct7nYjK0xg6r1oS1YEXzNVPNFH&index=5>
40. Лікування переломів виличної кістки <https://www.youtube.com/watch?v=inVW0DDJnKs>
41. Травма середньої зони обличчя <https://www.youtube.com/watch?v=-mHcEobz1w8>
42. Техніки біопсій в стоматології <https://www.youtube.com/watch?v=zB08AVntCUc>
43. Одонтогенні кісти щелеп https://www.youtube.com/watch?v=UPjbNPz_WXs
44. Передракові стани <https://www.youtube.com/watch?v=TYzW59l-nXo>
45. Доброякісні пухлини сполучної тканини <https://www.youtube.com/watch?v=rw7gzh25h9o>
46. Реконструкція щелеп після видалення злоякісних пухлин <https://www.youtube.com/watch?v=ppykKDo8kYs>